

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

" Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ 15 ΕΤΗ "

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

κΑ ΒΑΝΕΣΣΑ ΜΗΛΙΑ

ΟΙ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ

ΓΚΟΥΣΚΟΥ ΦΩΤΕΙΝΗ
SATTI YASIR A.GAFFAR
ΤΣΙΡΩΝΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΟΓΗΣ	1769
----------------------	------

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Είναι γνωστό ότι ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι σύγχρονες αναπτυγμένες οικονομίες είναι το πρόβλημα του πληθωρισμού. Δηλαδή το πρόβλημα του διαρκώς ανερχόμενου επιπέδου των τιμών των αγαθών και υπηρεσιών. Μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο ο πληθωρισμός υπήρξε μια σχεδόν μόνιμη κατάσταση των προηγμένων οικονομικών.

Επιπλέον στην τελευταία δεκαετία παρατηρήθηκε το φαινόμενο των ανερχόμενων τιμών με σύγχρονη αύξηση ανεργίας σε μεγάλη έκταση. Αυτό το οικονομικό φαινόμενο της υψώσεως των τιμών, που συνοδεύεται από αύξηση της ανεργίας, οι οικονομολόγοι ονόμασαν πληθωρισμό υφέσεως ή στασιμοπληθωρισμό.

Η κατάσταση που έχει δημιουργηθεί από τα σωρευτικά αποτελέσματα του πληθωρισμού κινδυνεύει να δημιουργήσει προβλήματα στην αναπτυξιακή πορεία της οικονομίας της Ελλάδας. Ακόμα ο πληθωρισμός ανακατανέμει άδικα και αυθαίρετα το εθνικό εισόδημα καταδικάζοντας σε εξαθλίωση ορισμένες τάξεις του πληθυσμού.

Επίσης λόγω της αποσταθεροποίησης της οικονομίας που προκαλεί ο πληθωρισμός παρατηρείται μια μείωση των επενδύσεων και της οικονομίας δραστηριότητας καθώς και μια αύξηση στην εισαγωγή ξένων αγαθών υπονομεύοντας έτσι το ισοζύγιο πληρωμών.

Δίνοντας έτσι, με λίγα λόγια μια εικόνα των οικονομικοκοινωνικών επιπτώσεων του πληθωρισμού ο σκοπός της μελέτης αυτής είναι ανάλυση της έννοιας του πληθωρισμού, των αιτιών που τον δημιουργούν, η διερεύνηση των επιδράσεων του, πάνω στην οικονομία.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 1

Ορισμός του πληθωρισμού

Ως πληθωρισμό ορίζουμε το φαινόμενο της συνεχούς ανόδου του γενικού επιπέδου των τιμών. Κατά συνέπεια από τον ορισμό του ο πληθωρισμός ισοδυναμεί με μια συνεχή μείωση της αγοραστικής δυνάμεως του χρήματος.

Επίσης πρέπει να σημειώσουμε ότι μια οικονομική κατάσταση θεωρείται πληθωριστική, όταν υπάρχει τάση για συνεχή ύψωση των τιμών των αγαθών και υπηρεσιών.

Ωστόσο πρέπει να ξεχωρίσουμε την περίπτωση, όπου παρατηρείται μια και μοναδική ύψωση των τιμών χωρίς τάση για παραπέρα ύψωση. Αυτή η περίπτωση δεν θεωρείται πληθωρισμός.

Σύμφωνα με τον Καθηγητή Δ.Δελιβάνη ο πληθωρισμός είναι το οικονομικό φαινόμενο που παρουσιάζεται όταν με βάση τις τιμές στην αγορά, η προσφορά των αγαθών και υπηρεσιών δεν αρκεί να ικανοποιήσει την συνολική ζήτηση.

Επίσης όταν οι επενδύσεις είναι μεγαλύτερες των αποταμιεύσεων και όταν η διαφορά καλύπτεται μέσω της εκδοτικής τράπεζας. Ακόμα πληθωρισμός υπάρχει όταν η πραγματική ρευστότητα, δηλαδή η πιστωτική κυκλοφορία και οι τραπεζικές καταθέσεις όψεως των ιδιωτών και επιχειρήσεων, σε σχέση με το εθνικό εισόδημα μειώνεται τέλος πληθωρισμό έχουμε όταν η ανεργία τείνει να περιοριστεί, οπότε υπάρχει πλήρη απασχόληση ή και υπεραπασχόληση.

Εδώ, πρέπει να παρατηρήσουμε ότι από το 1973 και μετά, εμφανίζεται μια συνύπαρξη πληθωρισμού και αναργίας, το ονομαζόμενο φαινόμενο του στασιμοπληθωρισμού.

Αντίθετα όταν το γενικό επίπεδο τιμών παρουσιάζει μείωση έχουμε το φαινόμενο του αντιπληθωρισμού. Έτσι, σύμφωνα με τον Καθηγητή Δ.Δελιβάνη αντιπληθωρισμός υπάρχει όταν η προσφορά των αγαθών και υπηρεσιών δεν απορροφάται από την ζήτηση, καθώς και όταν οι αποταμιεύσεις είναι μεγαλύτερες των επενδύσεων.

Ακόμα, όταν η πραγματική ρευστότητα σε σχέση με το εθνικό εισόδημα αυξάνει και τέλος αντιπληθωρισμό έχουμε όταν η ανεργία αυξάνεται.

Από το 1973 και μετά παρουσιάζεται ένας συνδυασμός πληθωρισμού και ανεργίας, το ονομαζόμενο φαινόμενο του στασιμοπληθωρισμού. Αυτή η μορφή αποτελεί και την

σύγχρονη μορφή πληθωρισμού.

Συνήθως στο στασιμοπληθωρισμό ο ρυθμός αύξησης των τιμών του κόστους παραγωγής είναι στά ίδια επίπεδα με το ρυθμό αύξησης του εθνικού προϊόντος.

Ετσι στην ουσία δεν υπάρχει καμιά πραγματική μεγένθυση στο εισόδημα ή στο πλούτο της χώρας. Ακόμα παρατηρούμε ότι αρκετές φορές παρουσιάζεται μια μείωση του εισοδήματος ή του πλούτου της χώρας.

Η καταπολέμηση του πληθωρισμού αυτού είναι γενικά πολύ δύσκολη εξ' αιτίας της συνυπάρξεως πληθωρισμού και ανεργίας. Καταπολέμηση του πληθωρισμού μπορεί να σημαίνει αύξηση της ανεργίας και αντίθετα καταπολέμηση της ανεργίας μπορεί να σημαίνει χειροτέρευση του πληθωρισμού.

Ετσι οι χώρες που αντιμετωπίζουν αυτό το είδος πληθωρισμού πρέπει να καταρτίζουν μακροπρόθεσμα σχέδια ανάπτυξης της οικονομίας τους, ώστε η εξάλειψη της ανεργίας και του πληθωρισμού να προέλθει σταδιακά.

Βραχυπρόθεσμα πρέπει να κάνουν την επιλογή του συνδυασμού μεταξύ ποσοστών ανεργίας και πληθωρισμού που να δημιουργεί το μικρότερο κόστος στην οικονομία και κυρίως στην κοινωνία.

Διακρίσεις πληθωρισμού ανάλογα με την ένταση

Μια μικρή άνοδος των τιμών δικαιολογείται και γίνεται γενικά αποδεκτή από κάθε οικονομία που αναπτύσσεται.

Αυτό συμβαίνει γιατί έχουμε για παράδειγμα κατασκευή ποιοτικά βελτιωμένων ειδών, ή καλύτερης συσκευασίας μονοπωλιακών προϊόντων.

Όταν παρατηρείται μια αύξηση του γενικού επιπέδου τιμών, με ρυθμούς από τους συνηθισμένους, αλλά όχι σε σημείο που να προκαλούν την ανάγκη δράσης παρέμβασης από τις κεντρικές αρχές, τότε η μορφή αυτή πληθωρισμού ονομάζεται λανθάνων ή "έρπων πληθωρισμός" (GREEDING INFLATION).

Αντίθετα το φαινόμενο του υπερπληθωρισμού ή καλπάζοντος πληθωρισμού περιγράφει μια κατάσταση αύξησης των τιμών με υπερβολικό ταχύ ρυθμό.

Σε μία τέτοια περίπτωση η οικονομία είναι εκτός ελέγχου από τις κεντρικές οικονομικές αρχές, αφού τα χρήματα χάνουν την αγοραστική τους δύναμη σε μεγάλο βαθμό ώστε να χρειάζονται μεγάλες ποσότητες χρηματικών μονάδων για την αγορά σχετικά φθηνών αγαθών, τέτοιες καταστάσεις συνήθως προκύπτουν στην διάρκεια παρατεταμένων πολεμικών περιόδων ή μεταπολεμικά αν η υπερβολική χρήση του νομίσματος από τις κεντρικές αρχές είναι αναπόφευκτη.

Ο πληθωρισμός της Ελλάδας και της Γερμανίας, μετά τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο, είναι ένα κλασικό παράδειγμα τέτοιου είδους πληθωρισμού.

Σε μια τέτοια περίπτωση είναι περιττό να λεχθεί ότι η ταχύτητα κυκλοφορίας του χρήματος είναι μεγαλύτερη από αυτή που επικρατεί σε κανονικές συνθήκες.

Οι καταναλωτές επιδιώκουν πάση θυσία να "διώξουν από τα χέρια τους" τα ρευστά που έχουν, αφού τα βλέπουν να χάνουν αγοραστική αξία πό λεπτό σε λεπτό.

Ο υπερπληθωρισμός θα πρέπει να θεωρηθεί ακραία περίπτωση αυξητικής τάσης των τιμών. Ο έρπων πληθωρισμός αντίθετα είναι συνηθισμένο φαινόμενο που αντιμετωπίζουν συχνά οι οικονομίες.

Σε περίοδο γενικής αυξητικής τάσης των τιμών διεθνώς τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται, καθορίζονται σε συγκριτική βάση, δηλαδή ο δείκτης πληθωρισμού για παράδειγμα της Ελλάδας συγκρίνεται με τους δείκτες πληθωρισμού των χωρών που έχει οικονομικές συναλλαγές.

Ετσι γίνονται συγκρίσεις με τους δείκτες που ανακοινώνουν διάφοροι οικονομικοί οργανισμοί (ΟΟΣΑ, ΕΟΚ).

Πάντως έχει γίνει γενικά αποδεκτό πως συφιολογικό πληθωρισμό (NORMAL INFLATION) έχουμε όταν ο ετήσιος ρυθμός αύξησης των τιμών κυμαίνεται μεταξύ 0 και 2%.

Αντίστοιχα λανθάνωντα πληθωρισμό έχουμε όταν το ποσοστό αύξησης των τιμών κυμαίνεται μεταξύ του 2 και 7%. Από 7% μέχρι 10% έχουμε τον φανερό ή ανοικτό πληθωρισμό (OPEN INFLATION) και τέλος υπερπληθωρισμό έχουμε όταν ο ετήσιος ρυθμός αύξησης των τιμών είναι άνω του 10%.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΚΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

ΕΙΔΟΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ	ΕΤΗΣΙΟΣ ΡΥΘΜΟΣ ΑΥΞΗΣΗΣ ΤΙΜΩΝ
Φυσιολογικός πληθωρισμός	0 - 2%
Λανθάνων ή Ερπων πληθωρισμός	2% - 7%
Φανερός ή ανοικτός πληθωρισμός	7% - 10%
Υπερπληθωρισμός ή καλπάζων πληθωρισμός	10% και άνω

ΕΙΔΗ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

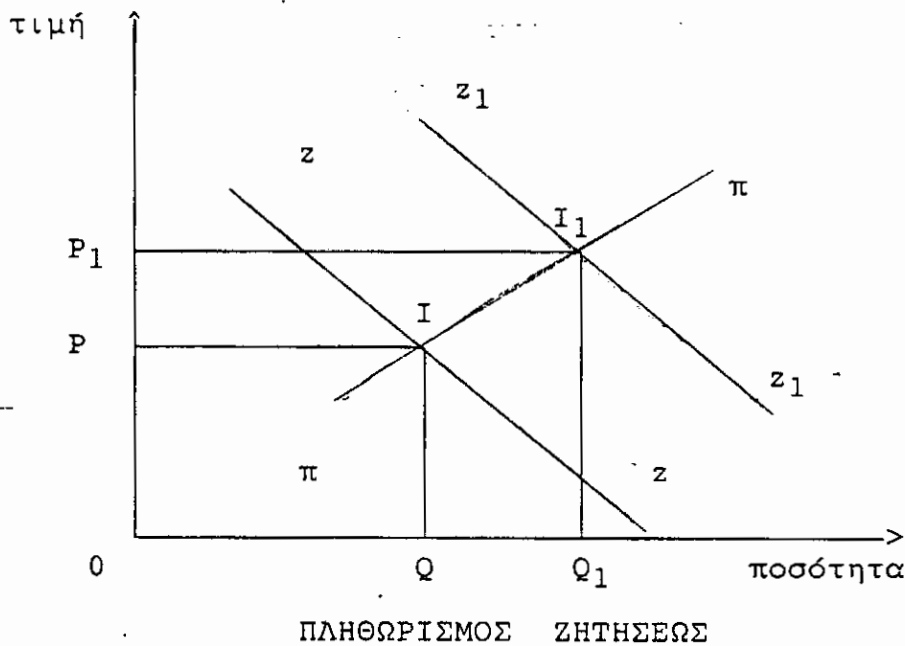
Για την ερμηνεία των μεταβολών του γενικού επιπέδου των τιμών έχουν διατυπωθεί πολλές θεωρίες. Από αυτές θα αναλύσουμε παρακάτω τις δύο πιο γνωστές και συγκεκριμένα (i) την θεωρία για τον πληθωρισμό ζήτησης (demand pull inflation) και (ii) την θεωρία για τον πληθωρισμό κόστους (cost push inflation).

(i) Πληθωρισμός Ζήτησης:

Όταν το επίπεδο των τιμών υψώνεται συνέχεια λόγω αύξησης της ζήτησης για αγαθά και υπηρεσίες, τότε αυτός ο πληθωρισμός χαρακτηρίζεται πληθωρισμός ζήτησης. Εκτός από την ύψωση των τιμών αγαθών ο πληθωρισμός ζήτησης θα ωθήσει τις διάφορες επιχειρήσεις και σε αύξηση της παραγωγής τους. Εφόσον βέβαια υπάρχουν υποαπασχολητοί παραγωγικοί συντελεστές που θα

μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στην παραγωγική διαδικασία. Όταν όμως το στάδιο της πλήρους απασχολήσεως επιτευχθεί, τότε η ύψωση των τιμών δεν θα συνοδεύεται από αύξηση της παραγωγής.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1

Στο διάγραμμα (I) εμφανίζεται η καμπύλη ζήτησεως zz_1 και η καμπύλη προσφοράς π , οι οποίες τέμνονται στο σημείο I και καθορίζουν την τιμή του αγαθού στο ύψος P και την παραγόμενη ποσότητα σε Q μονάδες.

Αν υποθεθεί ότι έχουμε πληθωρισμό ζήτησεως, τότε η ζήτηση για το αγαθό που θα εξετάζουμε θα μετατοπισθεί προς τα πάνω και δεξιά στη νέα θέση, έστω zz_1 . Η νέα τιμή με την καμπύλη προσφοράς θα είναι σημείο I_1 , οπότε η τιμή που θα σχηματιστεί στην αγορά θα είναι η P_1 και η παραγόμενη και προσφερόμενη ποσότητα η Q_1 .

Παρατηρούμε λοιπόν ότι η ύψωση της τιμής από P σε P_1 συνοδεύεται από μια αύξηση της παραγωγής Q σε Q_1 μονάδες.

Πρέπει πάλι να τονίσουμε ότι η αύξηση της παραγωγής είναι δυνατή εφόσον υπάρχουν υποαπασχολήτοι παραγωγικοί συντελεστές.

Αν υποθεθεί ότι η οικονομία βρίσκεται στο επίπεδο της πλήρους απασχολήσεως, τότε κάθε αύξηση της ζήτησεως για αγαθά και υπηρεσίες θα έχει για αποτέλεσμα για ύψωση μόνο της τιμής των αγαθών και υπηρεσιών, αυτό θα συμβεί, γιατί στην περίπτωση αυτή η συνάρτηση προσφοράς για οποιοδήποτε αγαθό η υπηρεσία θα παρουσιάζει πλήρη ανελαστικότητα.

Την περίπτωση αυτή μπορούμε να απεικονίσουμε στο διάγραμμα 2. Όταν έχουμε αύξηση της ζήτησεως από τη θέση z_2 στη νέα θέση $z_1 z_1$ η τιμή του αγαθού θα υψωθεί σε P_1 , ενώ η παραγόμενη και προσφερόμενη ποσότητα παραμένει η ίδια σε Q μονάδες.

Ασφαλώς η αυξημένη ζήτηση, η οποία προκάλεσε την ύψωση της τιμής του αγαθού δεν είναι να ικανοποιηθεί από αδυναμία αυξήσεως του προϊόντος.

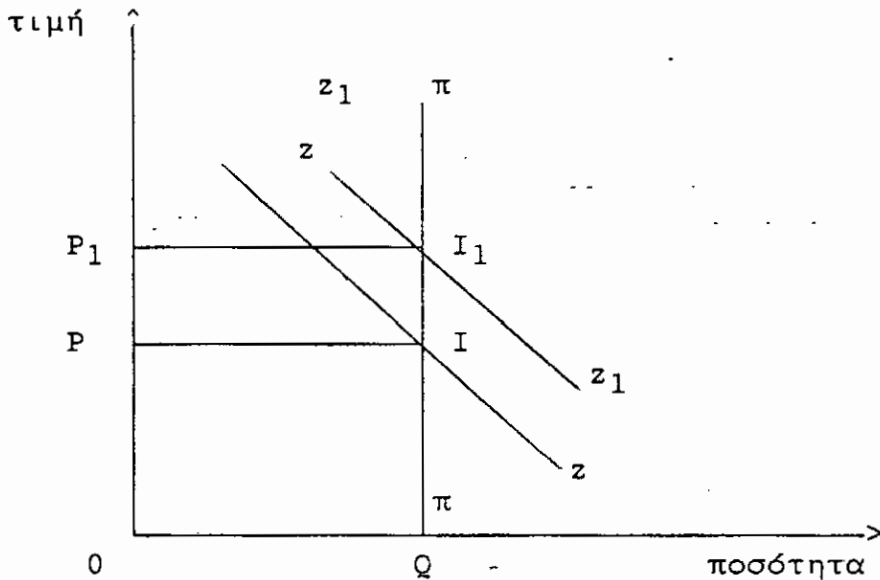
Είναι δυνατό η ύψωση των τιμών να αποθαρρύνει μέρος της ζήτησεως, ώστε η τελική τιμή που θα σχηματιστεί στην αγορά να είναι λίγο χαμηλότερη από την τιμή P_1 .

Αυτό όμως και αν συμβεί, δεν θα διακόψει τη διαδικασία του πληθωρισμού και το ερώτημα παραμένει, ως ποιο σημείο μπορεί να συνεχιστεί η άνοδος του επιπέδου των τιμών, χωρίς να αυξηθεί η ποσότητα του χρήματος.

Καθώς το επίπεδο των τιμών ανέρχεται και η ποσότητα των αγαθών στην οικονομία παραμένει σταθερή, στο επίπεδο της πλήρους απασχολήσεως, η αξία των αγαθών και υπηρεσιών αυξάνεται σε τρέχουσες τιμές.

Αυτό συντελεί, ώστε η ζήτηση χρήματος για συναλλακτικούς σκοπούς να αυξάνεται, γιατί και οι ανάγκες της οικονομίας σε χρήμα θα είναι τώρα μεγαλύτερες λόγω υψώσεως των τιμών.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΖΗΤΗΣΕΩΣ ΧΩΡΙΣ ΑΥΞΗΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Αν υποθέσουμε ότι η συνολική ποσότητα χρήματος της οικονομίας παραμένει σταθερή, τότε η επιπλέον ζήτηση χρήματος για λόγους συναλλακτικούς, που θα δημιουργήσει ο πληθωρισμός, απαιτεί αντίστοιχη μείωση της ζήτησεως χρήματος για λόγους προφυλάξεως και κερδοσκοπικούς.

Εφόσον ο πληθωρισμός συνεχίζεται σε κάποιο σημείο η συνολική ποσότητα χρήματος θα είναι απαραίτητη για τις ανάγκες των συναλλαγών στην οικονομία. Πέρα από το σημείο αυτό, τυχόν αύξηση της ζήτησεως δεν είναι δυνατό να χρηματοδοτηθεί. Βέβαια μια συγκεκριμένη δαπάνη μπορεί να συμβεί, αλλά μόνο αν μειωθεί ισότοπα άλλη δαπάνη.

Κατά συνέπεια, εφόσον η συνολική δαπάνη για αγαθά και υπηρεσίες δεν μπορεί να αυξηθεί, η πίεση πάνω στις τιμές εξαφανίζεται και η διαδικασία του πληθωρισμού τερματίζεται. Συνήθως κατά τη διάρκεια του πληθωρισμού παρατηρείται και αύξηση της κυκλοφορίας του χρήματος.

Εντούτοις και η κυκλοφοριακή ταχύτητα του χρήματος δεν είναι δυνατό να υπερβεί ένα μέγιστο σημείο, το οποίο προσδιορίζεται από διάφορους θεσμικούς παράγοντες, όπως είναι π.χ. οι συνηθειες πληρωμών, ο βαθμός αναπτύξεως του τραπεζικού συστήματος είναι, ότι ο πληθωρισμός ζήτησεως δεν μπορεί να συνεχιστεί παρά μόνο αν τροφοδοτείται με συνεχείς αυξήσεις στην ποσότητα του χρήματος.

(ii) Πληθωρισμός κόστους:

Ο πληθωρισμός ζήτησεως, όπως είδαμε από την πάνω ανάλυση, μπορεί να μας εξηγήσει τις περιόδους πληθωρισμού και πλήρους απασχολήσεως μιας οικονομίας.

Είναι όμως φανερό ότι ο πληθωρισμός ζήτησεως δεν είναι δυνατό να ερμηνεύσει το φαινόμενο της συνεχούς υψώσεως των τιμών σε περιόδους οικονομικής στασιμότητας και ανεργίας. Στο φαινόμενο αυτό δίνει ερμηνεία ο λεγόμενος πληθωρισμός κόστους.

Η θεωρία του πληθωρισμού κόστους βασίζεται στην ύπαρξη ολιγοπωλίων στην αγορά αγαθών και υπηρεσιών και στην ύπαρξη ισχυρών εργατιών σωματείων στην αγορά εργασίας.

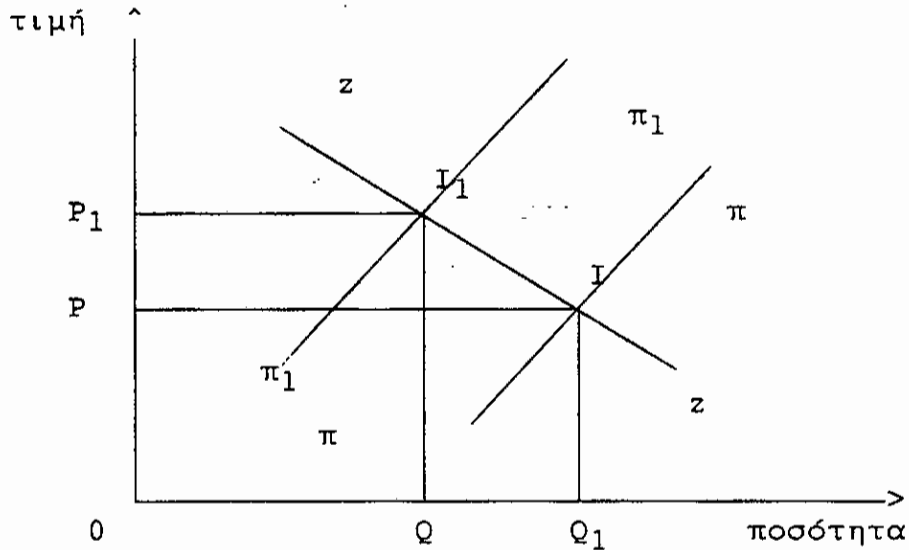
Οι ολιγοπωλιακές αγορές χαρακτηρίζονται από σχετική σταθερότητα τιμών, οι οποίες μεταβάλλονται κατά διαστήματα ανάλογα με τις μεταβολές στο κόστος παραγωγής.

Τα εργατικά σωματεία είναι επαγγελματικές εργατικές ενώσεις κατά συνέπεια τα εργατικά σωματεία αντιδρούν σε κάθε προσπάθεια μείωσης του εργατικού μισθού και παράλληλα επιδιώκουν συνεχή αύξηση της αμοιβής της εργασίας.

Εφόσον η επιτυγχανόμενη αύξηση της αμοιβής της εργασίας υπερβαίνει σε ποσοστό, την αύξηση της παραγωγικότητας, το κόστος κατά μονάδα προϊόντος αυξάνεται.

Στην αντίθετη περίπτωση το κόστος κατά μονάδα προϊόντος μειώνεται. Τέλος αν η αύξηση των μισθών είναι ίση με την αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας, το κόστος μένει αμετάβλητο.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΟΣΤΟΥΣ

Στο διάγραμμα (3) εμφανίζεται η περίπτωση του πληθωρισμού κόστους. Η αρχική ισορροπία στην αγορά του αγαθού βρίσκεται στο σημείο I, όπου η καμπύλη ζήτησεως z τέμνει την καμπύλη προσφοράς π .

Αν υποθεθεί, ότι επέρχεται αύξηση του κόστους παραγωγής, τότε ολόκληρη η καμπύλη προσφοράς θα μεταταθεί προς τα πάνω και αριστερά, στην νέα θέση π_1 . Το νέο σημείο ισορροπίας είναι το I_1 . Η τιμή του αγαθού θα διαμορφωθεί τώρα το ύψος P_1 , ενώ η παραγόμενη και προσφερόμενη ποσότητα έχει περιορισθεί σε Q_1 μονάδες.

Ετσι μπορούμε να παρατηρήσουμε, ότι όχι μόνο η τιμή του αγαθού ανεβαίνει από P σε P_1 , αλλά παρουσιάζεται και μείωση της παραγωγικής δραστηριότητας, με αποτέλεσμα η προσφερόμενη ποσότητα από το αγαθό να είναι μικρότερη.

Κατά τη θεωρία του πληθωρισμού κόστους τα εργατικά σωματεία ή τουλάχιστον ορισμένα ισχυρά από αυτά έχουν τη δύναμη να ζητούν και να πετυχαίνουν αυξήσεις του εργατικού μισθού κατά

ποσοστό ψυλότερο από την αύξηση της παραγωγικότητας, ακόμη και σε περιόδους ανεργίας και στασιμότητας.

Με αυτό τον τρόπο αυξάνεται το κόστος κατά μονάδα προϊόντος στις επιχειρήσεις, στις οποίες γίνεται η αύξηση μισθών. Λόγω της ολιπωλιακής μορφής της αγοράς οι επιχειρήσεις έχουν τη δύναμη να μεταφέρουν την αύξηση του κόστους στους αγοραστές των αγαθών με αύξηση των τιμών.

Επειδή τα αγαθά αυτά αποτελούν σε μεγάλη έκταση πρώτη ύλη για την παραγωγή άλλων αγαθών, η αρχική αύξηση των τιμών διαχέεται σε ολόκληρη την οικονομία και το γενικό επίπεδο των τιμών ανέρχεται παρά την ύπαρξη ανεργίας.

Η αύξηση όμως του γενικού επιπέδου των τιμών μειώνει κατά ένα μέρος την αγοραστική δύναμη των μισθών και επομένως ωθεί τα εργατικά σωματεία σε νέες διεκδικήσεις για αυξήσεις μισθών. Με αυτό τον τρόπο αρχίζει νέα σειρά αυξήσεων μισθών και στη συνέχεια τιμών κ.ο.κ.

Η συνεχής αύξηση του γενικού επιπέδου των τιμών μειώνει την πραγματική αξία του χρήματος και έχει για αποτέλεσμα την ύψωση του επιτοκίου, που επηρεάζει πτωτικά τις δαπάνες για επενδύσεις. Συνέπεια των μειωμένων επενδύσεων είναι η πιο πέρα αύξηση της ανεργίας.

Καθώς όμως αυξάνεται το ποσοστό της ανεργίας, η δύναμη των εργατικών σωματείων και δεν μπορούν αυτά με ευκολία να πετύχουν αυξήσεις μισθών.

Είναι λοιπόν φανερό, ότι ο πληθωρισμός κόστους, όπως και ο πληθωρισμός ζήτησης, θα τερματισθεί σε κάποιο σημείο λόγω της μείωσης της πραγματικής αξίας της ποσότητας του χρήματος, την οποία προκαλεί η ύψωση των τιμών. Η συνέχιση του πληθωρισμού απαιτεί αύξηση της ποσότητας του χρήματος.

Η ύπαρξη της ανεργίας κάνει δύσκολη τη διατήρηση σταθερής ποσότητας χρήματος, γιατί η νομισματική πολιτική του κράτους επιθυμεί την διατήρηση του επιτοκίου σε χαμηλά επίπεδα, για την ενθάρρυνση των επενδύσεων και την αύξηση της απασχολήσεως.

Η διατήρηση όμως χαμηλού επιτοκίου

προϋποθέτει αύξηση της ποσότητας του χρήματος η οποία προκαλεί την πιο πέρα αύξηση του επιπέδου των τιμών.

Το δίλημμα, το οποίο θέτει η ύπαρξη του πληθωρισμού κόστους, είναι οδυνηρό. Σταθερότητα των τιμών είναι δυνατή μόνο, αν γίνει ανεκτό ένα ορισμένο επίπεδο ανεργίας. Αντίθετα μείωση της ανεργίας είναι δυνατή μόνο αν γίνει δεκτή η συνεχής αύξηση των τιμών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΑΙΤΙΕΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

Βασική προϋπόθεση, για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του προβλήματος του πληθωρισμού, αποτελεί ο εντοπισμός των πραγματικών γενεσιουργών αιτιών, με την έκταση βέβαια, που έχουν πάρει σήμερα οι πληθωριστικές διεργασίες στην οικονομία και με το σύνθετο πλέγμα δράσεων και αντιδράσεων που εκδηλώνονται ταυτόχρονα, είναι πολύ δύσκολο να ξεχωρήσει κανείς με σαφήνεια.

Τα πολυάριθμα στοιχεία που συνθέτουν τις σχέσεις ανάμεσα στα αίτια και στα αποτελέσματα του πληθωρισμού. Γνωρίζοντας αυτές τις δυσκολίες, θα προσπαθήσουμε να δώσουμε με σαφήνεια τις βασικές αιτίες του πληθωρισμού, που πολλές φορές είναι και αποτελέσματα του ίδιου του πληθωρισμού.

- 1) Όπως είναι γνωστό, και έχει επανειλημμένα επισημανθεί μια από τις βασικότερες σήμερα πηγές πληθωριστικών πιέσεων στην διεθνή και ελληνική οικονομία, αποτελεί η μη σωστή νομισματική και δημοσιονομική πολιτική που ακολουθείται.

Αναλυτικότερα, σύμφωνα με τον Καθηγητή Σ. Ζολώτα, το νομισματικό πρόγραμμα αποβλέπει στην εξασφάλιση άνετης χρηματοδότησης για την απρόσκοπτη λειτουργία της οικονομίας, δηλαδή αποσκοπεί στην προσαρμογή της ζήτησης στην προσφορά διαθέσιμων κεφαλαίων.

Η προσφορά κεφαλαίων περιλαμβάνει κυρίως τις καταθέσεις ιδιωτών και δημοσίων οργανισμών. Η ζήτηση κεφαλαίων προσδιορίζεται από τα χρηματοδοτικά ελλείματα του δημοσίου, από την τρέχουσα παραγωγή και από τις επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα.

Οι συνολικές πιστωτικές ανάγκες της οικονομίας (ιδιωτικού και δημοσίου τομέα), είναι κατά κανόνα μεγαλύτερες από τα συνολικά διαθέσιμα που εισρέουν στο πιστωτικό σύστημα.

Το άνοιγμα μεταξύ προσφοράς και ζήτησης κεφαλαίων, καλυπτεται από τα διαθέσιμα που δημιουργεί ο εξωτερικός δανεισμός και από την έκδοση νέου χρήματος.

Όπως είναι φυσικό, για την αύξηση των τελευταίων δύο μεγεθών πρέπει να καθορίζονται ετήσιοι στόχοι

με βάση τις επιδιώξεις της οικονομικής πολιτικής. Οι στόχοι αυτοί πρέπει να είναι περιοριστικοί για την πιστωτική επέκταση.

Υπέρβαση του νομισματικού στόχου οδηγεί στο μεγαλύτερο άνοιγμα του ισοζυγίου πληρωμών με αποτέλεσμα την μεγαλύτερη άνοδο των τιμών.

Ετσι το 1973, που άρχισαν διεθνώς να σημειώνονται υψηλοί ρυθμοί πληθωρισμού, οι χώρες που επιδίωξαν να τους περιορίσουν έθεσαν για πρώτη φορά νομισματικούς στόχους, δηλαδή όρια αυξήσεως προσφοράς χρήματος.

- 2) Στην δεκαετία του 1970, ο δημόσιος τομέας συνέβαλε στην επέκταση του πληθωρισμού. Στη χώρα μας ιδιαίτερα το άνοιγμα του δημοσιονομικού τομέα παρουσίασε σημαντική διεύρυνση.

Βασική αιτία για την διεύρυνση αυτή, είναι ότι η προσπάθεια για οικονομική ανάκαμψη στηρίχτηκε σημαντικά στην διεύρυνση των δημοσίων δαπανών και ειδικότερα του προγράμματος ενίσχυσης του εισοδήματος των ασθενέστερων τάξεων, με την μορφή επιδοτήσεων και τιμών ασφαλείας των αγροτικών προϊόντων.

Βέβαια τα προγράμματα αυτά έχουν κοινωνικό χαρακτήρα και συντελούν στην ανακατανομή του εισοδήματος προς όφελος των οικονομικά ασθενέστερων τάξεων. Αν όμως οι σχετικές δαπάνες οδηγούν στην αύξηση της νομισματικής κυκλοφορίας πέρα από τον στόχο που τέθηκε, τροφοδοτούν τον πληθωρισμό, με αποτέλεσμα να χειροτερεύει η σχετική εισοδηματική θέση των εργαζομένων.

Ενα ακόμα σημείο που πρέπει να τονίσουμε είναι ότι όταν μεγαλύτερο μέρος των χρηματικών διαθέσιμων του δημοσίου διατίθενται σε τρέχουσες (καταναλωτικές) δαπάνες σε βάρος των δαπανών για επενδύσεις, έχουμε μια ανασταλτική επίδραση στην συνολική προσφορά αγαθών και υπηρεσιών καθώς και στην μη αύξηση της παραγωγικότητας με αποτέλεσμα την ενύσχυση του πληθωρισμού.

Ετσι παρατηρούμε, στην δεκαετία του 1970, μια σημαντική αύξηση των αμυντικών δαπανών που έγινε αναπόφευκτη λόγω της εξωτερικής απειλής.

Αξιοσημείωτο είναι ότι οι δαπάνες για τις

αποδοχές των δημοσίων υπαλλήλων, φθάνουν να αντιπροσωπεύουν τα 3/4 του τακτικού προϋπολογισμού.

Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα, το ποσοστό που απομένει για τις δημόσιες επενδύσεις να είναι πολύ μικρό, ενισχύοντας έτσι τις πληθωριστικές τάσεις.

- 3) Άλλη βασική αιτία του πληθωρισμού αποτελεί η όχι σωστή πολιτική τιμών και εισοδημάτων. Αυτό σημαίνει πως δεν πρέπει να επιδιώκουμε αυξήσεις εισοδημάτων μεγαλύτερες από την ύψωση των τιμών και της παραγωγικότητας, γιατί έτσι αντί να πολεμάμε τον πληθωρισμό, τον επιτείνουμε.

Έτσι όταν γίνονται σε ένα κλάδο παραγωγής αυξήσεις εισοδημάτων, ενώ η παραγωγικότητα μένει σταθερή, τότε παρατηρείται αύξηση των τιμών γιατί η προσφορά αγαθών παραμένει η ίδια, ενώ η ζήτηση μεγαλώνει αφού ο καταναλωτής έχει στην διάθεσή του πιο πολλά χρήματα.

Επίσης η αύξηση των εισοδημάτων πέρα από τα επιτρεπτά όρια, έχει σαν αποτέλεσμα να αυξηθεί το κόστος εργασίας και τελικά να έχουμε πληθωρισμό κόστους. Για παράδειγμα στην Ελλάδα κατά την περίοδο 1975-1977, επιδιώχτηκε από τις οικονομικές αρχές αύξηση των πραγματικών εισοδημάτων των καταναλωτών με σκοπό να αντισταθμιστεί η απώλεια της αγοραστικής δύναμης των ασθενέστερων τάξεων, που προήλθε από τον μεγάλο πληθωρισμό, ο οποίος σημειώθηκε κατά την περίοδο 1972-1974.

Πράγματι με στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε. το ονομαστικό ωρομίσθιο εργατών στην Βιομηχανία σημείωσε την τριετία 1975-1977, μέση ετήσια αύξηση 24,5% ενώ η αύξηση του πραγματικού ωρομισθίου στον ίδιο τομέα ήταν 10,2%.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ανάλογες ήταν οι αυξήσεις και στους άλλους κλάδους του αστικού τομέα. Όλα αυτά είχαν σαν αποτέλεσμα την βελτίωση της θέσεως των μισθωτών. Παράλληλα όμως στη Βιομηχανία η μέση ετήσια αύξηση του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος έφθασε στην περίοδο 1975-1977, το 19,7% που είναι αρκετά υψηλό ποσοστό.

- 4) Μια ακόμα αιτία πληθωρισμού στην οποία έχουμε αναφερθεί, είναι ο πληθωρισμός που προέρχεται όταν

η συνολική ζήτηση των αγαθών υπερβαίνει την συνολική προσφορά.

Αυτό μπορεί να συμβεί από ένα τυχαίο περιστατικό, όπως μια κακοκαιρία η οποία μπορεί να καταστρέψει ορισμένα αγαθά με αποτέλεσμα να μειωθεί η προσφορά τους στην αγορά.

Σαν αποτέλεσμα θα έχουμε μια αύξηση της τιμής του αγαθού, η οποία θα επηρεάσει το γενικό επίπεδο των τιμών, εφ'όσον βέβαια πρόκειται για χώρα μονοκαλλιέργειας.

- 5) Σοβαρό πρόβλημα αποτελούν επίσης τα κέρδη από κερδοσκοπικές και παρασιτικές δραστηριότητες, τα οποία φαίνονται ότι έχουν διογκωθεί σε επικίνδυνο βαθμό, από την δεκαετία 1970 και μετά.

Τα εισοδήματα αυτά αποτελούν ειδικό πρόβλημα, γιατί εκτός από το ότι αυξάνονται με ταχύτατο ρυθμό, διοχετεύονται κατά το μεγαλύτερο μέρος τους σε εισαγωγές πολυτελών καταναλωτικών αγαθών ή σε μη παραγωγικές τοποθετήσεις, με αποτέλεσμα να αποτελούν πηγή πληθωριστικών πιέσεων που εκδηλώνονται στο εσωτερικό επίπεδο των τιμών και στο ισοζυγιο πληρωμών.

Ακόμα πρέπει να σημειωθεί ότι η ύπαρξη αυτών των εισοδημάτων καθιστά σε μεγάλο βαθμό αποτελεσματική την νομισματική και γενικά την οικονομική πολιτική του κράτους.

- 6) Ισχυρή αυξητική επίδραση στις τιμές, έχουν επίσης οι συχνά αυθαίρετες ανατιμήσεις αγαθών και υπηρεσιών.

Ετσι, κατά τα έτη 1975-1979, η αύξηση των προσόδων, μέσω των ανατιμήσεων αυτών, - που χαρακτηρίζει πολλές φορές κατηγορίες αυτοαπασχολούμενων επαγγελματιών - αποτελεί μια σοβαρή πηγή πληθωριστικών εκδηλώσεων.

- 7) Πρέπει ακόμα να αναφερθούμε στον εισαγόμενο πληθωρισμό. Οι τιμές των εισαγόμενων αγαθών παίζουν σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση του γενικού επιπέδου των τιμών στο εσωτερικό μιας χώρας, γιατί η αξία αυτών αποτελεί σημαντικό μέρος της συνολικής δαπάνης της οικονομίας της.

Πρέπει να αναφέρουμε πως ότι παράγεται στο εξωτερικό, τιμολογείται σε συνάλλαγμα και κυρίως σε δολλάρια, που στην δεκαετία του 1970, παρουσίασε μια έντονη αύξηση της τιμής του.

Έτσι, τις περισσότερες, φορές η υποτίμηση της δραχμής έναντι του νομίσματος της χώρας με την οποία συναλλάσμαστε, σημαίνει ότι αν η τιμή πώλησης στην χώρα παραγωγής του εισαγόμενου προϊόντος από τον ένα χρόνο στον άλλο παρέμεινε ίδια - πράγμα που δεν συμβαίνει - χρειαζόμαστε όλο και περισσότερες δραχμές, για την αγορά του. Έτσι αγοράζοντας ένα εισαγόμενο προϊόν εισάγουμε και τον πληθωρισμό.

- 8) Σημαντική επίδραση στην πορεία του πληθωρισμού διαδραματίζει και η σωστή ή μη σωστή πιστωτική πολιτική των τραπεζών.

Οι τράπεζες πρέπει να ασκούν την πιστωτική πολιτική, στηριζόμενες ποσοτικά στα ίδια τα διαθέσιμά τους, τα οποία θα συμπληρώνονται με χρήμα της κεντρικής τράπεζας στο βαθμό που αυτό έχει προγραμματισθεί, χωρίς να προβαίνουν σε πιστωτικές επεκτάσεις που θέτουν σε κίνδυνο - όπως συνέβαινε στο παρελθόν - την αντιπληθωριστική πολιτική των νομισματικών αρχών.

Στο σημείο αυτό πρέπει να προσθέσουμε ότι, κάτω από τις συνθήκες που λειτουργεί σήμερα η Ελληνική οικονομία, η ταχύρρηθη αύξηση των πιστώσεων ενισχύει τη ζήτηση ή και τη στρέφει σε ανεπιθύμητους σκοπούς, ενώ δεν επηρεάζει ανάλογα και έγκαιρα την προσφορά αγαθών, δηλαδή την αύξηση της εγχώριας παραγωγής.

Και είναι γνωστό πως η υπέρμετρη αύξηση των πιστώσεων, όταν δεν συνοδεύονται από ανάλογη αύξηση της παραγωγής οδηγεί σε ένταση των πληθωριστικών πιέσεων και χειροτερεύση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και κατ'επέκταση του ισοζυγίου πληρωμών.

- 9) Πρέπει ακόμα να αναφερθούμε στο φαινόμενο της "πληθωριστικής ψυχολογίας". Σύμφωνα με το φαινόμενο αυτό ο πληθωρισμός οξύνεται κάτω από τις επιδράσεις ψυχολογικών παραγόντων, τους οποίους προκαλεί η διατήρηση της πληθωριστικής καταστάσεως επί σειρά ετών.

Γεγονός που οδηγεί τους - καταναλωτές, απόταμιευτές, εργαζόμενους, επιχειρήσεις, να αμύνονται με προστατευτικές για τα συμφέροντά τους ενέργειες, οι οποίες τελικά καταλήγουν σε επίταση του πληθωρισμού.

Για παράδειγμα οι εργαζόμενοι οι οποίοι υπακούοντας την πληθωριστική τους ψυχολογία, το μόνο που θέλουν είναι να πετύχουν αύξηση των εισοδημάτων τους, για να βελτιώσουν την οικονομική τους θέση. Εάν όμως η αύξηση της παραγωγής δεν είναι ανάλογη αυτής των εισοδημάτων, έχουμε σαν αποτέλεσμα να εμφανίζονται πληθωριστικές τάσεις.

Σαν τελικό συμπέρασμα μπορούμε να συνοψίσουμε ότι ο πληθωρισμός προκαλείται κυρίως από αίτια:

- 1) Νομισματικά, δηλαδή η απόκλιση ή όχι του νομισματικού στόχου
- 2) Δημοσιονομικά, δηλαδή τα ελλείματα του κρατικού προϋπολογισμού και η όχι σωστή πολιτική επενδύσεων
- 3) Ψυχολογικά
- 4) Εισοδηματικά - πληθωρισμό κόστους
- 5) Πραγματικά, εδώ αναφερόμαστε στον πληθωρισμό ζήτησης
- 6) Και εκ των συναλλαγών μετά της αλλοδαπής

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

Θα δούμε τώρα τις οικονομικές και κοινωνικές επιδράσεις του πληθωρισμού. Εδώ θα πρέπει να τονίσουμε πως πολλές συνέπειες του πληθωρισμού αποτελούν και εστίες επανατροφοδότησής του, οι οποίες όμως δεν αποτελούν τις πραγματικές γενεσιουργές αιτίες οι οποίες πρέπει να καταπολεμηθούν.

- 1) Με την συνεχή άνοδο του πληθωρισμού, οι ιδιώτες και οι επιχειρηματίες οδηγούνται σε μη παραγωγικές επενδύσεις, όπως για παράδειγμα η αγορά οικοπέδων, χρυσού.

Μια τέτοια ενέργεια όμως έχει σαν αποτέλεσμα την μείωση της παραγωγής με επακόλουθο την μείωση της προσφοράς αγαθών στην αγορά, τροφοδοτώντας έτσι ακόμη περισσότερο τις πληθωριστικές πιέσεις.

- 2) Η διατήρηση του πληθωρισμού σε υψηλότερα επίπεδα από εκείνα που ισχύουν στις χώρες με τις οποίες η Ελλάδα διεξάγει ένα μεγάλο μέρος των συναλλαγών της εξασθενίζει την ανταγωνιστική ικανότητα των Ελληνικών προϊόντων, τόσο στις αγορές του εξωτερικού, όσο και στην εσωτερική αγορά. Αυτό μεταφράζεται σε μείωση των εξαγωγών και αύξηση των εισαγωγών πράγμα που χειροτερεύει το ισοζύγιο πληρωμών.

Οι εισαγωγές και εξαγωγές της χώρας μας κατά την δεκαετία 1976-1985. Στην περίπτωση αυτή όπου οι εισαγωγές είναι μεγαλύτερες των εξαγωγών η μόνη διέξοδος για την αποκατάσταση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων στις ξένες αγορές θα ήταν η υποτίμηση του εγχώριου νομίσματος, που όμως δεν αποτελεί ικανοποιητική λύση, γιατί προκαλεί αύξηση του κόστους των εισαγωγών και τροφοδοτεί τον εσωτερικό πληθωρισμό.

Επίσης πρέπει να τονισθεί πως η υποτίμηση μειώνει τα πραγματικά εισοδήματα των οικονομικά ασθενέστερων ομάδων του πληθυσμού και αποδιοργανώνει όλους του τομείς της οικονομίας.

- 3) Σε περίοδο έντονου πληθωρισμού, η θέση των δανειστών χειροτερεύει, γιατί τα δάνεια που συνάφθηκαν στο παρελθόν εξοφλούνται με χρήματα μικρότερης αξίας, καθώς το ύψος των επιτοκίων δεν προσαρμόζεται συνήθως στην πληθωριστική τάση.

Αντίθετα οι χρεώσεις οφελούνται, γιατί μπορούν πιο εύκολα να εξοφλήσουν το χρέος τους, εφόσον τα εισοδήματά τους αυξάνουν. Έτσι ο πληθωρισμός δυσχαιρένει την σύναψη μακροχρόνιων συμβάσεων.

- 4) Σε περιόδους πληθωρισμού, παρουσιάζεται μια εξασθένηση της αποταμιεύσεως, γιατί οι καταθέτες προτιμούν να μετατρέπουν τα διαθέσιμά τους σε μη παραγωγικές επενδύσεις. Έτσι αυτή η μείωση των παραγωγικών επενδύσεων έχει σαν αποτέλεσμα να

παρατηρείται μια στασιμότητα στην παραγωγή και στην προσφορά αγαθών, ενώ η ζήτηση αυξάνεται.

Σαν παράδειγμα μπορούμε να αναφέρουμε τοον Οκτώμβριο του 1985 όπου ο κόσμος μπροστά στην προβλεπόμενη αύξηση των τιμών, αγόραζε κυρίως εισαγόμενα ηλεκτρικά είδη. Οι έμποροι από την άλλη μεριά προβλέποντας την αυξημένη ζήτηση, εισάγουν έναν μεγάλο αριθμό ηλεκτρικών ειδών για να δημιουργήσουν απόθεμα.

Οι δύο αυτές καταστάσεις αύξησαν απότομα τις εισαγωγές μας από το εξωτερικό και ακόμα δημιουργήθηκε μια ροή χρηματικών διαθεσίμων, για καταναλωτικά αγαθά, με αποτέλεσμα την ενίσχυση των πληθωριστικών πιέσεων.

Ακόμα, ο πληθωρισμός ευνοεί την διαφυγή κεφαλαίων στο εξωτερικό και τη διατήρηση τους σε ξένο νόμισμα. Για παράδειγμα η πληρωμή των εξαγωγών διαφόρων επιχειρηματιών κατατίθεται σε τράπεζες στο εξωτερικό.

Ετσι δεν μπαίνουν στην Ελλάδα κεφάλαια, με αποτέλεσμα να μειώνεται η παραγωγή και η προσφορά αγαθών.

- 5) Ακόμα ο έντονος πληθωρισμός προκαλεί σοβαρές μετατοπίσεις εισοδήματος και πλούτου, με αποτέλεσμα τη δημιουργία κοινωνικών πωλήσεων.

Αυτό συμβαίνει γιατί οι τιμές στο οικονομικό σύστημα δεν μεταβάλλονται κατά τα ίδια ποσοστά, δηλαδή σε ορισμένους κλάδους της οικονομίας οι τιμές αυξάνουν με πολύ γρηγορότερο ρυθμό απ'ότι σε άλλους. Για παράδειγμα ορισμένα εισοδήματα είναι δυνατόν να αυξηθούν σαν συνέπεια της αύξησης των τιμών.

Σε αυτήν την κατηγορία υπάγονται τα κέρδη κερδοσκοπών και παρασιτικών επαγγελμάτων. Ο λόγος είναι ότι η προσαρμογή του κόστους στις υψηλότερες τιμές δεν γίνεται αυτόματα αλλά καθυστερεί ώστε στο διάστημα αυτό που παρεμβάλλεται να δημιουργούνται περιθώρια κέρδους.

Αντίθετα στις περισσότερες περιπτώσεις τα άτομα που μισθώνουν τις υπηρεσίες τους δεν έχουν ανάλογη ευελιξία προσαρμογής των εισοδημάτων τους, αφού συνήθως το ύψος τους προκαθορίζεται από συμβάσεις ή

συμβόλαια με διάρκεια χρονικής περιόδου ενός έτους τουλάχιστον.

Ετσι το βάρος του πληθωρισμού πέφτει κυρίως στα σταθερά εισοδήματα ή στα εισοδήματα που δεν προσαρμόζονται εύκολα στα υψηλότερα επίπεδα τιμών. Ετσι τα εισοδήματα των συνταξιούχων, δημοσίων υπαλλήλων κ.λ.π., είναι από τα πιο ευάλωτα σε πληθωριστικές πιέσεις.

Ο υπερπληθωρισμός λοιπόν σε μια χώρα μπορεί να παραλύσει όλη την οικονομία της. Το χρήμα χάνει την αξία του από την μια ώρα στην άλλη, ο κόσμος τρέχει να ανταλλάξει ότι χρήμα βρεθεί στα χέρια τους με αγαθά, οι μισθοί και τα ημερομίσθια χάνουν την αγοραστική δύναμη, αγαθά αποικρύπτονται και γενικά δημιουργείται μια χαώδης κατάσταση στην οικονομία που παραλύει τις περισσότερες λειτουργίες της.

Ακόμα παρατηρείται μια χειροτέρευση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων σαν αποτέλεσμα της μείωσης της αγοραστικής δύναμης των μισθών με αποτέλεσμα να προκαλείται αναταραχή στην οικονομία π.χ. απεργίες, αυξήσεις μισθών κ.τ.λ.

Η μείωση της αγοραστικής δύναμης της δραχμής φαίνεται και από τους παρακάτω πίνακες που αναφέρονται για τα έτη 1975-1985. Εδώ βλέπουμε το χιλιάδραχμο του 1975, με τι αξία αντιστοιχεί τα διάφορα έτη.

Δηλαδή, το 1985 χρειαζόμαστε 5.437 δρχ για αγαθά που το 1975 θα αγοράζαμε με 1.000 δρχ. Τώρα υπολογίζουμε την αξία των 1.000 δρχ. του 1985, για την δεκαετία 1975-1985. Δηλαδή το χιλιάδραχμο του 1985, είχε αγοραστική αξία το 184 δρχ. το 1975.

ΜΕΤΡΑ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

Από όσα είπαμε προηγούμενα είναι φανερό ότι η καταπολέμηση του πληθωρισμού αποτελεί επιτακτική ανάγκη. Το πρόβλημα της καταπολέμησης, είναι ότι τα μέτρα που θα παρθούν για το σκοπό αυτό να μην έχουν μεγάλη αρνητική επίδραση σε άλλα μεγέθη της οικονομίας, όπως για παράδειγμα την απασχόληση.

Ακόμα πρέπει να τονισθεί η πολυμορφία που παρουσιάζει το φαινόμενο του πληθωρισμού, η οποία έχει

σαν αποτέλεσμα να μην υπάρχουν συγκεκριμένες αντιπληθωριστικές φόρμουλες που να εφαρμόζονται σε όλες τις περιπτώσεις και για όλες τις οικονομίες. Έτσι ανάλογα με την φύση του πληθωρισμού και τις ιδιαιτερότητες της κάθε οικονομίας και κάθε συγκεκριμένης περιόδου ακολουθούνται οι παρακάτω ενέργειες:

1) Κατάρτιση υγιούς νομισματικού προγράμματος

Με τον τρόπο αυτό μπορεί να ελεγχθεί η αύξηση της συνολικής προσφοράς χρήματος σε σχέση με το παραγώμενο προϊόν. Η κατάρτιση του προγράμματος αυτού, γίνεται από τις νομισματικές αρχές και έχει σαν αποστολή τον περιορισμό του πληθωρισμού από την υπερβολική ζήτηση.

Για την πραγματοποίηση όμως του στόχου αυτού πρέπει να δημιουργηθεί ένα κλίμα συνεργασίας, συντονισμού και εναρμονίσεως όλων των οικονομικών επιδιώξεων και δραστηριοτήτων, ώστε να κατευθύνονται σε άμεσα παραγωγικές επενδύσεις.

2) Αύξηση της παραγωγικότητας

Μια από τις πιο κατάλληλες θεραπείες του πληθωρισμού είναι ίσως η αύξηση της παραγωγικότητας, η επιδίωξη δηλαδή μεγαλύτερης αποδόσεως κάθε συντελεστή παραγωγής. Με την αύξηση της παραγωγικότητας, μειώνεται το κατά μονάδα κόστος και αυξάνεται η προσφορά των αγαθών, με αποτέλεσμα οι τιμές να μειώνονται.

Η εργασία σε κάθε επιχείρηση πρέπει να οργανώνεται με τέτοιο τρόπο ώστε ο κάθε εργαζόμενος να αποδίδει όσο το δυνατόν περισσότερο έργο. Ακόμα ο κάθε εργαζόμενος πρέπει να καταλάβει ότι ανεβάζοντας την αποδοτικότητά του, βοηθάει στην αύξηση της παραγωγής και σε τελευταία ανάλυση την οικονομική ανάπτυξη της χώρας μας.

Επιτακτική ανάγκη είναι η αύξηση της παραγωγικότητας του Δημοσίου τομέα. Όπως είναι γνωστό για την πληρωμή των δημοσίων υπαλλήλων απορροφάται το μεγαλύτερο μέρος του κρατικού προϋπολογισμού. Συνεπώς επιτακτική ανάγκη για την καταπολέμηση του πληθωρισμού είναι η αύξηση της παραγωγικότητάς τους.

Ενδεικτικά αναφέρουμε μερικούς τρόπους, όπως η ορθή επιλογή του προσωπικού, η καθιέρωση του καθηκοντολογίου, η σύνδεση αμοιβής και παραγωγικότητας κ.λ.π.

Ακόμη πρέπει να αυξηθεί η παραγωγικότητα των κεφαλαίων. Γι' αυτό το σκοπό σπουδαίο ρόλο παίζει η πιστωτική πολιτική των τραπεζών, καθιερώνοντας ένα σύστημα ποσοτικού και ποιοτικού ελέγχου των πιστώσεων τους.

Πρέπει δηλαδή να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη ο προορισμός της χρηματοδότησης και να δίνουν προτεραιότητα στην πιστοδότηση της παραγωγής και των εξαγωγών, αποφεύγοντας παράλληλα την υπέρμετρη χρηματοδότηση, άλλων μη παραγωγικών δραστηριοτήτων. Παράλληλα οι επιχειρηματίες, θα πρέπει να κατανοήσουν ότι είναι ανάγκη να συμμορφωθούν με την πολιτική αυτή και να μην επιδιώκουν πιστώσεις για καθαρά κερδοσκοπικούς σκοπούς.

Οι ίδιοι οι επιχειρηματίες πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι μόνο με την επέκταση των παραγωγικών τους δραστηριοτήτων, η οποία συντείνει στην αύξηση και τον εκσυγχρονισμό της παραγωγής, θα συντελέσουν στην εξυγίανση και την μόνιμη ανάπτυξη και της εθνικής οικονομίας καθώς και της δικής τους οικονομικής θέσης.

Τέλος πρέπει να αυξηθεί και η παραγωγικότητα της γης. Γι' αυτό το σκοπό σπουδαίο ρόλο παίζει και η αγροτική κυρίως πολιτική που ακολουθείται. Έτσι η ενθάρρυνση με διάφορες επιδοτήσεις των περισσότερο αποδοτικών καλλιεργειών και η βελτίωση του συστήματος βιομηχανικής επεξεργασίας και εμπορίας της αγροτικής παραγωγής, ίσως είναι μια λύση στο πρόβλημά μας.

Ακόμα με τα μέσα που μας προσφέρει η σύγχρονη τεχνολογία πρέπει να αντιμετωπισθούν οι τυχόν δυσμενείς καιρικές συνθήκες που καταστρέφουν την αγροτική παραγωγή. Όπως παρατηρούμε η παραγωγικότητα του κεφαλαίου παρουσιάζει μετά το 1973 πτωτική τάση, σχεδόν συνεχή και με ταχύ ρυθμό.

Αντίθετα η παραγωγικότητα της εργασίας σημειώνει συνεχή αύξηση μεταξύ 1970 και 1979. Από το 1980 ως το 1984 παρουσιάζει πτώση και μόνο το 1985-1986 ο δείκτης ανέβηκε πάνω από το επίπεδο του 1979.

Τέλος στην παραγωγικότητα και των δύο συντελεστών μαζί, η ανοδική τάση που επικρατούσε ως

το τέλος της δεκαετίας του 1970 αντιστρέφεται από το 1981 και ο δείκτης παραμένει έκτοτε κάτω από το επίπεδο του 1980.

3) Μείωση του ελλείματος του κρατικού προϋπολογισμού

Η μείωση που αποτελεί επιτακτική ανάγκη για την καταπολέμηση του πληθωρισμού.

Η μείωση αυτή γίνεται πραγματικότητα με τον έλεγχο των δημοσίων δαπανών και την πιο σωστή αξιοποίηση των δημοσίων κεφαλαίων. Ακόμα οι εισροές του κράτους πρέπει να λειτουργούν σωστά, πατάσσοντας την φοροδιαφυγή.

Παράλληλα ο έλεγχος των δημοσίων οργανισμών και επιχειρήσεων θα φέρει θετικά αποτελέσματα. Οι φορείς αυτοί πρέπει να κλιμακώνουν τις δραστηριότητές τους δίνοντας προτεραιότητα στις επενδύσεις.

Ταυτόχρονα πρέπει να επιβραδυνθεί η αυξητική τάση στις δαπάνες διαχειρίσεώς τους, που τα τελευταία χρόνια υψώθηκαν σημαντικά σε σχέση με την παραγωγική τους δραστηριότητα.

Τέλος, πρέπει με βαθμιαία αναπροσαρμογή των τιμολογίων τους να αποκτήσουν δικούς τους πόρους για αυτοχρηματοδότηση των οικονομικών τους προγραμμάτων, περιορίζοντας έτσι την προσφυγή τους στον τραπεζικό δανεισμό, η κατάχρηση του οποίου δημιουργεί πληθωριστικές πιέσεις.

4) Περιορισμοί στις διεκδικήσεις των εργατικών αιτημάτων

Εχουμε αναφέρει, ότι όταν οι αυξήσεις των εισοδημάτων είναι μεγαλύτερες της παραγωγικότητας, επιτείνουμε τον πληθωρισμό. Έτσι πρέπει να υπάρχει μέτρο στις οικονομικές διεκδικήσεις των εργαζομένων.

Το κράτος μέσω του Υπουργείου Εργασίας, πρέπει να παρεμβαίνει ως διαιτητής εργαζομένων και εργοδοτών, ώστε οι παρεχόμενες αυξήσεις να είναι ανάλογες με την αύξηση της παραγωγής.

5) Κατάρτιση ισοζυγίων προσφοράς και ζήτησης, για όλα τα αγαθά που περιλαμβάνονται στον τιμάριθμό

Επειδή ο πληθωρισμός οφείλεται σε σημαντικό βαθμό στην έλλειψη υπεύθυνης πληροφόρησης για την επάρκεια των αγαθών, τα ισοζύγια θα ενημερώνουν τους καταναλωτές για την κατάσταση της αγοράς και έτσι θα αποφεύγεται ο πληθωρισμός που δημιουργούν οι τεχνίτες ελλείψεις, οι πανικοί, και κυρίως η πληθωριστική ψυχολογία.

6) Ενθάρρυνση της αποταμιευτικής ροπής

Είναι από τα ισχυρότερα όπλα για την καταπολέμηση του πληθωρισμού. Με την αύξηση της αποταμίευσης το κοινό δεν ξοδεύει όλα τα χρήματα που έχει στα χέρια του για καταναλωτικούς σκοπούς αλλά ένα μέρος το εμπιστεύεται στις τράπεζες ή άλλους οργανισμούς ενισχύοντας έτσι τις επενδύσεις. Άκόμα, αυξάνοντας τη ροπή αποταμίευσης, μειώνεται η ροπή για κατανάλωση με αποτέλεσμα να μειωθεί η ζήτηση και οι τιμές.

Το κράτος πρέπει να ενισχύει, με τη νομισματική του πολιτική, την αποταμίευση, είτε με άμεσο τρόπο αυξάνοντας το τραπεζικό επιτόκιο καταθέσεων, είτε με έμμεσο τρόπο εκδίδοντας για παράδειγμα ομολογίες με ευνοϊκούς όρους.

7) Ορθολογικοποίηση της διακίνησης των αγαθών και ο έλεγχος των μεσαζόντων

Πρέπει να ληφθούν αποτελεσματικά μέτρα για την μείωση του υψηλού κόστους της εμπορικής διακινήσεως και των αδικαιολόγητων μεγάλων κερδών από την εμπορία διαφόρων αγαθών. Οι τιμές που καταβάλλουν οι καταναλωτές είναι σε πολλές περιπτώσεις πολλαπλάσιες εκείνων που εισπράττουν οι παραγωγοί.

Ετσι η διατήρηση των τιμών των διαφόρων αγαθών σε υψηλές τιμές, περιορίζει τη ζήτησή τους με αποτέλεσμα να δυσχερένεται η απορρόφηση της εγχώριας παραγωγής. Αναγκαίο είναι λοιπόν να εφαρμοσθούν διάφορα σχέδια για την οργάνωση των τοπικών αγορών σε συνδυασμό με την σωστή πληροφόρηση των καταναλωτών ώστε να εξουδετερωθούν οι μεσάζοντες που δρουν με υπερβολικά περιθώρια διακίνησης και δημιουργούν πληθωρισμό κόστους.

Μια ακόμη λύση είναι και ο αυστηρότερος αγορονομικός έλεγχος ώστε να μειωθούν τα παράπονα κέρδη.

8) Συνεργασία όλων των παραγωγικών τάξεων

Όσο ενισχύεται η συνεργασία των παραγωγικών τάξεων (π.χ. αποφυγή απεργιών, συμμετοχικών φορέων παραγωγής κ.λ.π.) τόσο περισσότερο ενισχύεται η οργανική λειτουργία του παραγωγικού μηχανισμού και αποφεύγεται η απώλεια και η σπατάλη οικονομικών πόρων.

9) Φορολογικά (δημοσιονομικά) μέτρα

Το κράτος μπορεί να επιβάλλει υψηλούς φόρους σε ορισμένα είδη μεγάλης χρήσεως και χαμηλής ωφελιμότητας, όπως τα είδη καπνιστού, οινοπνευματώδη ποτά κ.ά. καθώς και σε πολλά εισαγόμενα είδη. Αυτό θα έχει σαν αποτέλεσμα να μειωθεί η ζήτηση των αγαθών αυτών και παράλληλα μειώνεται και ο εισαγόμενος πληθωρισμός.

Αν ακόμα όμως η ζήτηση γι'αυτά τα αγαθά δεν μειωθεί, ένα σημαντικό μέρος χρημάτων θα αποσυρθεί από την κυκλοφορία και θα μετακινηθεί στα ταμεία του κράτους, ενισχύοντας έτσι τις δημόσιες επενδύσεις και την παραγωγή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ

Ο πληθωρισμός δεν είναι αποκλειστικό φαινόμενο της σύγχρονης εποχής. Είναι γνωστό πως πληθωρισμό γνώρισαν ακόμα και οι αρχαίες εποχές.

Θα συγκεντρωθούμε, όμως, μόνο στην σύγχρονη πληθωριστική εμπειρία και θα αναφέρουμε τις πληθωριστικές εκείνες φάσεις, οι οποίες προηγήθηκαν της έκρηξης μισθών-τιμών (που σήμερα μαστίζει ολόκληρο το δυτικό κόσμο).

Προπολεμική περίοδος

Πριν το Β' παγκόσμιο πόλεμο ο πληθωρισμός είχε τάση να εμφανίζεται σε εμπόλεμες περιόδους και αμέσως μετά, όταν δηλαδή οι κυβερνήσεις χρηματοδοτούσαν τις πολεμικές δαπάνες προσφεύγοντας στην εκδοτική μηχανή, ή σε περιόδους ανακαλύψεων νέων σημαντικών κοιτασμάτων.

Σε άλλες πάλι περιπτώσεις όπως του Γερμανικού υπερπληθωρισμού το 1923 ασθενικές κυβερνήσεις προσπάθησαν να ξεφύγουν την οικονομική κρίση τυπώνοντας τεράστιες ποσότητες χρήματος.

Γενικά οι πληθωρισμοί αυτοί είχαν δύο βασικά χαρακτηριστικά.

- A. Σημειώθηκε σαν αποτέλεσμα κάποιου συγκεκριμένου γεγονότος, όπως, ο πόλεμος, ανακάλυψη χρυσού ή η ανεξέλεγκτη οικονομική κρίση.
- B. Διαρκούσαν τόσο μόνο όσο και το γεγονός με το οποίο συνδέονταν διάστημα συνήθως όχι και τόσο μακρύ.

Ετσι πριν το Β' παγκόσμιο πόλεμο ο πληθωρισμός είχε τάση να αναζωπυρώνεται κατά διαστήματα και στην συνέχεια να υποχωρεί, με την κατάργηση των εξαιρετικών περιστατικών που τον είχαν προκαλέσει.

Παγκόσμιος πόλεμος και μεθεόρτια

Τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο συνόδευε, όπως όλους τους πολέμους, ένας ταχύρυθμος παγκόσμιος πληθωρισμός της πολεμικής περιόδου συνεχίστηκε και μετά το τέλος του πολέμου, πριν προλάβει όμως, να εξασθενίσει οο

μεταπολεμικός αυτός ο πληθωρισμός, όπως θα περίμενε κανείς με βάση τα ιστορικά προηγούμενα, ξέσπασε ο πόλεμος της Κορέας που τροφοδότησε ένα νέο πολεμογενή πληθωρισμό.

Τα πολεμικά και μεταπολεμικά δεινά ξεπεράστηκαν ως το 1953 " άρχισε μια νέα περίοδος οικονομικής ανθήσεως από την οποία έλειπαν γενικά οι προσδοκίες και οι φόβοι επίμονο πληθωρισμό" (ΟΕΕC 1961).

Περίοδος 1953 - 1959

Οι κυβερνήσεις των βιομηχανικών χωρών είχαν αναλάβει μια πολιτική που απέβλεπε στην ταχεία άνοδο και την πλήρη απασχόληση.

Γενικά η πολιτική αυτή είχε εξαιρετική επιτυχία. Οι περισσότερες ευρωπαϊκές οικονομίες πλησίασαν στην πλήρη απασχόληση μέσα στην δεκαετία 1950, και πολλές είχαν ήδη πετύχει το στόχο αυτό στα μέσα της ίδιας δεκαετίας.

Παράλληλα, στις περισσότερες χώρες, οι ρυθμοί οικονομικής ανόδου σημείωσαν ικανοποιητικά ψηλά επίπεδα, αν και η Βρετανία και οι Η.Π.Α. αναπτύχθηκαν με ρυθμούς σημαντικά χαμηλότερους σε σύγκριση με τις κυριότερες βιομηχανικές χώρες της Ευρώπης.

Υπήρχαν όμως ενδείξεις ανησυχητικές ότι ο πληθωρισμός δεν επρόκειτο να εκλείψει, στην περίοδο 1953-1959.

Οι λιανικές τιμές στις κυριότερες βιομηχανικές χώρες αυξήθηκαν με μέσο ετήσιο ρυθμό από 2% μέχρι 4%, εκτός από την επιμονή του πληθωρισμού, πηγή εντεινόμενης ανησυχίας άρχισαν να γίνονται, σε πολλές χώρες, τα προβλήματα του ισοζυγίου πληρωμών, που αντιμετώπισθηκαν γενικά με δραστηκές υποτιμήσεις.

Περίοδος 1960 - 1974

Στα πρώτα πέντε χρόνια της δεκαετίας του 1960, ο ρυθμός πληθωρισμού, επιταχύνθηκε σε πολλές βιομηχανικές χώρες. Στην περίοδο 1960 - 1966 οι τιμές αυξήθηκαν στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες με μέσο ετήσιο ρυθμό από 3% μέχρι 5%.

Στις Η.Π.Α. και τον Καναδά ο πληθωρισμός ήταν χαμηλότερος από όσο στην Ευρώπη και στις αρχές της δεκαετίας 1960 δεν έδειχνε σημεία αναθερμάνσεως. Από το 1967 όμως και μετά ο ρυθμός πληθωρισμού σημειώνει επιτάχυνση σε όλες τις κυριότερες βιομηχανικές χώρες, ως το 1970 είχε γίνει πια ολοφάνερο πως επρόκειτο για εξόχηση μισθών-τιμών και τέλος ως τα μέσα το 1974 ο πληθωρισμός είχε πια επιταχυνθεί σε επίπεδα που έφταναν από 24% στην Ιαπωνία μέχρι 70% στην Γερμανία.

Ο πληθωρισμός στην Ελλάδα στην περίοδο 1974

Η άνοδος του επιπέδου των τιμών υποδηλώνει αντίστοιχη πτώση της αγοραστικής δύναμews του νομίσματος.

Συγκεκριμένα η απώλεια αγοραστικής δύναμης του νομίσματος σημαίνει το πόσο λιγότερα αγαθά και υπηρεσίες αγοράζει κανείς εφέτος με το ίδιο ποσό που διέθετε πέρυσι. Ενώ η αύξηση του επιπέδου των τιμών σημαίνει πόσο μεγαλύτερο ποσό χρημάτων χρειάζεται φέτος για να αγοράζει κανείς την ίδια ποσότητα αγαθών και υπηρεσιών που θα αγόραζε πέρυσι.

Το 1972 ήταν το τελευταίο έτος μιας μακράς για την Ελλάδα περιόδου αξιόλογης νομισματικής σταθερότητας στην διάρκεια της οποίας οι ετήσιες αυξήσεις στις τιμές κυμαίνονταν γύρω στο 2% ετησίως και επομένως οι απώλειες στην αγοραστική δύναμη της δραχμής ήταν περιορισμένης σημασίας.

Είναι χαρακτηριστικό ότι σε ολόκληρη τη δεκαετία 1963-1972 ο δείκτης τιμών κατανάλωσης αυξήθηκε κατά 29,9% πράγμα που υποδηλώνει ότι η δραχμή είχε χάσει το 1972 23% περίπου της αγοραστικής δύναμης που είχε το 1962.

Στη διετία 1973 - 1974 που ακολούθησε και που συνέπεσε με την πρώτη πετρελαϊκή κρίση το επίπεδο τιμών κατανάλωσης στην Ελλάδα αυξήθηκε κατά 46,6% έναντι μόνο 29,9% σε ολόκληρη την προηγούμενη δεκαετία 1963-72. Έτσι σε ολόκληρη την περίοδο μεταξύ των ετών 1962 και 1974 η αγοραστική δύναμη της δραχμής μειώθηκε κατά 47,5% σαν αποτέλεσμα της αύξησης του επιπέδου των τιμών στην ίδια περίοδο κατά 90,5% (αυξήσεις στις τιμές των αγαθών και υπηρεσιών).

Αυτό σημαίνει ότι για τα ίδια αγαθά και υπηρεσίες που μπορούσε να αποκτήσει κανείς το 1962 με 1000 δραχμές το 1972 χρειαζόταν 1299 δραχμές. Κατά το 1974

χρειαζόταν 1905 δραχμές για να αγοράσει αυτά που αγοράζε με 1000 δραχμές το 1962. Λόγω της αύξησης κατά 90,5% του επιπέδου των τιμών κατά την περίοδο 1962 - 1974.

Αν ακολουθούμε την πορεία της αγοραστικής δύναμης της δραχμής θα δούμε ότι λόγω της συνεχιζόμενης ανοδικής πορείας των τιμών φθάνοντας σε πιο πρόσφατα χρόνια η αγοραστική δύναμη των 1000 δραχμών του 1962 ισοδυναμεί με 3090 δραχμές του 1978 με 5714 δραχμές του 1981 με 9829 δραχμές.

Η δεκαετία 1975 - 1984 χαρακτηρίζεται από υψηλό αυξητικό ρυθμό στο επίπεδο των τιμών και αντίστοιχα από ταχεία πτώση της αγοραστικής δύναμης της δραχμής. Συγκεκριμένα ο δείκτης τιμών κατανάλωσης από 100 το 1974 αυξήθηκε σε 162,2 το 1978 τριπλασιάστηκε το 1981 και υπερπενταπλασιάστηκε το 1984.

Η εξέλιξη του πληθωρισμού το 1986, ήταν ικανοποιητική, αφού μέσα στο χρόνο αυτό ο ρυθμός πληθωρισμού μειώθηκε κατά 8 περίπου ποσοστιαίες μονάδες.

Συγκεκριμένα ο δείκτης τιμών κατανάλωσης (ΔΤΚ) αυξήθηκε μέσα στο χρόνο (ΔΕΚ 86/ΔΕΚ 85) κατά 16,9% έναντι αντιστοίχων αυξήσεων 25% το 1985, 18,1% το 1984 και 19,9% το 1983.

Η συγκράτηση των τιμών στο 16,9% αποκλίνει ελάχιστα από το στόχο του σταθεροποιητικού προγράμματος που ήταν 16%. Αυτό επιτεύχθηκε παρά την απελευθέρωση από το καθεστώς αγορανομικού ελέγχου μεγάλου αριθμού προϊόντων και παρά τις κερδοσκοπικές τάσεις που σημειώθηκαν στην αγορά το τελευταίο τρίμηνο του 1986, λόγω της επικείμενης εφαρμογής του φόρου προστιθέμενης αξίας (Φ.Π.Α.) από την 1/1/1987, γεγονός άλλωστε που οδήγησε στο (πάγωμα) των τιμών για το τρίμηνο 4/11/1986 έως 31/1/1987 με σκοπό την προστασία του καταναλωτή από αδικαιολόγητες αυξήσεις τιμών και για την συνέχιση της ομαλής εκτέλεσης του σταθεροποιητικού προγράμματος.

Παρά τη μεγάλη αποκλιμάκωση του ΔΤΚ το 1986 (ΔΕΚ 86/ΔΕΚ 85), τα μέσα επίπεδά του διατηρήθηκαν ψηλά (23% έναντι 19,3% το 1985).

Η επιτάχυνση αυτή οφείλεται στο ότι οι μεγάλες αυξήσεις του ΔΤΚ στους τελευταίους μήνες του 1985, επηρέασαν και τα μέσα επίπεδα του 1986 αφού ο ΔΤΚ, ξεκίνησε από ψηλή βάση (υπολογίζεται ότι ο μεταφερόμενος πληθωρισμός ήταν 12,9%. Το 1986, έναντι 7,8% και 8,2% τα δύο προηγούμενα χρόνια).

Η συνέχιση της πτωτικής πορείας του πληθωρισμού αποτελεί και για το 1987 βασικό στόχο της οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης και του σταθεροποιητικού της προγράμματος, γιατί μόνο ένας χαμηλός πληθωρισμός μπορεί να επιτρέψει ουσιαστική και συνεχή οικονομική ανάπτυξη και πραγματική βελτίωση του εισοδήματος των εργαζομένων.

Έτσι ο στόχος που έχει τεθεί είναι να συγκρατηθεί η αύξηση του ΔTK μέσα στο 1987 στο 10%. Ο στόχος αυτός είναι δυνατόν να επιτευχθεί αν εφαρμοστεί πιστά η εισοδηματική, συναλλαγματική και πιστώτική πολιτική που έχει αναγγελθεί και δεν υπάρξουν ουσιαστικές μεταβολές σε κάποιο από τους εξωγενείς παράγοντες που σχετίζονται με το διεθνές περιβάλλον.

Τον Ιανουάριο του 1987 ο ΔTK αυξήθηκε κατά 1,1% ενώ για το Φεβρουάριο τη αύξηση του δείκτη εκτιμάται ότι δεν θα ξεπεράσει το 1%. Με τα δεδομένα αυτά η αύξηση του δείκτη στο πρώτο δίμηνο κατά 2% περίπου και παρά το ξεπάγωμα των τιμών και την εφαρμογή Φ.Π.α. θα πρέπει να θεωρηθεί ότι είναι συνεπής με στόχο του 10% για ολόκληρο το 1987.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 4

Η καμπύλη του PHILIPS

Η δυσκολία η οποία παρατηρείται για την πλήρη απασχόληση και σταθερότητα των τιμών φαίνεται και παραστατικά στο σχήμα της καμπύλης του PHILIPS.

Η καμπύλη αυτή δίνει τη σχέση μεταξύ του ποσοστού μεταβολής των μισθών και του ποσοστού ανεργίας και έχει την μορφή της P_1 στο διάγραμμα. Η καμπύλη P_1 δείχνει, ότι η σχέση είναι αρνητική δηλαδή όσο το ποσοστό ανεργίας μειώνεται και η απασχόληση αυξάνεται, το ποσοστό μεταβολής των μισθών ανεβαίνει.

Αυτό οφείλεται στο γεγονός, ότι η αύξηση της απασχόλησης σημαίνει σχετική έλλειψη εργασίας και αύξηση της διαπραγματευτικής δύναμης των εργατικών σωματίων και συνεπώς επίτευξη υψηλότερων αμοιβών. Η καμπύλη P_1 του οριζόντιου άξονα στο σημείο A_1 .

Αυτό σημαίνει, ότι το ποσοστό ανεργίας A_1 είναι τόσο υψηλό, ώστε σε μεγαλύτερη αύξηση του ποσοστού μεταβολών των μισθών να είναι αρνητικό, δηλαδή ο εργατικός μισθός να μειώνεται.

Η καμπύλη του PHILIPS φανερώνει τη δυσκολία επίτευξης πλήρους απασχόλησης και σταθερότητας τιμών συγχρόνως.

Εστω, ότι το ποσοστό ανεργίας είναι A_2 και η ποσοστιαία μεταβολή των μισθών W_2 . Το επιθυμητό επίπεδο ανεργίας είναι A_T το οποίο αντιστοιχεί στην ανεργία τριβής. Η καμπύλη P_1 δείχνει ότι για να πραγματοποιηθεί μείωση της ανεργίας κατά A_2 A_T , πρέπει να αυξηθούν οι μισθοί κατά ποσοστό W_T .

Εφόσον στις αυξήσεις των μισθών αντιστοιχούν και αυξήσεις του επιπέδου των τιμών (όπως είναι η βασική υπόθεση στην ανάλυση των τιμών, μισθών και ανεργίας), γίνεται φανερό ότι για την πραγματοποίηση της πλήρους απασχόλησης είναι ανάγκη να θυσιαστεί η σταθερότητα των τιμών και αντίστροφα, η σταθερότητα των μισθών και τιμών μπορεί να πραγματοποιηθεί ως σχετικά υψηλά επίπεδα ανεργίας.

Η ένταση του προβλήματος του πληθωρισμού υφέσεως ή στασιμοπληθωρισμού της συνύπαρξης δηλαδή τάσεως αύξησης των τιμών και ανεργίας, προσδιορίζεται από την θέση της καμπύλης του PHILIPS.

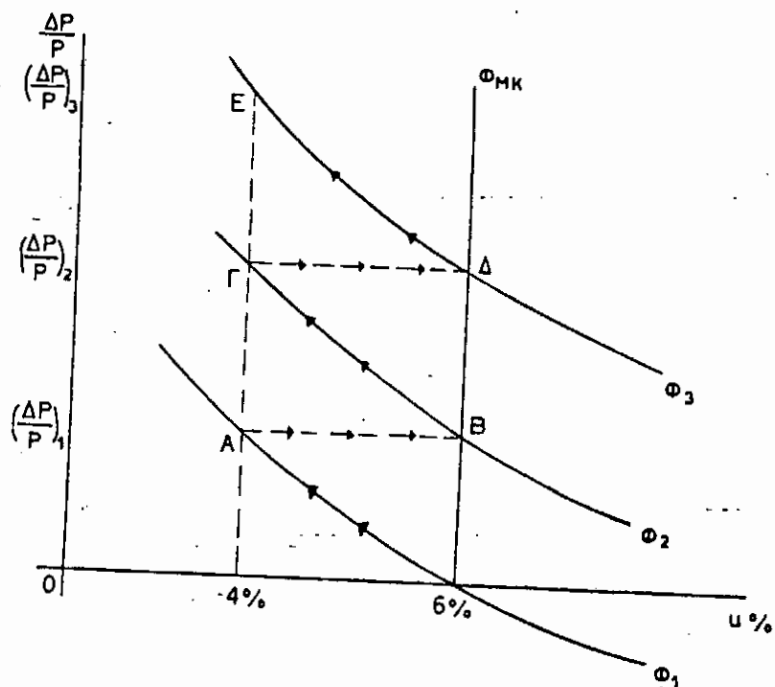
Αν η καμπύλη αυτή μετατοπισθεί προς αριστερά στη θέση P_3 είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί σταθερότητα

τιμών και πλήρης απασχόληση, γιατί σε ποσοστό ανεργίας A_1 , η οποία είναι ανεργία τριβής, αντιστοιχεί σταθερότητα μισθών (η μεταβολή των μισθών είναι ίση με το μηδέν).

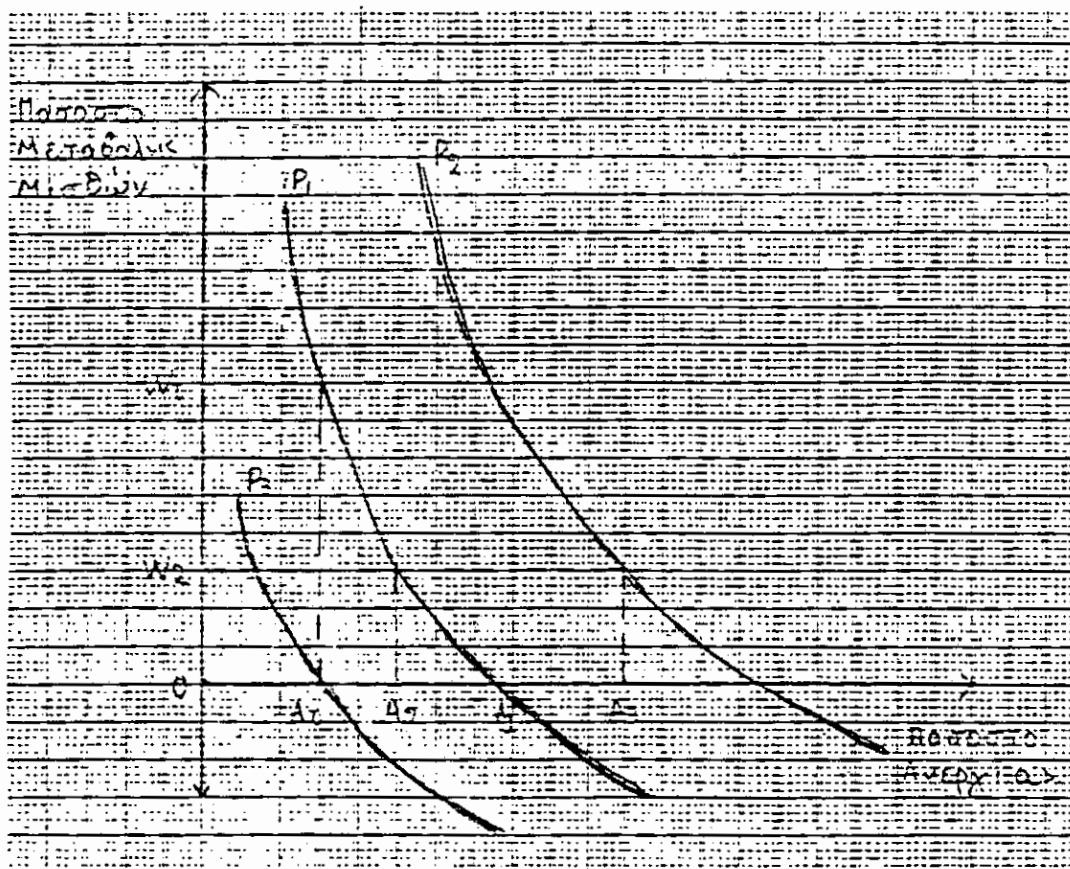
Αντίθετα, αν η καμπύλη μετακινηθεί δεξιά, στη θέση P_2 , η δυσκολία άσκησης αποτελεσματικής πολιτικής αυξάνει γιατί τώρα η ίδια μεταβολή των μισθών και στη συνέχεια των τιμών, είναι δυνατό μόνο στο μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας A_3 . Η θέση λοιπόν της καμπύλης του PHILIPS, έχει μεγάλη σημασία για την ανάλυση του πληθωρισμού υφέσεως.

Η εμφάνιση του πληθωρισμού υφέσεως την τελευταία δεκαετία δημιουργεί την υπόνοια, ότι η καμπύλη του PHILIPS έχει μετατοπισθεί δεξιά. Η μετακίνηση αυτή αποδίδεται σε τρεις τουλάχιστον αιτίες.

- A. Στην αύξηση της δύναμης των εργατικών, τα οποία μπορούν να επιδιώκουν και να επιτυγχάνουν υψηλότερους μισθούς, έστω και αν υπάρχει ανεργία (ακόμα και όταν αυτή παρουσιάζει επίταση).
- B. Στην αύξηση των δυσκολιών, στη γεωγραφική και επαγγελματική μετακίνηση του εργατικού δυναμικού, η οποία μπορεί να οφείλεται στον αποκλεισμό των νέων εργατών από διάφορα επαγγέλματα, στην αύξηση του κόστους μετακίνησης, στην έλλειψη πληροφοριών για ευκαιρίες απασχόλησης κ.λ.π.
- Γ. Το φαινόμενο της τεχνολογικής ή διαρθρωτικής ανεργίας. Η ανάπτυξη της τεχνολογίας και εφαρμογή της στις μεθόδους παραγωγής δημιουργεί ανάγκες για εξειδικευμένη εργασία ορισμένων νέων ειδικοτήτων και ταυτόχρονα μείωση της ζήτησης εργασίας άλλων ειδικοτήτων με χαμηλότερη εξειδίκευση π.χ. η εισαγωγή στη γεωργική παραγωγή των αυτόματων θεριστικών μηχανών δημιουργεί ζήτηση για οδηγούς, μηχανικούς κ.λ.π. και περιορίζει τη ζήτηση για απλή χειρονακτική εργασία, και έτσι παρατηρείται αύξηση των μισθών των νέων ειδικοτήτων, ενώ παράλληλα αυξάνεται η ανεργία στις παλιές ειδικεύσεις.

Διάγραμμα Ι

Η ΚΑΜΠΥΛΗ ΤΟΥ PHILIPS

Το φυσικό ποσοστό ανεργίας και η μακροχρόνια καμπύλη PHILIPS

Οι οικονομολόγοι που χαρακτηρίζονται ως μονεταριστές υποστηρίζουν ότι η εμπειρία της τελευταίας εικοσαετίας δεν δικαιολογεί την υποστήριξη της καμπύλης PHILIPS, ότι δηλαδή υπάρχει σταθερή αρνητική σχέση μεταξύ ποσοστού ανεργίας και ρυθμού πληθωρισμού.

Αν μια τέτοια σχέση εμφανίζεται η σημασία της είναι μόνο βραχυχρόνια. Τα σημεία της καμπύλης PHILIPS δεν αποτελούν για την οικονομία σημείο ισορροπίας. Η άποψη των μονεταριστών βασίζεται σε δύο στοιχεία:

i) την ύπαρξη ενός φυσικού ποσοστού ανεργίας

ii) και την έλλειψη της αυταπάτης του χρήματος

i) Το φυσικό ποσοστό ανεργίας είναι το ποσοστό ανεργίας που υπάρχει όταν η οικονομία βρίσκεται σε πλήρη απασχόληση. Βέβαια ο ορισμός αυτός περιέχει αντίφαση όρων, γιατί δεν είναι δυνατόν σε πλήρη απασχόληση να υπάρχει ανεργία.

Όμως με αυτό τον ορισμό, οι μονεταριστές θέλουν να δείξουν ότι ανάλογα με την οικονομία και την εποχή υπάρχουν άνεργοι, οι οποίοι όμως είναι προσωρινά άνεργοι, όπως π.χ. όταν αλλάζουν δουλειά, όταν υπάρχει εποχιακή μείωση της παραγωγής, όταν αλλάζει η διόρθωση της ζήτησης και συνεπώς άλλες επιχειρήσεις μειώνουν την απασχόληση ενώ άλλες την αυξάνουν όταν δεν υπάρχει κατάλληλη και γρήγορη πληροφόρηση στην αγορά εργασίας κ.λ.π.

Όλες αυτές οι περιπτώσεις συνήθως περιλαμβάνονται στον όρο ανεργία τριβής. Στο φυσικό ποσοστό ανεργίας περιλαμβάνονται και εκείνοι οι οποίοι εγκαταλείπουν μια δουλειά για αναζήτηση κάποιας άλλης καλύτερης.

Καθώς και εκείνοι οι οποίοι παρόλο που είναι άνεργοι δεν δέχονται την προσφερόμενη δουλειά επειδή προσδοκούν να βρουν μια καλύτερη.

Αυτή η ανεργία ονομάζεται ανεργία αναζητήσεως. Πολλοί συγγραφείς χρησιμοποιούν τον ένα ή τον άλλο όρο για να συμπεριλάβουν και τις δύο περιπτώσεις.

Η φυσική ανεργία δεν είναι η ανεργία που δημιουργείται σε περιόδους οικονομικής ύφεσης

(εξάλλου ορίζεται σαν ανεργία σε εισόδημα πλήρους απασχολήσεως).

Κατά συνέπεια δεν δημιουργεί φυσικό ποσοστό ανεργίας θεωρείται ότι υπάρχει όταν η αγορά εργασίας βρίσκεται σε ισορροπία και κατά συνέπεια δεν δημιουργεί δυνάμεις για αύξηση μισθών και στην συνέχεια τιμών.

- ii) Η αυταπάτη του χρήματος στην περίπτωση των εργατών υπάρχει όταν οι εργάτες δεν αντιλαμβάνονται την αύξηση των τιμών και νομίζουν ότι ο νομισματικός μισθός διατηρεί σταθερή την αγοραστική του δύναμη, δηλαδή δεν αντιλαμβάνονται τη μείωση του πραγματικού μισθού που προέρχεται από την αύξηση των τιμών.

Οι μονεταριστές πιστεύουν ότι οι εργάτες δεν πάσχουν από την αυταπάτη του χρήματος και ότι σε σχετικά μικρό χρονικό διάστημα καταλαβαίνουν ότι ο πραγματικός μισθός μειώνεται όταν αυξηθούν οι τιμές.

Με αυτά τα δύο στοιχεία μπορούμε να δούμε την κριτική που άσκησαν οι μονεταριστές στην καμπύλη PHILIPS. Στο διάγραμμα (I) υποθέτουμε ότι το φυσικό ποσοστό ανεργίας είναι 6% και σε αυτό το ποσοστό ο ρυθμός πληθωρισμού είναι μηδέν όπως δείχνει η καμπύλη Φ_1 .

Σημειώστε ότι για τους μονεταριστές έχουμε σε αυτό το επίπεδο ανεργίας και πλήρη απασχόληση. Η κυβέρνηση θεωρεί (εσφαλμένα) ότι αυτό το ποσοστό ανεργίας είναι πολύ μεγάλο και επιδιώκει να το μειώσει σε 4% αυξάνοντας τις δημόσιες δαπάνες ή αυξάνοντας την ποσότητα του χρήματος και μειώνοντας το επιτόκιο, δηλαδή μετατοπίζοντας την καμπύλη συνολικής ζήτησεως προς τα δεξιά.

Έτσι το επίπεδο τιμών αυξάνει, αλλά ταυτόχρονα μειώνεται ο πραγματικός μισθός, αυξάνει η απασχόληση και το εισόδημα και η οικονομία κινείται στο σημείο A του διαγράμματος με ανεργία 4% και με ρυθμό μεταβολής των τιμών

$$\left[\frac{\Delta p}{p} \right]_1$$

Αυτό όμως το σημείο δεν μπορεί να διατηρηθεί.

Οι εργάτες δεν έχουν αυταπάτες για την αγοραστική δύναμη του χρήματος και συνεπώς του ονομαστικού τους

μισθού. Σύντομα αντιλαμβάνονται ότι η αύξηση των τιμών μείωσε τον πραγματικό μισθό και πιέζουν για αύξηση μισθών.

Καθώς ο ονομαστικός μισθός αυξάνεται, ο πραγματικός επανέρχεται στο αρχικό τους επίπεδο, η απασχόληση μειώνεται, η ανεργία αυξάνει και η οικονομία επιστρέφει στο φυσικό ποσοστό ανεργίας. Δεν επιστρέφει όμως στο σημείο από όπου άρχισε η διαδικασία δηλαδή στο σημείο Β, στο οποίο αντιστοιχεί φυσικό ποσοστό ανεργίας 6%, ρυθμός πληθωρισμού $\left[\frac{\Delta p}{P} \right]_1$ και ρυθμός αύξησης των ονομαστικών μισθών $\Delta w/w$ ίσος προς τον ρυθμό πληθωρισμού.

Όσο η οικονομία βρίσκεται στο σημείο Β, τιμές και ονομαστικοί μισθοί αυξάνονται ταυτόχρονα κατά το ίδιο ποσοστό σε κάθε χρονική περίοδο, γιατί οι εργάτες ενσωματώνουν στις διεκδικήσεις τους για αύξηση ονομαστικών μισθών, την αναμενόμενη αύξηση τιμών.

Αν τώρα η κυβερνητική πολιτική επιμένει να μειώσει το ποσοστό ανεργίας στο 4% και συνεχίζει την αύξηση των δαπάνων, ο ρυθμός αυξήσεως των τιμών ανέρχεται σε $\left[\frac{\Delta p}{P} \right]_2$ και η οικονομία κινείται από το σημείο Β στο Γ. Δηλαδή έχουμε μια νέα καμπύλη PHILIPS την Φ_2 . Η παραπάνω διαδικασία επαναλαμβάνεται, η οικονομία κινείται στο σημείο Δ με μεγαλύτερο πληθωρισμό και το ίδιο ποσοστό ανεργίας, δηλαδή το φυσικό.

Με την παραπάνω ανάλυση οι μονεταριστές θέλουν να δείξουν ότι:

- 1) η καμπύλη PHILIPS είναι βραχυχρόνια
- 2) το ποσοστό ανεργίας σεν μπορεί να μειωθεί μακροχρονίως κάτω του φυσικού
- 3) η προσπάθεια της οικονομικής πολιτικής να μειώσει το ποσοστό ανεργίας κάτω του φυσικού έχει σαν αποτέλεσμα τον πληθωρισμό.

Έτσι ερμηνεύεται και η ταυτόχρονη αύξηση τιμών και ανεργίας, καθώς η οικονομία κινείται π.χ. από το σημείο Α στο Β. Μακροχρόνια η καμπύλη PHILIPS γίνεται ευθεία κάθετη προς τον άξονα της ανεργίας στο σημείο του φυσικού ποσοστού ανεργίας, δηλαδή η καμπύλη Φ_{MK} .

Τέλος πρέπει να τονιστεί ότι το φυσικό ποσοστό ανεργίας δεν είναι ένα συγκεκριμένο και σταθερό ποσοστό. Διαφέρει από οικονομία σε οικονομία και από εποχή σε εποχή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ ΕΠΙ ΤΟΥ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Η εμπειρία των αναπτυσσόμενων χωρών μας δίνει μια σαφή μαρτυρία για τη σχέση μεταξύ του ισχυρού πληθωρισμού και των δυσκολιών οι οποίες παρατηρούνται στο ισοζύγιο πληρωμών.

Οι δυσκολίες αυτές προέρχονται από το γεγονός ότι ο ισχυρός πληθωρισμός εντείνει τη ζήτηση για εισαγωγές και προκαλεί μείωση των εξαγωγών, ενθαρρύνει την εκροή κεφαλαίων προς το εξωτερικό και αποθαρρύνει την εισροή κεφαλαίων.

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ ΣΤΙΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ

Όταν υπάρχει γενική υπερβάλλουσα ζήτηση για αγαθά, αυτή θα εκδηλωθεί άμεσα σαν ζήτηση για αγορές από την πλέον ελαστική διαθέσιμη πηγή δηλαδή από το εξωτερικό.

Ένα από τα στάδια του πληθωρισμού θα είναι η άνοδος των εισαγωγών.

Στα αρχικά στάδια η επίδραση της επεκτεινόμενης ζήτησης πάνω στο επίπεδο τιμών είναι δυνατό να μετριάσουν την ικανότητα της χώρας να εισάγει από το εξωτερικό.

Μια ελαφρά αύξηση των εγχώριων τιμών κάνει τις προμήθειες από το ξεωτερικό φθηνότερες και οι πιέσεις της ζήτησης πάνω στην εγχώρια οικονομία θα κατευθυνθούν προς την ευρύτερη παγκόσμια οικονομία.

Η στροφή αυτή της ζήτησης προς τις εισαγωγές θα έχει σαν συνέπεια τον περιορισμό των άμεσων επιδράσεων του πληθωρισμού πάνω στην εγχώρια οικονομία. Σε πολλές χώρες οι αντίχτυποι του πληθωρισμού στις εισαγωγές μετριάζονται από τους εισαγωγικούς περιορισμούς σε τρόπο τέτοιο που το επίπεδο των εισαγωγών να καθορίζεται όχι από τις σχετικές τιμές, αλλά από τις κυβερνητικές αποφάσεις.

Όμως οι περιορισμοί των εισαγωγών και η υποτίμηση του νομίσματος στις χώρες που ασκούνται έντονες πληθωριστικές πιέσεις παρέχουν σαφή μαρτυρία για τις δυσκολίες του ισοζυγίου πληρωμών στις χώρες αυτές.

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ ΣΤΙΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ

Η επέκταση και η διαφοροποίηση των εξαγωγών αποτελούν στόχους πρωταρχικής σημασίας για τις αναπτυσσόμενες χώρες.

- A. Οι εξαγωγές αποτελούν κύρια πηγή για την ανάπτυξη του απαιτούμενου εξωτερικού συναλλάγματος. Παραπέρα η αναμενόμενη αύξηση του εθνικού εισοδήματος είναι δυνατό να δημιουργήσει επιπρόσθετη ζήτηση για εισαγωγές και συνεπώς η επέκταση των εξαγωγών γίνεται λίαν επιθυμητή.

Από την άλλη μεριά η διαφοροποίηση των εξαγωγών αποσκοπεί στο να ελαττώσει την εξάρτηση από ολιγόρυθμα αγαθά και να μετριάσει όμοια τις απότομες διακυμάνσεις στις συναλλαγματικές εισπράξεις από τις εξαγωγές που προκαλούνται από τις απότομες μεταβολές προσφοράς ή ζήτησης των επιμέρους εξαγωγμένων προϊόντων.

- B. Ο ανταγωνισμός μεταξύ εγχώριων βιομηχανιών και συντελεστών παραγωγής είναι δυνατό να επηρεάσει την προσφορά ακόμα και εκείνων των εξαγωγμένων προϊόντων για τα οποία η εγχώρια ζήτηση είναι περιορισμένη ή ανύπαρκτη.

Η εργασία είναι δυνατό να μετατοπιστεί προς τις ασχολίες εκείνες που οι μισθοί είναι ψηλότεροι και η γη να στραφεί προς την καλλιέργεια προϊόντων για τα οποία η εγχώρια ζήτηση ανέρχεται.

- Γ. Οι αυξήσεις των μισθών σε αντίδραση του ανερχόμενου κόστους ζωής, είναι δυνατό να αυξήσουν το κόστος των εξαγωγών.

Το αυξανόμενο κόστος των πρώτων υλών και του μηχανικού εξοπλισμού θα μειώσει ή και θα εξαλείψει τα κέρδη από τις εξαγωγές.

Η μείωση και η εξαφάνιση των εξαγωγών είναι δυνατό να έχει αποτέλεσμα τη συσσώρευση αποθεμάτων ή και τελικά τη μείωση της παραγωγής. Αν ο πληθωρισμός συνεχίζεται για μια σειρά ετών οι εξαγωγές θα επηρεαστούν δυσμενώς μέσω των διαρθρωτικών μεταβολών στην οικονομία.

Έτσι η αυξανόμενη ζήτηση για εισαγωγές ενώ οι εξαγωγές τείνουν να ελαττώνονται οδηγεί συνήθως στην επιβολή εισαγωγικών περιορισμών για την προστασία του ισοζυγίου πληρωμών.

Οι περιορισμοί αυτοί κατά κανόνα περισσότερο αυστηροί για τα μη ουσιώδη παρά για τα ουσιώδη αγαθά, ευνοούν την επέκταση ή εμφάνιση βιομηχανιών, οι οποίες παράγουν με υψηλό κόστος. Όμως ούτε οι επενδύσεις σε ακίνητα ούτε η παραγωγή βιομηχανικών αγαθών με υψηλό κόστος παρέχουν εξαγωγή αγαθά.

Συγχρόνως οι επενδύσεις στις εξαγωγικές βιομηχανίες καθιστούνται ολιγότερο ελκυστικές.

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ ΣΤΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ

Αν η άνοδος των τιμών αποδιοργανώνει με βεβαιότητα την παραγωγή μόνο σε περίοδο υπερπληθωρισμού, γεγονός είναι πάντως ότι διαφοροποιεί την κατανομή της ίδιας της παραγωγής. Δηλαδή τη διανομή των εισοδημάτων μεταξύ των συντελεστών της παραγωγής και φυσικά των κοινωνικών ομάδων που λαμβάνουν μέρος στην παραγωγή.

Οι κάτοχοι σταθερών εισοδημάτων όπως οι μισθωτοί οι συνταξιούχοι κ.λ.π. είναι τα πρώτα θύματα του πληθωρισμού, γιατί όπως είναι αυτονόητο η ονομαστική αξία των εισοδημάτων αυτών δεν ακολουθεί αυτόματα την άνοδο των τιμών, οι συντάξεις, οι τόκοι δανείων, τα ενοίκια, οι μισθοί και όλες οι σταθερές πληρωμές με συμβόλαιο ή δια λόγου μένουν σταθερές εκτός εάν περιλαμβάνουν ρήτρα τιμαριθμικής αναπροσαρμογής, όπως γίνεται τα τελευταία χρόνια.

Το σύστημα της αυτόματης τιμαριθμικής αναπροσαρμογής και όταν ακόμα υπάρχει πρέπει να λειτουργεί κατά τρόπο ώστε να είναι πράγματι αυτόματη, δηλαδή η αναπροσαρμογή των σταθερών εισοδημάτων να μην καθυστερεί και πραγματοποιείται πολύ μετά από την αύξηση του τιμαριθμού οπότε και χάνεται το όφελος της.

Πάντως πρέπει να παραδεχθεί κανείς ότι η τιμαριθμική αναπροσαρμογή έστω και αν ακολουθεί με καθυστέρηση την άνοδο του γενικού επιπέδου των τιμών ή και αν ακόμα δημιουργείται ο φαύλος κύκλος όπου τα σταθερά εισοδήματα κυνηγούν τις τιμές των αγαθών και αντίστροφα, μετριάζει οπωσδήποτε σε μεγάλο βαθμό τα δεινά του πληθωρισμού, και ιδίως όταν αυτός είναι καλπάζουσας μορφής.

Υποστηρίζεται ότι οι μισθωτοί βρίσκονται συνήθως σε μειονεκτική θέση, ενώ εκείνοι που πουλάνε αγαθά και υπηρεσίες των οποίων οι τιμές αυξάνονται αυτόματα βγαίνουν πάντα κερδισμένοι. Ο κόσμος λέει χαρακτηριστικά ότι οι μισθοί ανεβαίνουν από την σιάλα ενώ οι τιμές παίρνουν το ασανσέρ.

Σήμερα όμως τα πράγματα είναι διαφορετικά από την εποχή της ανέχειας, των περιορισμών στην κατανάλωση και της μαύρης αγοράς, δηλαδή από τότε που επιχειρήσεις και έμποροι ήταν οι πρώτες κοινωνικές ομάδες που είχαν έναντι των άλλων το πλεονέκτημα να αυξάνουν το μερίδιο της στο εθνικό εισόδημα είναι μια περιορισμένη ποσότητα. Συνεπώς αν μια κοινωνική ομάδα πάρει το μερίδιο του λέοντος, κατά ανάγκη θα στερηθούν οι υπόλοιπες ομάδες.

Δεν πρέπει να νομίσουμε όμως ότι τα εισοδήματα όλων των κατηγοριών, μισθωτών και ελευθέρων επαγγελματιών ανεβαίνουν με τον ίδιο ρυθμό. Όταν εντίνεται ο ρυθμός της ανόδου των τιμών, το κράτος επεμβαίνει και ασκεί πιέσεις για λιτότητα, θέτοντας στο δημόσιο όπως και στον εθνικοποιημένο τομέα της οικονομίας, ανώτατο όριο για τις αυξήσεις των τιμών. Σε τέτοιες περιπτώσεις οι αποδοχές στο δημόσιο τομέα μένουν πίσω συγκριτικά με τις αποδοχές στον ιδιωτικό τομέα.

Παράλληλα για λόγους κοινωνικής πολιτικής δίνεται προτεραιότητα στις αυξήσεις χαμηλόμισθων με σκοπό να μικραίνει το άνοιγμα της ψαλίδας. Οι αγροτικές οργανώσεις υποστηρίζουν ότι οι δυσκαμπτες διαδικασίες προσαρμογής των τιμών των αγροτικών προϊόντων στις Ευρωπαϊκές χώρες δημιουργούν καθυστερήσεις στις αυξήσεις σε βάρος των αγροτών.

Ο πληθωρισμός λοιπόν δεν αφήνει αμετάβλητες τις συνθήκες ζωής των διαφόρων κοινωνικών ομάδων. Πάντως δεν είναι βέβαιο ότι οι μεταβολές αυτές οδηγούν κατά ανάγκη σε διεύρυνση της γενικής ανισότητας των εισοδημάτων. Παρά τις ανατιμήσεις η ανισότητα των εισοδημάτων στις χώρες της Ευρώπης έχουν την τάση να μειώνονται στις χώρες αυτές και αυτό χάρη στη δράση των συνδικάτων.

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΕΣ

Η επίδραση του πληθωρισμού δεν περιορίζεται μόνο στα εισοδήματα, αλλά επεκτείνεται και στο συσσωρευμένο πλούτο.

Είναι δεδομένο ότι οι πιστωτές όπως και όλοι όσοι

διαθέτουν αγαθά που η αξία τους αυξάνει με αργό ρυθμό βλαπτονται από τις ανατιμήσεις. Ευνοούνται οι χρεωστές και όλοι όσων τα εισοδήματα έχουν σημαντική υπεραξία. Ο χρεωστής που δανείστηκε ένα ποσό ως πούμε 1000 δρχ. και το εξοφλεί, όταν οι τιμές έχουν διπλασιαστεί επιστρέφει τελικά στον πιστωτή του το μισό της αγοραστικής δύναμης των 1000 δρχ.

Στην ουσία ο πληθωρισμός μεταθέτει δηλαδή 500 δρχ από τον πιστωτή στον οφειλέτη. Αυτό ισχύει πάντα εκτός αν το χρέος καλύπτεται από ρήτρα που προβλέπει τιμαριθμική αναπροσαρμογή ή αν το ύψος του τόκου του δανείου είναι αρκετή υψηλό ώστε να καλύπτει την απώλεια της αγοραστικής δύναμης του νομίσματος. Δηλαδή αν το ύψος του τόκου εξισώνεται με το ποσοστό αυξήσεως των τιμών.

Στο σύνολο τους τα νοικοκυριά όλων των κατηγοριών είναι ουσιαστικά πιστωτές, διότι το σύνολο των αποταμιεύσεών τους ξεπερνά το σύνολο των χρεών τους με την έννοια ότι είναι σε θέση να δανείζουν μέσω των καταθέσεων που διαθέτουν στις τράπεζες ή αγοράζουν κατευθείαν μετοχές ή ομολογίες, τις επιχειρήσεις και το κράτος.

Όπως είναι γνωστό οι τράπεζες χρησιμοποιούν τις καταθέσεις των αποταμιευτών για τη χρηματοδότηση διαφόρων επενδύσεων. Αντίθετα οι επιχειρήσεις είναι στην ουσία χρεωστές. Οι οικονομικές τους ανάγκες για νέες επενδύσεις σε κεφαλαιοχινό εξοπλισμό ξεπερνούν τα κέρδη τους, τα οποία επενδύουν για αυτό το σκοπό. Επίσης εκδίδουν ομολογιακά δάνεια μέσω των τραπεζών στα οποία εγγράφονται οι ιδιώτες, δηλαδή τα νοικοκυριά.

Συνεπώς μπορούμε να καταλήξουμε στη διαπίστωση ότι πληθωρισμός μεταθέτει πλούτο από τα νοικοκυριά που είναι πιστωτές στις επιχειρήσεις και ενδεχόμενα στο κράτος που είναι χρεωστές.

Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω ο πληθωρισμός ευνοεί το κράτος και τους δημοσίους οργανισμούς όταν αυτά έχουν χρεωθεί σημαντικά ποσά. Αλλά το κράτος δεν αποτελεί ξεχωριστή ενότητα. Οι πόροι του κράτους προέρχονται από τις εισφορές των φορολογουμένων. Έτσι, η άνοδος των τιμών προκαλεί και στην περίπτωση αυτή ανακατανομή του πλούτου από τους αποταμιευτές που εγγράφονται στα δημόσια δάνεια προς τις διάφορες κατηγορίες φορολογουμένων, που στο κάτω κάτω της γραφής ταυτίζονται με τα νοικοκυριά.

Είναι αλήθεια ότι παράλληλα ο πληθωρισμός πολλαπλασιάζει τα φορολογικά έσοδα δηλαδή μέσω των

αμέσων και εμμέσων φόρων σε τρόπο ώστε αυτοί που τελικά ευνοούνται να είναι όσοι επωφελούνται από τις πρόσθετες δαπάνες του δημοσίου, οι οποίες χρηματοδοτούνται με τα έσοδα από την φορολογία.

Τελικά οι ανακατατάξεις είναι τόσες και ο μηχανισμός τόσο πολύπλοκος ώστε να μην μπορεί να πει κανείς με βεβαιότητα πόσο σημαντικό είναι το τελικό αποτέλεσμα και τελικά ποιός επωφελείται και ποιός ζημιώνεται, δηλαδή δημιουργείται ένας φαύλος κύκλος.

Αν κάνουμε διάκριση ανάμεσα στις διάφορες κατηγορίες νοικοκυριών καταλήγουμε στις ακόλουθες παρατηρήσεις.

Ορισμένα νοικοκυριά που αγοράζουν ακίνητα ή άλλα αγαθά με μακροπρόθεσμες πιστωτές βρίσκονται στην θέση χρεωστών και σύμφωνα με όσα αναφέρονται πιο πάνω σε σχέση χρεωστών και πιστωτών ο πληθωρισμός ελαφρύνει τελικά το χρέος τους εφόσον όταν το εξοφλούν η αγοραστική δύναμη των χρημάτων είναι μικρότερη από αυτή που υπάρχει όταν απέκτησαν τα αγαθά με μακροπρόθεσμες πιστωτές.

Από αυτήν την άποψη η πείρα έχει αποδείξει ότι τα μεσαία νοικοκυριά επωφελούνται περισσότερο από φτωχότερα ή τα πλουσιότερα. Τα φτωχότερα συνάπτουν συνήθως περιορισμένα μακροπρόθεσμα δάνεια και προτιμούν να διατηρήσουν τις λίγες οικονομίες τους σε ρευστό. Από την άλλη πλευρά τα πλουσιότερα νοικοκυριά έχουν και αυτά λίγα χρέη και επενδύουν συνήθως ένα σχετικά μεγάλο μέρος της περιουσίας τους σε κινητή περιουσία (μετοχές, ομολογίες).

Και οι δύο αυτές κατηγορίες νοικοκυριών απειλούνται αμεσότερα από την άνοδο των τιμών από ότι τα μεσαία νοικοκυριά που συνήθως χρεώνονται είτε για να αποκτήσουν ακίνητη περιουσία είτε επειδή αγοράζουν αγαθά με πίστωση.

Κατά παρόμοιο τρόπο οι ηλικιωμένοι πλήτονται περισσότερο από ότι οι νέοι, διότι οι πρώτοι αποταμιεύουν και συνήθως βρίσκονται στην θέση των πιστωτών, ενώ οι νέοι έχουν συνήθως χρέη.

Βλέπουμε λοιπόν ότι στον πληθωρισμό αυτοί που χάνουν και αυτοί που κερδίζουν δεν είναι οι ίδιοι. Οι καταστάσεις αλλάζουν καθώς μεταβάλλονται οι συνθήκες. Αν μερικοί έχουν λόγους να φοβούνται την άνοδο των τιμών άλλοι την εύχονται. Το γεγονός αυτό δε βοηθάει στην επιτυχία οποιασδήποτε αντιπληθωριστικής πολιτικής.

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ ΣΤΙΣ ΕΙΣΡΟΕΣ ΚΑΙ ΕΚΡΟΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Η επίδραση του πληθωρισμού στις εισροές κεφαλαίων μπορούμε να πούμε ότι είναι αρνητική.

Σημαντικό μέρος των διεθνών κινήσεων κεφαλαίων προέρχονται από επενδύσεις σε μετοχές αλλοδαπών.

Η ροή αυτή παίρνει περισσότερες φορές τη μορφή αμέσων επενδύσεων κάτω από έμπειρους επιχειρηματίες που ενδιαφέρονται για την εγκατάσταση νέων τύπων παραγωγής στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Ο όγκος των επενδύσεων αυτών είναι κατά μεγάλο μέρος συνάρτηση της αναμενόμενης απόδοσης αυτών. Ο πληθωρισμός ενδέχεται να αυξήσει, τις χρηματικές αποδόσεις των επενδύσεων.

Αν το νόμισμα αναμένεται να υποτιμηθεί απέναντι στα ξένα νομίσματα με το ρυθμό με τον οποίο αυθήθηκαν οι τιμές ο πληθωρισμός δε θα έχει καμιά επίδραση στις αγορές μετοχών εγχώριων ή αλλοδαπών επιχειρήσεων.

Η υποτίμηση όμως του νομίσματος ενδεχομένως θα είναι μεγαλύτερη από την αύξηση των τιμών που προκαλεί ο πληθωρισμός.

Αρα καθαρή απόδοση σε μετοχές των επενδύσεων των αλλοδαπών στη χώρα που έχει πληθωρισμό ενδεχομένως, θα μειωθεί.

Αυτό θα έχει κατά πάσα πιθανότητα σαν ενδεχόμενο τη μείωση της ροής του μετοχικού κεφαλαίου προς την χώρα.

Ο πληθωρισμός όχι μόνο αποθαρρύνει την εισροή κεφαλαίων από το εξωτερική, αλλά ενισχύει αντίθετα την εκροή κεφαλαίων.

Οι αλλοδαποί οι οποίοι έχουν επενδύσει κεφάλαια είναι δυνατό να προσπαθήσουν να επαναπατήσουν μέρος ή ολόκληρο το κεφάλαιο τους με προοπτική να ληφθούν διάφορα περιοριστικά μετρα από την κυβέρνηση για την προστασία του ισοζυγίου πληρωμών.

Ο πληθωρισμός επιβάλλει την προτίμηση ξένων ισχυρότερων νομισμάτων για την αποφυγή του εγχώριου νομίσματος.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 6

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

Η χρησιμοποίηση του πληθωρισμού σαν μέσο για την αύξηση του ρυθμού σχηματισμού κεφαλαίου είναι αναμφίβολα μια επικίνδυνη επιχείρηση και η πλήρη επιτυχία της εξαρτάται από το βαθμό τελειότητας του δημοσιονομικού και φορολογικού συστήματος το οποίο συνήθως παρουσιάζει βασικές ελλείψεις στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Πραγματικά πρωταρχικής σημασίας ερώτημα στο οποίο πρέπει να δοθεί απάντηση είναι:

Ο πληθωρισμός αποτελεί μια μορφή φορολογίας, το ίδιο κεφάλαιο που θα συσσωρευτεί μέσω του πληθωρισμού είναι δυνατό να συσσωρευτεί και μέσω της φορολογίας δεδομένου ότι η φορολογία είναι ασφαλέστερη του πληθωρισμού - γιατί να γίνει αποδεκτός ο πληθωρισμός ως μέσω αύξησης του ρυθμού των επενδύσεων ;

Υπάρχουν διάφορα σημεία στην απάντηση.

Η συλλογή περισσότερων φόρων σε μια περίοδο κατά την οποία καμιά προοπτική οικονομικής ανάπτυξης δεν υπάρχει, απαιτεί πολύ μεγαλύτερη πολιτική υποστήριξη και πολύ ισχυρότερο φορολογικό μηχανισμό παρά η επιβολή φόρων για τον τερματισμό μιας πληθωριστικής κατάστασης, εφόσον η παραγωγή του προϊόντος έχει αρχίσει να ανέρχεται.

Πράγματι, η ικανότητα της κυβέρνησης για την επιβολή φόρων, προς το σκοπό να μειώσει την κατανάλωση, είναι δυνατό να λείπει τελείως, γι' αυτό και ο προσωρινός πληθωρισμός να είναι η μόνη λύση που απομένει ή ο μόνος τρόπος για τη μείωση της κατανάλωσης ορισμένων τάξεων της κοινωνίας οι οποίες έχουν το προνόμιο να αποφεύγουν τη φορολογία.

Ιδιαίτερα σε μια χώρα όπου καταβάλλονται προσπάθειες για την απασχόληση των ανέργων, ο πληθωρισμός είναι δυνατό ν' αποτελέσει πολύ αποτελεσματικότερο μέσο σε σύγκριση με τη φορολογία.

Τέλος το ποιο σπουδαίο ίσως για να κινηθεί η οικονομία προς τους πολιτικούς- αποδεκτούς στόχους της ανάπτυξης, είναι η έκταση στην οποία θα πρέπει να λάβει χώρα η μετατόπιση των πόρων που είναι δυνατό να μην είναι πραγματοποιήσιμη χωρίς μια ή δύο ισχυρές δόσεις πληθωρισμού.

Το ελαττωματικό σύστημα των τιμών, το ατελές φορολογικό σύστημα, η ανεπάρκεια των επιχειρηματιών και

η δυσκινητικότητα της εργασίας έχουν σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία μιας κατάστασης, όπου οι αποκτούμενες πιέσεις των τιμών για την πρόκληση μεταβολών εντός του συστήματος να είναι πολύ ισχυρότερες από την περίπτωση στην οποία η οικονομία επί μακρό χρονικό διάστημα είναι εθισμένη να αντιδρά στα κίνητρα των τιμών.

ΤΟ ΑΤΟΜΙΚΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

Η προσπάθεια μας για την εξασφάλιση των όσων χρειαζόμαστε για την ικανοποίηση των αναγκών μας καταλήγει αν είναι επιτυχής στην δημιουργία αφ'ενός του ατομικού εισοδήματος, αφ'ετέρου πρώτο του εγχωρίου προϊόντος, και δεύτερο του εθνικού εισοδήματος.

ΑΤΟΜΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

Το ατομικό εισόδημα διακρίνεται σε πραγματικό και ονομαστικό ατομικό εισόδημα.

Πραγματικό ατομικό εισόδημα είναι το σύνολο των ωφελιών που αποκομίζει ο άνθρωπος από τα έτοιμα αγαθά και από τις υπηρεσίες. Στο ατομικό εισόδημα περιλαμβάνεται η ωφέλεια των παραγομένων αγροτικών προϊόντων τα οποία καταναλίσκει ο ίδιος ο παραγωγός.

Δεν περιλαμβάνονται όμως οι υπηρεσίες της οποίας προσφέρει το άτομο στον εαυτό του.

Ονομαστικό ατομικό εισόδημα είναι το σύνολο των νομισματικών μονάδων το οποίο περιέρχεται σε ένα άτομο συνέπεια της οικονομικής δραστηριότητας την οποία αναπτύσει.

Τώρα και στις δύο περιπτώσεις και του πραγματικού ατομικού εισοδήματος και στην περίπτωση του ονομαστικού ατομικού εισοδήματος έχουμε υπόψη μας το ακαθάριστο εισόδημα, δηλαδή ότι περιέρχεται στο άτομο χωρίς την αφαίρεση της δαπάνης την οποία υφίσταται προς απαίτησή του.

Αν αφαιρέσουμε από την πρώτη περίπτωση την ωφέλεια την οποία διαθέτει προς απόκτηση του συνόλου των ωφελειών και στην δεύτερη την νομισματική μονάδα την οποία διαθέτει προς απόκτηση του συνόλου του απομένει

στην πρώτη περίπτωση το καθαρό πραγματικό ατομικό εισόδημα και στην δεύτερη το καθαρό ονομαστικό ατομικό εισόδημα.

Μετά την αφαίρεση των φόρων έχουμε αναλόγως είτε το διαθέσιμο ατομικό - πραγματικό εισόδημα είτε το διαθέσιμο ατομικό ονομαστικό εισόδημα. Αυτό ανεξάρτητα αν είναι πραγματικό ή ονομαστικό διατίθεται:

1. Για την απόκτηση έτοιμων αγαθών και για την χρησιμοποίηση υπηρεσιών προκειμένου να καλύψει τις τρέχουσες ανάγκες του ενδιαφερομένου, είτε για κατανάλωση.
2. Για την αγορά ετοιμών αγαθών και χρησιμοποίηση υπηρεσιών προς συντήρηση των εγκαταστάσεων παραγωγής και των διαρκών καταναλωτικών αγαθών με τρόπο ώστε να εξουδετερωθεί η φθορά λόγω χρήσεως ή παρέλευση του χρόνου.
3. Για την απόσβεση αυτών και για την εξασφάλιση των ποσών τα οποία χρειάζονται για την εξασφάλιση της δυνατότητας να αγοραθούν καινούργια μηχανήματα. Αν ο ενδιαφερόμενος δεν προβεί ούτε σε συντήρηση των εγκαταστάσεων ούτε στην απόσβεση, καταναλώνει όχι μόνο το εισόδημά του αλλά και μέρος του κεφαλαίου του.
4. Για τον αποθησαυρισμό αγοραστικής δύναμης η οποία ούτε καταναλώνεται, ούτε επενδύεται.
5. Για αποταμίευση η οποία ή διατίθεται για επένδυση είτε για αγορά αγαθών προς δημιουργία επέκταση και βελτίωση ιδιοκτητών εγκαταστάσεων παραγωγής και αποθεμάτων, είτε διανείζονται σε τρίτους.
Σε σχέση με τα παραπάνω μόνο το καθαρό ατομικό εισόδημα διατίθεται για την κάλυψη των τρεχουσών αναγκών μας. Η διαφορά μεταξύ του καθαρού και του ακαθάριστου ατομικού εισοδήματος εξαρτάται από τις εκάστοτε συνθήκες και από την φύση της δραστηριότητάς μας.

Έχει παρατηρηθεί ότι όσο μικρότερο είναι το διαθέσιμο ατομικό εισόδημα, τόσο μεγαλύτερο ποσοστό διατίθεται για την κάλυψη της ανάγκης της διατροφής του. Αντίθετα όσο μεγαλύτερο είναι το διαθέσιμο

ατομικό εισόδημα τόσο μικρότερο ποσοστό του διατίθεται για την διατροφή του. Φυσικά αυτό το φαινόμενο αφορά το ποσοστό και όχι το ποσό σε απόλυτους αριθμούς.

Αν π.χ. κάποιος έχει διαθέσιμο εισόδημα 2000 δραχμές δαπανά για διατροφή το 65% ενώ αν το διαθέσιμο εισόδημα διπλασιασθεί χωρίς να αλλάξουν οι τιμές θα διαθέτει για διατροφή το 45%.

ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

Το εθνικό εισόδημα εμφανίζεται και αυτό σε ανάλογες μορφές όπως το ατομικό εισόδημα και το εθνικό προϊόν δηλαδή ως πραγματικό, ως ονομαστικό, καθαρό, ακαθάριστο και τέλος ως διαθέσιμο.

Το εθνικό εισόδημα είναι οι συνολικές αμοιβές που πληρώνονται στους κατόχους των παραγωγικών συντελεστών για τις υπηρεσίες που προσφέρουν στην παραγωγική διαδικασία σε μια ορισμένη χρονική περίοδο (συνήθως έτος).

Επειδή η χρησιμοποίηση των παραγωγικών συντελεστών μιας χώρας μπορεί να γίνει και έξω από τα όρια της, για αυτό γίνεται διάκριση ανάμεσα σε εγχώριο εθνικό εισόδημα και εθνικό εισόδημα. Το πρώτο αναφέρεται στις συνολικές αμοιβές των συντελεστών της παραγωγής από την δράση τους στο εσωτερικό της χώρας και το δεύτερο στις συνολικές αμοιβές των συντελεστών της παραγωγής μέσα και έξω από τα όρια της χώρας.

Το εθνικό εισόδημα είναι το εγχώριο προϊόν στο οποίο προστίθεται το αποτέλεσμα των δόσολήψεων με το εξωτερικό. Πρόκειται περί ροών και ενδιαφέρει όχι μόνο το αποτέλεσμα, αλλά ο τρόπος δημιουργίας του.

Με βάση αυτά αν τα εισοδήματα, τα οποία προκύπτουν από τις συναλλαγές με το εξωτερικό είναι μεγαλύτερα των όσων πρέπει να του καταβληθούν το εθνικό εισόδημα είναι μεγαλύτερο του εγχώριου προϊόντος. Αντίθετα είναι μικρότερο αν τα εισοδήματα από τις συναλλαγές στο εξωτερικό είναι μικρότερα των όσων πρέπει να καταβληθούν.

Δεν νοείται οικονομία χωρίς συναλλαγές με το εξωτερικό και επομένως το εθνικό εισόδημα έχει μεγαλύτερο ενδιαφέρον από το εγχώριο προϊόν.

Για να βγάλουμε κάποια συμπεράσματα για το εθνικό εισόδημα θα πρέπει να λάβουμε υπόψη μας τα εξής:

1. Η διαμόρφωση της εσωτερικής αξίας του χρήματος
2. Η εξέλιξη του πληθυσμού αφού κυρίως μας ενδιαφέρει το κατά κεφαλήν εισόδημα
3. Η κατανομή των μεταξύ ιδιωτών και δημοσίου, το οποίο αφαιρεί την φορολογία του
4. Η κατανομή μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών του πληθυσμού και μεταξύ των διαφόρων ιδιωτών
5. Η κατανομή μεταξύ κατανάλωσης και επένδυσης σε συνδιασμό με την διάθεση του χρήματος το πως και πόσο επενδύονται στην χώρα μας και πόσο στην αλλοδαπή
6. Ο τρόπος διάθεσης των προϊόντων
7. Η κατάσταση του ισοζυγίου πληρωμών

Η διάκριση μεταξύ εθνικού προϊόντος βασίζεται στην υπόθεση ότι το κράτος δεν αποτελεί συντελεστή παραγωγής και η επιβολή της έμμεσης φορολογίας δεν μπορεί να δικαιολογηθεί ως εισόδημα για την συμβοή του στην παραγωγική του διαδικασία.

Γενικά οτιδήποτε αυξάνει την τιμή του προϊόντος ή της υπηρεσίας χωρίς να αποτελεί εισόδημα κάποιου συντελεστή, πρέπει να αφαιρείται από το καθαρό εθνικό προϊόν, για να ληφθεί το εθνικό εισόδημα.

ΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΙΟΝ

Εγχώριο προϊόν είναι το σύνολο από τα τελικά αγαθά και υπηρεσίες που παράγονται σε μια οικονομία εξασφαλίζοντας τις ανάγκες στους μόνιμους ανεξαρτήτως εθνικότητας και ανεξάρτητα προσωρινής διαμονής κατοίκους ενός κράτους συνέπεια της οικονομικής τους δραστηριότητας ενός ορισμένου χρονικού διαστήματος (συνήθως ενός έτους).

Επειδή όμως τα αγαθά και οι υπηρεσίες παρουσιάζουν μεγάλη ανομοιογένεια για τον υπολογισμό του εθνικού προϊόντος είναι απαραίτητο να αποτιμηθούν αυτά σε χρήμα

και να εκφραστεί το εθνικό προϊόν σε αξία των αγαθών και υπηρεσιών.

Το εθνικό προϊόν διακρίνεται σε ακαθάριστο και καθαρό εθνικό προϊόν. Η διάκριση αυτή στηρίζεται στο αν υπολογίζεται ή όχι η απόσβεση του υλικού κεφαλαίου είναι γνωστό ότι ενώ γίνεται κάθε χρόνο αύξηση του υλικού κεφαλαίου ταυτόχρονα υπάρχει και φθορά του παλιού υλικού κεφαλαίου.

Ετσι αν στο εθνικό προϊόν υπολογίζονται και οι αποσβέσεις, τότε μιλάμε για ακαθάριστο εθνικό προϊόν, ενώ όταν αφαιρούνται οι αποσβέσεις έχουμε καθαρό εθνικό προϊόν.

Από όσα είπαμε παραπάνω μπορούμε να διατυπώσουμε την ακόλουθη ταυτότητα για το εθνικό προϊόν.
Ακαθάριστο εθνικό προϊόν = κατανάλωση + επένδυση

Το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (G.N.P.) διατίθεται:

- 1) Για κατανάλωση, C
- 2) Για συντήρηση των εγκαταστάσεων παραγωγής, Ma
- 3) Για απόσβεση των εγκαταστάσεων παραγωγής, D
- 4) Για αποθησαυρισμό, S
- 5) Για επένδυση, I
- 6) Για την κυβέρνηση, G

Στο εγχώριο προϊόν περιλαμβάνονται όσα εισοδήματα δημιουργούνται υπό του κράτους, εκτός αν πρόκειται για εισόδημα εκ μεταβιβάσεως.

Πρόκειται κυρίως για τις αμοιβές των δημοσίων υπαλλήλων και υπηρεσιών οι οποίοι προσφέρουν υπηρεσίες με το προϊόν της φορολογίας.

Με αυτή επιτυγχάνεται η κατανομή του εγχώριου προϊόντος μεταξύ του δημοσίου και των κατοίκων της χώρας.

Οι μέθοδοι υπολογισμού του εγχώριου προϊόντος είναι δύο: - η εισοδηματική και

- η απογραφική της παραγωγής ή της δαπάνης

Η ειδοσηματική μεθοδος συνίσταται στην άθροιση όλων των ονομαστικών ατομικών εισοδημάτων πλην των εισοδημάτων εκ μεταβιβάσεως ενώ η απογραφική μεθοδος

της παραγωγής βασίζεται στην παρακολούθηση με αποκλεισμό των διαμέσων αγαθών όσων παράγονται ετοιμών αγαθών και υπηρεσιών με βάση την δαπάνη παραγωγής. Η απογραφική μέθοδος σπανίως χρησιμοποιήτε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΕΠΙΤΟΚΙΑ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ

Θα εξετάσουμε αν οι καταθέσεις έχουν ή όχι αγοραστική δύναμη, και αν είναι επιστημονικά επιτρεπτή η αιτιώδης συσχέτιση μεταξύ του ύψους του επιτοκίου από την μια μεριά και του τιμάριθμου από την άλλη.

Οι απαντήσεις στα ερωτήματα αυτά, θα μας επιτρέψουν στη συνέχεια να διαπιστώσουμε αν πραγματικά οι καταθέτες "χάνουν" από τη διαφορά μεταξύ πληθωρισμού και επιτοκίου. Η τελευταία αυτή θέση προβάλλεται συχνά τα τελευταία χρόνια, χωρίς από ότι ξέρουμε να υποβληθεί σε κριτική αξιολόγηση.

Μια τραπεζική κατάθεση είναι δανεισμός από τον κάτοχο ενός χρηματικού ποσού προς μια τράπεζα. Μετά τη σύναψη αυτού του δανείου, ο καταθέτης δεν έχει πια στα χέρια του το αρχικό ποσό - εκείνο που έχει, είναι μια υπόσχεση της τράπεζας ότι θα του εξοφλήσει το δάνειο και θα του πληρώσει και κάποιο τόκο.

Αφού λοιπόν δεν διαθέτει πια το χρηματικό αποταμίδιό του, ο καταθέτης δεν μπορεί και να το δαπανήσει, αγοράζοντας κάτι άλλο. Για να το κάνει αυτό, θα πρέπει να πάρει πίσω τα χρήματα του άρα να πάψει να είναι καταθέτης.

Για αυτό και μια κατάθεση δεν έχει αγοραστική δύναμη, αφού δεν είναι τίποτα άλλο παρά μια οφειλή. Όταν κάποιος σου χρωστά ένα ποσό, μπορεί να το διεκδικήσεις και να το πάρεις πίσω (οπότε παύεις να είσαι πιστωτής).

Όσο, όμως είσαι πιστωτής δεν μπορείς να αγοράσεις οτιδήποτε γιατί δεν έχεις τίποτα στα χέρια σου.

Ετσι ο όρος "αγοραστική δύναμη καταθέσεων" είναι ανακριβής. Βασίζεται στη σύγχυση μεταξύ αποταμίευσης και αποθησαυρισμού.

Ενας θησαυρός έχει αγοραστική δύναμη - είτε είναι σε χρηματική μορφή, είτε όχι - γιατί μπορεί να ανταλλαγεί με χρήμα ή άλλα περιουσιακά στοιχεία ανά πάσαν στιγμή. Το γεγονός ότι συνήθως μια τραπεζική κατάθεση - αποταμίευση μπορεί να αναληφθεί από τον κάτοχο της αυθημερόν, βοηθάει στην σύγχυση θησαυρού και αποταμιεύματος. Υπάρχουν ωστόσο βασικές διαφορές:

A. Την κατάθεση δεν την έχουμε στα χέρια μας (αυτό το καταλαβαίνουμε σε έκτακτες περιστάσεις, όπως

στην επιστράτευση του 1974, οπότε οι τράπεζες επιστρέφουν ένα μικρό ποσό για κάθε πελάτη 2000 δρχ. κατά άτομο ή αν η τράπεζα βρεθεί σε αδυναμία πληρωμής, όπως συνέβη πρόσφατα. Θα σκεφθεί ίσως κανείς ότι οι καταστάσεις αυτές αποτελούν εξαίρεση από τον κανόνα.

Ας θυμηθούμε ότι το σύνολο των "ιδιωτικών καταθέσεων" δηλαδή των απαιτήσεων του κοινού από τις τράπεζες είναι πολλαπλάσιο 7 ή 8 ή 10 φορές, από το σύνολο της νομισματικής κυκλοφορίας. Δεν είναι άγνωστο ότι αν, για κάποια αίτια, το σύνολο των καταθέτων εφαρμόσει στις τράπεζες για να πάρει πίσω τα χρήματα που μόνον ένα μικρό μέρος θα το πετύχαινε. Κάθε τραπεζική κατάθεση ενέχει ένα έστω και ελάχιστο, έστω και μόνον θεωρητικό, βαθμό κινδύνου).

B. Για τον δανεισμό που κάνουμε σε μια τράπεζα αμειβόμαστε με την μορφή του τόκου, επειδή δεν έχουμε πια τα χρήματα μας. Αντίθετα, ο θησαυρός, επειδή ακριβώς είναι πάντοτε διαθέσιμος δεν μας δίνει καμιά αμοιβή.

Ο ανακριβής λοιπόν όρος "αγοραστική δύναμη καταθέσεων" κάτι άλλο υπονοεί: Το ύψος της αμοιβής του καταθέτη, δηλαδή το ύψος του επιτοκίου πως καθορίζεται όμως το επιτόκιο αυτό;

Κατ'αρχήν είναι γνωστό ότι στην Ελλάδα τα επιτόκια ρυθμίζονται (λιγότερο τώρα από ότι στο παρελθόν) με διοικητικές αποφάσεις. Οι αποφάσεις αυτές έχουν χαρακτήρα εξιρροπητικές και δεν μπορούν να αποκλίνουν πολύ από ότι η αγορά θα επέβαλλε με την απρόσωπη λειτουργία της. Διαφορετικά οι διοικητικές αποφάσεις θα ήταν ανεφάρμοστες.

Αν λ.χ. το επιτόκιο καθοριζόταν σε 1% στις σημερινές συνθήκες, οι καταθέτες θα έσπευδαν να πάρουν πίσω τα χρήματά τους. Αν πάλι ανέβαινε στο 50% θα έσπευδαν όλοι να καταθέσουν ότι θα είχαν διαθέσιμο. Σε ποιον όμως μετά θα δάνειζαν οι Τράπεζες με 60%; (Ας αφήσουμε τις άλλες συνέπειες, μια και πρόκειται για ένα υποθετικό παράδειγμα).

Η αγορά λοιπόν αποφασίζει σε τελική ανάλυση. Τί σημαίνει όμως αυτό; Η κατάθεση δεν γεννάει αυτόματα και τον τόκο της. Οι τράπεζες μπορούν και πληρώνουν τόκους μόνον εφόσον δανείζουν με τη σειρά τους τα

αποταμιεύματα των καταθετών.

Παίρνοντας μια κατάθεση οι Τράπεζες αναλαμβάνουν ένα σοβαρό οικονομικό κίνδυνο: να μη μπορέσουν να βρουν φορείς φερέγγυους και πρόθυμους για να τους δανειοδοτήσουν. Όταν πετύχουν πάντως τη δανειοδότηση εισπράττουν τόκους. Οι τόκοι αυτοί μοιράζονται σε τρία τμήματα:

- ένα τμήμα, το μεγαλύτερο, παίρνει ο καταθέτης (με την μορφή τόκου) για την κατάθεση του
- ένα άλλο τμήμα αποτελεί αμοιβή του κινδύνου που αναλαμβάνει η Τράπεζα, τόσο για την αποδοχή της κατάθεσης, όσο και για την χορήγηση του δανείου
- ένα τρίτο, τέλος, τμήμα είναι τα έξοδα της τράπεζας: πρόσωπικό, γραφείο, επίπλα κ.ο.κ.

Το μέγεθος λοιπόν του επιτοκίου των καταθέσεων (l_k) καθορίζεται σε συνάρτηση τρίτων παραγόντων:

- A) Το ύψος του επιτοκίου χορηγήσεων (l_x)
- B) Το ύψος της αμοιβής του επιχειρηματικού κινδύνου των τραπεζών (K)
- Γ) Το ύψος των λειτουργικών εξόδων του πιστωτικού συστήματος ($λ_ε$) σε σχέση προς τις καταθέσεις (K)

$$l_k = l_x - K - \frac{\lambda_ε}{K}$$

Το της αμοιβής του επιχειρηματικού κινδύνου των τραπεζών αυξομειώνεται ανάλογα με τη φάση του επιχειρηματικού κύκλου. Σε περιόδους ύφεσης η ζήτηση δανείων περιορίζεται αλλά και τα αχρησιμοποίητα κεφάλαια συρρέουν στις τράπεζες, οπότε και ο τραπεζικός επιχειρηματικός κίνδυνος μεγαλώνει.

Σε περιόδους υπερθέρμανσης της οικονομίας η πιστωτική ζήτηση αυξάνεται. Οι καταθέτες βρίσκουν εναλλακτικές λύσεις τοποθέτησης κεφαλαίων και οι τράπεζες αναζητούν νέα κεφάλαια, επεκτεινόμενες, οπότε και διογκώνονται τα λειτουργικά έξοδά τους. Ο παράγοντας αυτός καθορίζεται από μια σειρά δεδομένων, οικονομικών, κοινωνικών, γεωγραφικών και ιστορικών. Όσο μικρότερο είναι το μέγεθος της οικογενειακής αποταμίευσης, όσο πιο εκτεταμένη είναι γεωγραφικά η ανάπτυξη των τραπεζικών δικτύων, όσο πιο χαμηλή η οργανωτική και τεχνολογική στάθμη τους, τόσο υψηλότερα

θα είναι και τα λειτουργικά έξοδα των τραπεζών σε μια χώρα σε σχέση προς τις καταθέσεις τους.

Καταλήγουμε ότι σε τελική ανάλυση το επιτόκιο των καταθέσεων είναι συνάρτηση του μέσου ποσοστού του επιχειρηματικού κέρδους, αφού το τελευταίο καθορίζεται το επιτόκιο χορηγήσεως ισχύει δηλαδή ότι:

$$1_x = M \cdot P, \quad M < 1$$

όπου ρ = μέσο ποσοστό του κέρδους

M = η αναλογία διανομής του επιχειρηματικού κέρδους μεταξύ του επιχειρηματία (στον οποίον περιέρχεται αναλογία $1 - M$ του κέρδους από τα ξένα κεφάλαια που χρησιμοποιεί) και στον κάτοχο του κεφαλαίου (εν προκειμένου την τράπεζα, η οποία ιδιοποιείται με ποσότητα των κερδών που προέρχεται από το κεφάλαιο που δανείζει).

Οπότε και το επιτόκιο καταθέσεων διαμορφώνεται ως αποτέλεσμα της εξίσωσης:

$$1_x = M \cdot P - K - \frac{\lambda_\epsilon}{K} \quad (3)$$

[Ας σημειωθεί ότι και ο επιχειρηματικός κίνδυνος (K) είναι επίσης συνάρτηση του μέσου ποσοστού του κέρδους, δηλ. $K = F(\rho)$].

Μετά από τα παραπάνω ας εξετάσουμε αν η προαναφερομένη εξίσωση έχει κάποια σχέση με την εξέλιξη του τιμάριθμου ή με άλλα λόγια αν το επιτόκιο καταθέσεων συνδέεται με τον πληθωρισμό. Η άνοδος του τιμάριθμου μπορεί να επηρεάσει τη σχέση λ_ϵ/K μόνο στο βαθμό που η αύξηση των λειτουργικών εξόδων γίνεται ταχύτερα από την αύξηση των καταθέσεων και έμμεσα έτσι να επηρεάσει το επιτόκιο σε μικρό πάντως βαθμό. Αλλά το κύριο ερώτημα είναι αν ο πληθωρισμός επηρεάζει το μέσο ποσοστό κέρδος (ρ).

Ας πάρουμε ένα παράδειγμα, όπως είναι γνωστό, το ποσοστό του κέρδους είναι ο εξής λόγος:

$$\rho = \frac{u}{\sigma + M}$$

όπου u = η υπεραξία

σ = το σταθερό κεφάλαιο, δηλαδή αποσβέσεις

εγναταστάσεων και πρώτες ύλες

M = το μεταβλητό κεφάλαιο δηλαδή οι μισθοί

Ο πληθωρισμός επιδρά κυρίως στην αγοραστική δύναμη των μισθών, μειώνει δηλαδή τα πραγματικά ημερομίσθια.

Αν οι λοιποί παράγοντες δεν μεταβληθούν, τότε το ποσοστό του κέρδους θα αυξηθεί κατά ένα πολύ μικρό ποσοστό της αναλογίας με την οποία θα μειωθούν τα πραγματικά ημερομίσθια. Ας το δούμε με αριθμούς έστω ότι $u = 100$, $\sigma = 200$ και $M = 200$. Τότε, το ποσοστό του κέρδους είναι 25%. Σε πραγματικές τιμές, με σταθερούς τους άλλους όρους, το μόνο που θα μεταβληθεί είναι το M , δηλαδή τα ημερομίσθια. Ας πούμε ότι τα ημερομίσθια μειώνονται σε πραγματικές τιμές κατά 10% (με ρυθμό πληθωρισμού 20%). Τότε θα έχουμε $u=100$ και $\sigma=200$ και $M=180$ και το ποσοστό κέρδους 26,31% έναντι του προηγούμενου έτους.

Αν δηλαδή οι πραγματικές τιμές του σταθερού κεφαλαίου δεν μεταβληθούν, τότε η επίδραση του πληθωρισμού επί του ποσοστού του κέρδους είναι ένα μικρό κλάσμα που προέρχεται από την μείωση των πραγματικών μισθών εννοείται ότι αν οι πραγματικοί μισθοί δεν μειωθούν ή αν η μείωση του συνοδευτεί με αύξηση της πραγματική τιμής των πρώτων υλών, τότε το ποσοστό κέρδους παραμένει πρακτική αμετάβλητο και μπορεί να μειωθεί.

Το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγουμε μετά από την σχηματική προσέγγιση που προηγήθηκε είναι ότι ο πληθωρισμός ελάχιστα επηρεάζει το μέσο ποσοστό του κέρδους και κατά συνέπεια μικρή επίδραση έχει στο επιτόκιο των καταθέσεων αφού το τελευταίο διαμορφώνεται ως εξ'υπολοίπου μέγεθος από το μέσο ποσοστό του κέρδους (βλ. εξίσωση 3).

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η νομισματική πολιτική, που βασίζεται σε μια σειρά αποφάσεων, των νομισματικών αρχών, σαν άμεσο αντικείμενικό σκοπό την διατήρηση της σταθερότητας της αξίας του νομίσματος, σε σχέση με την τιμή των αγαθών ενδιάμεσης ή τελικής κατανάλωσης με τις αξίες των ξένων νομισμάτων χωρίς η σταθερότητα αυτή να αποβαίνει σε βάρος της ανάπτυξης μιας χώρας, που έχει σαν βασική

προϋπόθεση την αυξημένη απασχόληση παραγωγικών συντελεστών και τον εφοδιασμό των κυκλωμάτων της οικονομίας με τα μέσα πληρωμής που χρειάζεται για να λειτουργήσει.

Για την άσκηση μιας σωστή νομισματικής πολιτικής με τις παραπάνω επιδιώξεις, χρησιμοποιούνται διάφορα κριτήρια ανάλογα με το επίπεδο που βρίσκεται η οικονομική ζωή ενός τόπου.

Τέτοια κριτήρια είναι το ύψος των εισοδημάτων στις διάφορες παραγωγικές τάξεις, μισθωτών εργατών, αγροτών βιοτεχνών κ.λ.π., η αυξημένη ζήτηση αγαθών στο εξωτερικό ή στο εσωτερικό, η ανεργία, η αντιμετώπιση πολεμικών καταστάσεων, η ανάπτυξη κατ'εξάίρεση ορισμένων παραγωγικών κλάδων και περιοχών κ.λ.π.

Η νομισματική πολιτική του κράτους, η οποία ασκείται μέσω της κεντρικής τράπεζας, προσαρμόζεται συνεχώς, από άποψη τάσης της συνολικής ζήτησης, με βασικό στόχο την επίτευξη του άριστου δυνατού ρυθμού αύξησης του πραγματικού προϊόντος και της σταθερότητας των τιμών.

Με πολύ απλά λόγια, η βασική λειτουργία της κεντρικής τράπεζας και ο βασικός στόχος της νομισματικής πιστωτικής πολιτικής της, είναι ο έλεγχος και η ρύθμιση της ποσότητας (προσφοράς) χρήματος καθώς και η χρηματοδότηση της οικονομίας.

ΜΕΣΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

- 1) Πολιτική του προεξοφλητικού τόκου.
Με την πολιτική αυτή του επιτοκίου η κεντρική τράπεζα επιδιώκει με την αυξομείωση του επιτοκίου που εφαρμόζει στις χορηγήσεις της, να αυξομειώνει την προσφορά των πιστώσεων με συνέπεια να επηρεάζει το γενικό επίπεδο της προσφοράς πιστωτικού χρήματος και με αυτές τις τιμές την απασχόληση και το εισόδημα.
- 2) Η πολιτική της ανοικτής αγοράς.
Η πολιτική της ανοικτής αγοράς που συνδυάζεται συνήθως με την πολιτική του επιτοκίου αναφέρεται στην αγορά και πώληση από την κεντρική τράπεζα μεγάλου αριθμού κρατικών χρεογράφων στη χρηματιστηριακή αγορά.

Με την πολιτική αυτή επιδιώκεται τα εξής:

- A) Επηρεάζεται η ρευστότητα της οικονομίας π.χ. με τις πωλήσεις χρεογράφων αποσύρεται χρήμα από την αγορά με συνέπεια να μειώνονται τα διαθέσιμα των εμπορικών τραπεζών από τις καταθέσεις.
 - B) Μια άλλη συνέπεια της μεγάλης αγοραπωλησίας χρεογραφών από την κεντρική τράπεζα είναι η μεταβολή στις τιμές τους με συνέπεια να έχει αντίκτυπο στις αποδόσεις των χρηματιστηριακών τίτλων, αυτό αποσύρει όλα τα επιτόκια της αγοράς κεφαλαίου.
- 3) Η υποχρέωση των τραπεζών να τηρούν ορισμένης μορφής διαθέσιμα.

Αφού οι εμπορικές τράπεζες είναι υποχρεωμένες να διατηρούν ορισμένες από τις καταθέσεις τους που υπάρχουν σε αυτές σε ορισμένη ρευστή μορφή (π.χ. ταμείο καταθέσεως στην κεντρική τράπεζα, έντοκα γραμμάτια κ.λ.π.).

- 4) Καθορισμός ορίων στην προεξόφληση.
Αναφέρεται στο να καθορίζει τα όρια ως τα οποία κάθε τράπεζα μπορεί να καταφύγει στην κεντρική τράπεζα για να αναπροεξοφλήσει το χαρτοφυλάκιο της.
- 5) Καθορισμός του ανώτατου ορίου πιστοδοτήσεως.
Με το μέτρο αυτό καθορίζεται το ανώτατο όριο που δεν θα πρέπει να υπερβεί το σύνολο χρηματοδοτήσεως.
Το ανώτατο αυτό όριο εμφανίζεται είτε σαν απαγόρευση να αυξηθούν οι πιστοδοτήσεις πέρα από ένα ορισμένο ύψος ή σαν υποχρέωση να μειωθούν οι πιστοδοτήσεις κατά ένα ορισμένο ποσοστό.

Οι πληθωριστικές πιέσεις από την ανεξέλεγκτη αύξηση των νομισματοπιστωτικών μεγεθών, εντείνονται και από τα μεγάλα περιθώρια που υπάρχουν για την παραβίαση της πιστωτικής πολιτικής από τις επιχειρήσεις.

Ειδικότερα οι τράπεζες με το αιτιολογικό της πραγματοποίησης νέων επενδύσεων, αλλά στην ουσία χρησιμοποιούν τα δάνεια αυτά για χρηματοδότηση αποθεμάτων και άλλων κερδοσκοπικών δραστηριοτήτων. Σε

περιόδους μάλιστα υψηλού πληθωρισμού, οι κερδοσκοπικές αυτές δραστηριότητες που χρησιμοποιούνται έτσι από το πιστωτικό σύστημα παίρνουν μεγαλύτερες διαστάσεις, με αποτέλεσμα να υψώνεται περισσότερο ο τιμάρριθμος.

Η σχέση ιδίων προς ξένα κεφάλαια που ισχύει σήμερα, διευκολύνει τις καταστρατηγήσεις αυτές του πιστωτικού συστήματος. Πραγματικά, η σχέση αυτή είναι 30 προς 70% πρέπει να τονιστεί επίσης ότι οι μεγάλες επιχειρήσεις που με τον πληθωρισμό έχουν συμφέρον να δανειδοτούνται όλο και περισσότερο από το τραπεζικό σύστημα, ασκούν για το σκοπό αυτό πολλαπλές πιέσεις στις τράπεζες για την παροχή νέων πιστώσεων και την ανανέωση πιστωτικών συμβολαίων, για να εξοφλήσουν με αυτό τον τρόπο παλαιότερα δάνεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ ΑΝΑ ΕΤΗ

1 9 7.5

Η ανοδική πορεία του πληθωρισμού συνεχίστηκε και κατά την διάρκεια του 1975 με σημαντικές διακυμάνσεις για να σημειώσει τελικά αύξηση 13,4% έναντι 26,9% το 1974.

Σημαντικό ρόλο στην άνοδο αυτή του δείκτη τιμών καταναλωτή έπαιξαν οι ανατιμήσεις που έγιναν στις τιμές των υπηρεσιών και των ειδών διατροφής, οι οποίες και κάλυψαν το 36% περίπου της συνολικής αύξησης του πληθωρισμού.

Οι αυξήσεις αυτές αντανακλούν πληθωριστικές πιέσεις προερχόμενες από την πλευρά του κόστους παραγωγής λόγω της αύξησης που σημειώθηκε στους μισθούς και στα ημερομίσθια.

Συγκεκριμένα κατά το 1975 είχαμε μια αύξηση στο πραγματικό ωρομίσθιο των εργαζομένων της τάξης του 13,9% η οποία υπολογίζεται ότι προκάλεσε αύξηση του κόστους παραγωγής ανά μονάδα προϊόντος 23,6% και αυτό γιατί η αύξηση της αμοιβής εργασίας υπήρξε κατά πολύ μεγαλύτερη από την αντίστοιχη αύξηση της παραγωγικότητας.

Αρκετά μεγάλη συμμετοχή στην άνοδο του πληθωρισμού είχε και η αύξηση του κόστους των εισαγόμενων προϊόντων που είχε σαν κύρια αιτία την διεθνή τους ανατίμηση.

Ετσι για το 1975 ξεοδεύτηκαν για εισαγωγές 4.376 εκατομμύρια δολάρια έναντι 4.635 εκατ. δολλ. το 1974, δηλαδή είχαμε αύξηση της τάξης των εισαγωγών κατά 5,2% ενώ αντίθετα για δεύτερο συνεχόμενο χρόνο είχαμε μείωση του όγκου τους.

Τις υψωτικές τάσεις του επιπέδου των τιμών λόγω της αύξησης του κόστους παραγωγής επέτειναν και οι φορολογικές επιβαρύνσεις που επεβλήθησαν. Όπως αύξηση των τελών χαρτοσήμου, του φόρου καταναλώσεως.

Πιο αναλυτικά η αύξηση της φορολογίας επηρέασε αρνητικά την εξέλιξη των τιμών από την πλευρά της προσφοράς, ενώ αντίθετα από την πλευρά της ζήτησης παρά την ανακάλυψη της οικονομικής δραστηριότητας δεν φάνηκε να ασκήθηκαν επιδράσεις στις τιμές.

Τελικά παρ'όλο που η άνοδος του δείκτη τιμών καταναλωτή κατά 13,4% βρίσκεται μέσα στα όρια των αρχικών προβλέψεων και ανεξάρτητα από τους ειδικούς λόγους που την προκάλεσαν θα πρέπει να θεωρηθεί σαν δυσμενής εξέλιξη ιδίως αν λάβουμε υπ'όψιν μας ότι ο ρυθμός του πληθωρισμού, κατά το εξεταζόμενο έτος στις περισσότερες χώρες του εξωτερικού υποχωρεί. Συγκεκριμένα, για το σύνολο των χωρών μελών του ΟΟΣΑ ο ρυθμός του πληθωρισμού μειώθηκε κατά 14,4% που ήταν το 1974 σε 9,2% μέσα στο 1975.

Ενώ συγκρινόμενος με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες και πάλι ο ρυθμός ανόδου του πληθωρισμού της Ελλάδας είναι από τους μεγαλύτερους που παρατηρούνται.

1 9 7 6

Κατά το 1976 είχαμε εξασθένηση της αυξητικής τάσης του πληθωρισμού. Συγκεκριμένα ο δείκτης τιμών καταναλωτή σημείωσε άνοδο 13,3% ενώ το 1975 είχε σημειώσει άνοδο 13,4%. Αξίζει δε να σημειωθεί ότι η άνοδος των τιμών κατά το 1976 δεν απέχει πολύ από το στόχο του 10% που είχε τεθεί στην αρχή του έτους.

Η πτώση της ανοδικής τάσης των τιμών συνοδεύτηκε από ουσιώδεις αλλαγές των προσδιοριστικών τους παραγόντων. Συγκεκριμένα ενώ κατά το 1975 η κύρια αιτία των πληθωριστικών πιέσεων ήταν οι τιμές των εισαγόμενων προϊόντων κατά το 1976 η κύρια αιτία των πληθωριστικών πιέσεων ήταν οι τιμές των εισαγόμενων προϊόντων κατά το 1976 η επίδραση του παράγοντα αυτού υποχώρησε και ο πληθωρισμός οφείλεται περισσότερο σε εσωτερικά αιτία από τα οποία τα πιο σημαντικά είναι η αύξηση των χρηματικών εισοδημάτων, ιδίως των μεσολαβιτικών επαγγελματιών και αυτοαπασχολούμενων, αλλά και των μισθών και ημερομισθίων με ρυθμό σημαντικά ταχύτερο από την αντίστοιχη αύξηση των τιμών.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Εθν.Στ.Υπηρεσίας, το μέσο βιομηχανικό ωρομίσθιο στο τρίτο τρίμηνο το 1976 ήταν 28,7% υψηλότερο σε σύγκριση με το τρίτο τρίμηνο του 1975.

Η αντίστοιχη αύξηση μεταξύ των ετών 1974 και 1975 ήταν 26,1%. Εξάλου οι αντίστοιχες αυξήσεις της μέσης μηνιαίας αμοιβής των μισθωτών στο εμπόριο ήταν 26,8% και 21,3%. Αν ληφθεί υπόψιν ότι η αύξηση της παραγωγικότητας ήταν περιορισμένη κατά τα δύο τελευταία χρόνια, καταλαβαίνουμε πως η αύξηση αυτή στους μισθούς και στα ημερομίσθια προκάλεσε σοβαρή αύξηση της τάξης του 18% στο κόστος παραγωγής ανά μονάδα προϊόντος.

Μια άλλη αιτία η οποία τροφοδότησε τον πληθωρισμό ήταν και η αρκετά μεγαλύτερη σε σύγκριση με το 1975, η αύξηση της τιμής των γεωργικών προϊόντων. Αντίθετα οι τιμές των εισαγόμενων αγαθών σε ξένο νόμισμα σημείωσαν μικρότερη αύξηση από το 1975, ενώ ταυτόχρονα μικρότερη ήταν η αυξητική επίδραση από τη μεταβολή της συναλλαγματικής αξίας της δραχμής.

Επίσης κατά ένα σημαντικό μέρος η επιβράδυνση του πληθωρισμού οφείλεται στην πολιτική ελέγχου των τιμών που ασκήθηκε από το κράτος.

Σχετικά παρατηρείται ότι οι υπηρεσίες, και τα αγαθά που η αύξηση των τιμών που επιβραδύνθηκε

αντιπροσωπεύουν τα τέσσερα πέμπτα περίπου της οικογενειακής δαπάνης και περιλαμβάνουν σε μεγάλη αναλογία προϊόντα που οι τιμές τους καθορίζονται με διοικητικές αποφάσεις ή υπόκεινται σε κρατικό έλεγχο.

Στις χώρες του ΟΟΣΑ η μέση αύξηση του δείκτη τιμών καταναλωτή ήτα 3,5% περίπου ενώ στις ευρωπαϊκές χώρες του ΟΟΣ ήταν 10,7%. Επίσης 10,7% ήταν και η αύξηση του δείκτη τιμών καταναλωτή στις χώρες της ΕΟΚ. Αυτό σημαίνει ότι η Ελλάδα κατόρθωσε να παρακολουθήσει με επιτυχία την προσπάθεια που καταβάλλεται να παρακολουθήσει με επιτυχία την προσπάθεια που καταβάλλεται για την συγκράτηση του πληθωρισμού.

1 9 7 7

Οι επιβραδυντικές τάσεις στις τιμές καταναλωτή που είχαν εμφανισθεί το 1976 συνεχίστηκαν και στους πρώτους μήνες του 1977. Από τον Απρίλιο όμως η επιβράδυνση αυτή σταμάτησε με αποτέλεσμα ο δείκτης τιμών καταναλωτή να σημειώσει τελικά άνοδο 12,2% έναντι 13,3 το 1976 και 13,4 το 1975.

Οι μεγαλύτερες πληθωριστικές πιέσεις προήλθαν όπως και το 1976 από εσωτερικά αίτια και κυρίως από την άνοδο του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος και αυτό γιατί αν και οι ονομαστικές αμοιβές των μισθωτών αυξήθηκαν με ρυθμό χαμηλότερο από το προηγούμενο έτος ταυτόχρονα είχαμε και μείωση της παραγωγικότητας κατά 1% περίπου ανά ώρα εργασίας σαν αποτέλεσμα της κάμψης που σημείωσε ο ρυθμός ανόδου της παραγωγής στη μεταποίηση και τη διατήρηση του σχετικά υψηλού ποσοστού αύξησης της απασχόλησης.

Σημαντική αυξητική επίδραση στον δείκτη τιμών καταναλωτή άσκησαν οι αυξήσεις των ειδών διατροφής που προήλθαν από τη μείωση της γεωργικής παραγωγής λόγω ειδικών παραγόντων, όπως είναι οι δυσμενείς καιρικές συνθήκες που δεν επέτρεψαν την συνιθισμένη εποχιακή μείωση της τιμής των λαχανικών (1977: 19,4%, 1976: 7,6%) και μεγάλη αύξηση των διεθνών τιμών του καφέ και του κακάο.

Όπως επίσης και η πολιτική εξυγίανσης του συστήματος των επιδοτήσεων με τη μεταφορά μέρους της σχετικής επιβάρυνσης από τον προϋπολογισμό στον καταναλωτή.

Τέλος, στην άνοδο του πληθωρισμού συντέλεσαν και η αναπροσαρμογή από τον Απρίλιο, της τιμής των πετρελαιοειδών, ενώ η τιμή διαθέσεων των υγρών καυσίμων είχε μείνει αμετάβλητη το 1976.

Αντίθετα κατά το 1977 περιορίστηκε η αυξητική επίδραση του κόστους των εισαγόμενων προϊόντων στο εσωτερικό επίπεδο των τιμών.

Αυτό οφείλεται εν μέρει στην υποχώρηση των διεθνών τιμών. Σε σημαντικό όμως βαθμό μπορεί να αποδοθεί στην σταθερότητα που παρουσίασε η μέση συναλλαγματική ισοτιμία της δραχμής κατά το μεγαλύτερο διάστημα του έτους.

Στο σύνολο των χωρών του ΟΟΣΑ σημειώθηκε πρόοδος στη συγκράτηση του ρυθμού του πληθωρισμού, ο οποίος

διατηρήθηκε στα ίδια επίπεδα, με το προηγούμενο έτος (1977: 8,9%, 1976 8,6%) με σαφείς όμως τάσεις υποχώρησης στους τελευταίους μήνες του έτους.

Ενώ στις χώρες της ΕΟΚ ο δείκτης τιμών καταναλωτή ήταν 10%.

Ετσι μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι η συγκράτηση των πληθωριστικών πιέσεων στην Ελλάδα μάλλον υστέρησε.

1 9 7 8

Η ανοδική τάση στο ρυθμό αυξήσεως των τιμών καταναλωτή, η οποία είχε εμφανισθεί στους πρώτους μήνες του 1978 ανακόπηκε στο δεύτερο εξάμηνο. Έτσι η άνοδος του δείκτη τιμών καταναλωτή περιορίστηκε τελικά σε 12,5% έναντι 12,2% το 1977.

Στην κάμψη του δείκτη τιμών καταναλωτή στο δεύτερο εξάμηνο συνέβαλε η λήψη προσθέτων αγορανομικών μέτρων κατά των αδικαιολογήτων αυξήσεων των τιμών και των ειδών διατροφής και ιδιαίτερα των οπωροκηπευτικών στις ανατιμήσεις των οποίων οφειλόταν κυρίως η έξαρση του πληθωρισμού στις αρχές του έτους. Επίσης συμβολή στη συγκράτηση του πληθωρισμού στις αρχές του έτους.

Επίσης συμβολή στη συγκράτηση του πληθωρισμού είχε ο έλεγχος των ενοικίων των κατοικιών και η αναστολή αυξήσεων στις διοικητικές ελεγχόμενες τιμές ορισμένων αγαθών και υπηρεσιών.

Πιο αναλυτικά βλέπουμε πως οι αυξήσεις στα είδη διατροφής, συνέβαλαν στην αύξηση του πληθωρισμού κατά 3,3, ποσοστιαίες μονάδες έναντι 5,6 ποσοστιαίων μονάδων το 1977. Μικρότερη σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο συμβολή είχε και η άνοδος των τιμών των υπηρεσιών (3,1 ποσοστιαίες μονάδες από 3,9).

Η απαγόρευση από τον Αυγουστο της αυξήσεως των ενοικίων και η σταθεροποίηση των τιμών ορισμένων υπηρεσιών (π.χ. του ηλεκτρικού ρεύματος) αντιστάθμισε εν μέρει την αύξηση στις τιμές άλλων υπηρεσιών (π.χ. δίδακτρα, ιατρικές υπηρεσίες). Αντίθετα, λόγω ταχύτερης σε σχέση με το προηγούμενο έτος, αυξήσεως των τιμών των ειδών ενδύσεως και υποδήσεως, η συμβολή τους στην άνοδο του δείκτη τιμών καταναλωτή έφθασε στις 2,6 ποσοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με 1,1 μονάδες το 1977.

Ισχυρή αυξητική επίδραση στις τιμές έχει η άνοδος του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος. Συγκεκριμένα για το σύνολο του μη γεωργικού τομέα υπολογίζεται ότι το κόστος εργασίας κατά μονάδα προϊόντος αυξήθηκε με τον ίδιο υψηλό ρυθμό όπως και το προηγούμενο έτος (17,5% παρά την αξιολόγηση βελτίωση της παραγωγικότητας).

Ειδικότερα στη μεγάλη βιομηχανία (με απασχόληση 10 άτομα και πάνω) η άνοδος του κόστους εργασίας υπολογίζεται ότι ήταν χαμηλότερη το 1978 (-17,5%) έναντι το 1977 (22,4%), αλλά αυτό οφείλεται αποκλειστικά στην

βελτίωση της παραγωγικότητας η οποία σημείωσε σημαντική άνοδο ενώ είχε μειωθεί κατά το προηγούμενο έτος.

Η επίδραση των τιμών των εισαγόμενων προϊόντων στο εσωτερικό επίπεδο των τιμών ήταν για δεύτερη συνεχή χρονιά περιορισμένη, λόγω του χαμηλού ρυθμού ανόδου των τιμών στην διεθνή αγορά.

Εξάλλου, η επίδραση της μεταβολής της συναλλαγματικής ισοτιμίας της δραχμής δεν φαίνεται να συνέβαλε σε σημαντική έκταση στην άνοδο του πληθωρισμού, λόγω του ότι οι περισσότερες συναλλαγές της Ελλάδας διενεργούνται σε δολларια, δηλαδή σε νόμισμα προς το οποίο η δραχμή παρουσίασε τη μικρότερη πιστωτική εξέλιξη.

Τέλος, δεν φαίνεται να μετριάστηκε η ισχυρή αυξητική επίδραση στις τιμές, η οποία προέρχεται από συχνά αυθαίρετες ανατιμήσεις αγαθών και υπηρεσιών που προσφέρουν οι αυτοαπασχολούμενοι σε εμπορικά και μεταπρακτικά επαγγέλματα, πράγμα που τα τελευταία χρόνια αποτελεί μια από τις σοβαρότερες πηγές πληθωριστικών πιέσεων.

Στο σύνολο των χωρών του ΟΟΣΑ, ο ρυθμός ανόδου του επιπέδου των τιμών σε μέσα επίπεδα μειώθηκε σε 7,7 % έναντι 8,9% το 1977.

Αντίστοιχα στις Ευρωπαϊκές χώρες του ΟΟΣΑ είχαμε μείωση του πληθωρισμού σε 9,3% από 11% το 1977 ενώ ειδικότερα στις χώρες της ΕΟΚ είχαμε μείωση από 9,6% σε 6,8%.

Η μεγάλη άνοδος του πληθωρισμού αποτέλεσε το κύριο χαρακτηριστικό της ελληνικής οικονομίας για το 1979. Συγκεκριμένα ο δείκτης τιμών καταναλωτή αυξήθηκε κατά 19%, έναντι αντίστοιχης άνοδου 12,5% κατά το προηγούμενο έτος.

Η αύξηση αυτή είναι κατά πολύ μεγαλύτερη από τους στόχους που είχε θέση η κυβέρνηση και οφείλεται σε μεγάλο βαθμό σε έκτακτους παράγοντες.

Συγκεκριμένα σαν πρώτο παράγοντα μπορούμε να αναφέρουμε τις διαδοχικές αυξήσεις της τιμής των προϊόντων πετρελαίου στη διεθνή αγορά οι οποίες υπολογίζονται ότι συνέβαλαν άμεσα αλλά και έμμεσα στην αύξηση του δείκτη τιμών καταναλωτή κατά 5,3 περίπου ποσοστιαίες μονάδες.

Άλλες 3 περίπου ποσοστιαίες μονάδες της άνοδου του επιπέδου των τιμών οφείλονται στη σταδιακή εφαρμογή του κυβερνητικού προγράμματος, για την ομαλοποίηση των τιμών ορισμένων αγροτικών εφοδίων και προϊόντων με την κατάργηση των επιδοτήσεων που επιβάρυναν τον προϋπολογισμό με σημαντικά ποσά και οδηγούσαν στην διόγκωση του ελλείματος του δημοσίου τομέα.

Σημειώνεται όμως ότι η σταδιακή κατάργηση των επιδοτήσεων, όπως και η αναπροσαρμογή των τιμών αγαθών και υπηρεσιών του προσφέρονταν από δημόσιες επιχειρήσεις, μολονότι συνέβαλαν στην άνοδο του δείκτη τιμών καταναλωτή, ουσιαστικά αποτελούν εξυγιαντικά μέτρα, εφόσον περιορίζεται το έλλειμα του δημοσίου τομέα και έτσι εξουδετερώνεται μια βασική πηγή πληθωριστικών πιέσεων.

Τέλος στην απότομη άνοδο του πληθωρισμού, συνέβαλε και η ανατίμηση στη διεθνή αγορά πολλών βασικών πρώτων υλών, τροφίμων και ημικατεργασμένων προϊόντων.

Παράλληλα όμως οι εξελίξεις στο επίπεδο των τιμών είναι σε σημαντικό βαθμό με αποτέλεσμα των πληθωριστικών πιέσεων που συσσωρεύτηκαν στο οικονομικό σύστημα από προηγούμενα έτη, εξ αιτίας των μεγάλων αυξήσεων των δημοσίων δαπανών, των πιστώσεων προς τον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας, της προσφοράς χρήματος και των χρηματικών εισοδημάτων (μισθών και ημερομισθίων, κερδών, αγροτικών εισοδημάτων) πέρα από τα όρια αποχής της ελληνικής οικονομίας.

Αντίθετα η αυξητική επίδραση του εργατικού κόστους κατά μονάδα προϊόντος στις τιμές, εκτιμάται ότι ήταν μειωμένη σε σύγκριση με τα προηγούμενα χρόνια κατά τα οποία το εργατικό κόστος αποτέλεσε τον κύριο προσδιοριστικό παράγοντα του ρυθμού ανόδου του πληθωρισμού.

Υπολογίζεται ότι το κόστος εργασίας κατά μονάδα προϊόντος σημείωσε άνοδο 15,4% έναντι 17,8% το 1978. Στη σχετικά ευνοϊκή αυτή εξέλιξη συνέβαλε ο περιορισμός της αύξησης της μέσης ονομαστικής αμοιβής εργασίας από 21,7% το 1978 σε 18,7%.

Μπορεί όμως μέσα στο 1979 να είχαμε μείωση στο ρυθμό ανόδου του εργατικού είχαμε όμως και μείωση της ανόδου της παραγωγικότητας, η οποία και αποτελεί ουσιαστική προϋπόθεση για τον περιορισμό των πληθωριστικών πιέσεων από την πλευρά του εργατικού κόστους.

Η αναζωπύρωση όμως του πληθωρισμού κατά το 1979 δεν ήταν βέβαια αποκλειστικά ελληνικό φαινόμενο. Έτσι βλέπουμε ότι στις χώρες του ΟΟΣΑ παρουσιάζεται σημαντική επιτάχυνση στο ρυθμό ανόδου των τιμών καταναλωτή που έφθασε το 9,7% έναντι 7,7% το 1978, ενώ στις χώρες της ΕΟΚ η άνοδος έφθασε το 9% από 6,9% το 1978. Και σ' αυτές τις περιπτώσεις το σημαντικότερο ρόλο στην αύξηση του ρυθμού ανόδου του πληθωρισμού έπαιξε η άνοδος της τιμής του πετρελαίου.

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε πως η μεγάλη άνοδος του πληθωρισμού που σημειώθηκε οφείλεται σε έκτακτους παράγοντες. Δεν θα πρέπει όμως να παραβλέπεται ότι και μετά την αφαίρεση της επίδρασης των έκτακτων αυτών παραγόντων ο ρυθμός πληθωρισμού στην Ελλάδα παραμένει υψηλός.

Επίσης θα πρέπει να επισημανθεί η ευαισθησία του επιπέδου των τιμών στην Ελλάδα στις μεταβολές των τιμών του εξωτερικού και ιδίως των πετρελαιοειδών και των πρώτων υλών.

1 9 8 0

Η απότομη επιτάχυνση του ρυθμού του πληθωρισμού που χαρακτήρισε τις εξελίξεις στις τιμές το 1979 σταμάτησε το 1980. Η άνοδος του δείκτη τιμών καταναλωτή που είχε φθάσει το 24,8% μέσα στο 1979 από 11,5% το 1978, επιταχύνθηκε μόνο κατά 1,4 εκατοστιαίες μονάδες και έφθασε το 26,2%.

Για να φθάσει όμως σ' αυτό το επίπεδο πέρασε πολλές διακυμάνσεις κατά τη διάρκεια του έτους, έτσι έφθασε το 27% τον Ιούνιο, υποχώρησε αισθητά στους επόμενους τέσσερις μήνες, δηλαδή ως τον Οκτώβριο (24,2%) για να αυξηθεί όμως και πάλι και να φθάσει τελικά στο 26,2%. Σε μέσα επίπεδα η αύξηση ήταν 24,9% έναντι 19% το 1979.

Ο κυριότερος παράγοντας που συνέβαλε στη διατήρηση του πληθωρισμού σε υψηλά επίπεδα, ήταν η επίδραση των τιμών των εισαγόμενων προϊόντων σε δραχμές στο εσωτερικό επίπεδο των τιμών. Συγκεκριμένα εκτιμάται ότι ο δείκτης μέσης αξίας εισαγόμενων προϊόντων αυξήθηκε το εννεάμηνο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου 33% έναντι αυξήσεως 19,6% το 1979 και 11% το 1978.

Μεγαλύτερη επίσης σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος ήταν και η αυξητική επίδραση των τιμών των γεωργικών προϊόντων στο γενικό επίπεδο των τιμών του καταναλωτή. Ο εισοδηματικός δείκτης τιμών του γεωργικού προϊόντος εκτιμάται ότι σημείωσε αύξηση 21,6% έναντι 19,8% το 1979 και 13,3% το 1978.

Όπως το 1979 η μεγάλη αυτή αύξηση των παραγωγικών τιμών των γεωργικών προϊόντων οφείλεται εν μέρη στην συνεχιζόμενη μεταφορά επιδοτήσεων στις τιμές, στην πολιτική εξισώσεως εξυγιάνσεως του κυκλώματος παραγωγής και τιμών στον τομέα των προϊόντων ζωϊκής προέλευσης.

Η πληθωριστική επίδραση από την πλευρά του κόστους παραγωγής ανά μονάδα προϊόντος ήταν και πάλι σημαντική αν και είχε μετριάσει αισθητά το 1979.

Υπολογίζεται ότι η αύξηση του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος στον αστικό τομέα της οικονομίας, η οποία είχε πέσει στο 15,6% το 1979 από 18,2% κατά μέσο όρο στην προηγούμενη τετράετία, ξεπέρασε το 22% το 1980.

Η έξαρση αυτής της πληθωριστικής επίδρασης από την πλευρά του εργατικού κόστους προήλθε τόσο από τη μεγαλύτερη άνοδο της μέσης ονομαστικής αμοιβής των μισθωτών όσο και από την μείωση της παραγωγικότητας.

Στην άνοδο του δείκτη τιμών καταναλωτή, συνέβαλαν και οι ανατιμήσεις που έγιναν σε όλα σχεδόν τα αγαθά και τις υπηρεσίες εξαίρεση αποτέλεσαν τα είδη ενδύσεως-υποδήσεως και οι υπηρεσίες μεταφορών τα οποία είχαν ανατιμηθή κατά το προηγούμενο έτος.

Κάτω από την επίδραση που άσκησαν, η αύξηση της τιμής του πετρελαίου κατά την διετία 1978-1979, η αύξηση των τιμών ορισμένων βασικών τροφίμων, η αύξηση του κατά μονάδα προϊόντος κόστους εργασίας, η άνοδος των επιτοκίων και η σχετική αστάθεια που επικράτησε στις αγορές συναλλάγματος, επιταχύνθηκε η πορεία των τιμών καταναλωτή κατά τη διάρκεια του έτους και στο χώρο του ΟΟΣΑ.

Η επιτάχυνση υπήρξε σημαντική κατά το πρώτο εξάμηνο του έτους, και παρά τη σχετική χαλάρωση που σημειώθηκε στο δεύτερο εξάμηνο, οι τιμές καταναλωτή, σε μέσα επίπεδα, αυξήθηκαν κατά 12,9% έναντι 9,8% το 1979 και 12,2% έναντι 3,9 το 1979 αντίστοιχα στην περιοχή της ΕΟΚ.

1 9 8 1

Μετά την απότομη άνοδο που παρουσίασε το 1979 ο ρυθμός του πληθωρισμού επιταχύνθηκε περισσότερο για να φθάσει το 25,1% το πρώτο τρίμηνο το 1981. Αμέσως μετά μόμως εμφάνισε σημεία υποχώρησης τα οποία έγιναν φανερά κατά το τελευταίο, τρίμηνο του έτους. Έτσι η άνοδος του δείκτη τιμών καταναλωτή περιορίστηκε σε 24,5% μεταξύ αρχής και τέλους του έτους έναντι 24,9% το 1980.

Η διατήρηση του ρυθμού πληθωρισμού στη χώρα μας σε υψηλά επίπεδα οφείλεται κυρίως στις αύξεις στις τιμές των ειδών διατροφής. Πράγματι στις αυξήσεις των ειδών αυτών τα οποία αντιπροσωπεύουν, το ένα τρίτο περίπου της συνολικής οικογενειακής δαπάνης, οφείλεται το 44% της αύξησης του γενικού επιπέδου των τιμών που σημειώθηκε κατά τη διάρκεια του έτους.

Κύρια αιτία των αυξήσεων αυτών είναι οι μεγάλες ανατιμήσεις που έγιναν στις τιμές των γεωργικών προϊόντων, για να πλησιάσουν τα επίπεδα των αντίστοιχων κοινωνικών τιμών αλλά και για να αντισταθμιστεί η κατάργηση ορισμένου επιδοτήσεων.

Μεγάλη επίσης ήταν και η πληθωριστική επίδραση που ασκήθηκε από την άνοδο του εργατικού κόστους ανά μονάδα προϊόντος. Για αναλυτικά βλέπουμε ότι είχαμε μια αύξηση της μέσης ονομαστικής αμοιβής των μισθωτών που φθάνει το 23,7% έναντι 20,6% το 1980 και 18,8 το 1979, ενώ η πραγματική αμοιβή παρουσίασε μείωση κατά 0,6% έναντι μειώσεων 3,4% το 1980 και 0,2% το 1979.

Μειωμένη όμως κατά 0,8% ήταν και η παραγωγικότητα της εργασίας μετρούμενη ως προϊόν ανά μισθωτών. Έτσι ο συνδιασμός της μεγαλύτερης κατά 3 περίπου εκατοστιαίες μονάδες, άνοδου της μέσης ονομαστικής αμοιβής εργασίας και του αρνητικού ρυθμού μεταβολής της παραγωγικότητας, είχε σαν αποτέλεσμα να ενισχυθούν περισσότερο οι πληθωριστικές πιέσεις από την πλευρά αυτή.

Η καταπολέμηση των πληθωριστικών αυτών πιέσεων μπορεί να είναι αποτελεσματική μόνο αν ο περιορισμός της αύξησης των μισθών και ημερομισθίων συνδιαστεί με άνοδο της παραγωγικότητας η οποία μπορεί να προέλθει από την εκμετάλλευση των δυνατοτήτων που υπάρχουν για σημαντική αύξηση της εγχώριας παραγωγής.

Οι πληθωριστικές πιέσεις από το εξωτερικό αντίθετα φαίνεται ότι ήταν λιγότερο έντονες σε σύγκριση με τα δύο προηγούμενα έτη και αυτό γιατί η τιμή του πετρελαίου στη διεθνή αγορά σταθεροποιήθηκε και ο

ρυθμός ανόδου των τιμών των τροφίμων και των πρώτων υλών εξασθένησε σημαντικά.

Ο ευεργετικός όμως αντίκτυπος στο εσωτερικό επίπεδο των τιμών από τις ευνοϊκές αυτές εξελίξεις στην παγκόσμια αγορά δεν εκδηλώθηκε σ'όλη την έκταση, για το λόγο ότι συνεχίστηκε και κατά το 1981 η μείωση της σταθμικής συναλλαγματικής ισοτιμίας της δραχμής που προήλθε κυρίως από την διεθνή ανατίμηση του δολλαρίου.

Στις χώρες του ΟΟΣΑ ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης των τιμών περίορ σε 10,6% έναντι 12,9% το 1980. Στις χώρες της ΕΟΚ όμως, όπως άλλωστε και στην Ελλάδα, ενώ η αύξηση του ρυθμού του πληθωρισμού μεταξύ το 1979 και 1980 ήταν σημαντική η υποχώρηση που σημειώθηκε το 1981 ήταν ασήμαντη μιας και από 12,3% το 1980 έχουμε 11,4%.

Διαπιστώνεται πράγματι ότι στις περισσότερες χώρες της Κοινότητας, εμφανίστηκε επιτάχυνση παρά επιβράδυνση του ρυθμού του πληθωρισμού.

1 9 8 2

Με κάποια χρονικά καθυστέρηση εκδηλώθηκε τελικά και στην Ελλάδα η εξασθένηση της ανόδου των τιμών, η οποία στο σύνολο των χωρών του ΟΟΣΑ είχε αρχίσει ήδη από τους πρώτους μήνες του 1981.

Έτσι η τιμή του δείκτη τιμών καταναλωτή, έπεσε στο 21% από 24,5% το 1981.

Η κάμψη του ρυθμού του πληθωρισμού προήλθε κυρίως από τις μικρότερες, σε σύγκριση με τα αμέσως προηγούμενα χρόνια, ανατιμήσεις των ειδών διατροφής (από 30,1% το 1981 σε 21,1%) και γενικότερα των τιμών των γεωργικών προϊόντων, για εσωτερική κατανάλωση και εξαγωγές (από 25,2% το 1981 σε 14,9%) χωρίς όμως να εμφανιστεί η κάμψη αυτή των τιμών των γεωργικών προϊόντων και στον παραγωγό μιας και απλώς μειώθηκαν τα μεγάλα περιθώρια κέρδους των μεσαζόντων και περιορίστηκαν σημαντικά οι περιπτώσεις αδικαιολόγητων και κερδοσκοπικών ανατιμήσεων στο κύκλωμα διακίνησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων.

Εξασθενιμένες σε μεγάλο βαθμό ήταν και οι πιέσεις στο εσωτερικό επίπεδο των τιμών από τον εισαγόμενο πληθωρισμό μιας και ο ρυθμός αύξησης των τιμών των εισαγόμενων προϊόντων έπεσε στο 15,4% από 31% το 1981.

Στην εξασθένηση αυτή σημαντικό ρόλο έπαιξε η χαλάρωση που παρατηρήθηκε στην αυξητική τάση των τιμών στην διεθνή αγορά αλλά και η μικρότερη σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος πτώση της μέσης σταθμικής συναλλαγματικής ισοτιμίας της δραχμής.

Στη συγκράτηση των πληθωριστικών πιέσεων συνέβαλε και η μείωση του ελλείματος του δημοσίου τομέα σε 8% έναντι 10,9% το 1981, πράγμα που επιτεύχθηκε με την συγκράτηση του αυξητικού ρυθμού των δαπανών αλλά και από την επιτάχυνση του αυξητικού ρυθμού των φορολογικών εσόδων.

Αντίθετα εξαιρετικά δυσμενής, για την πορεία των τιμών ήταν μεγάλη, σε σύγκριση με τα δύο προηγούμενα χρόνια, άνοδος εργατικού κόστους ανά μονάδα προϊόντος.

Συγκεκριμένα, για το σύνολο του αστικού τομέα της οικονομίας είχαμε αύξηση του εργατικού κόστους ανά μονάδα προϊόντος που έφθασε το 27,1% έναντι 25% το 1981 και 21,3% το 1980 και στη βιομηχανία 37,6% έναντι 26,6% το 1981 και 25,9% το 1980.

Οι μεγάλες αυτές αυξήσεις στο εργατικό κόστος ήταν η συνέπεια της πολιτικής μισθών που εφαρμόστηκαν σε συνδιασμό με την στασιμότητα ή πτώση που παρατηρήθηκε στην παραγωγικότητα.

Οι πληθωριστικές αυτές πιέσεις που προήλθαν από την άνοδο του εργατικού κόστους απορροφήθηκαν κατά το μεγαλύτερο μέρος τους από την πολιτική κοστολογικού ελέγχου και της εποπτείας των τιμών της αγοράς που ακολουθήθηκε.

Αρνητική σε σχέση με τα προηγούμενα έτη για την πορεία των τιμών ήταν και η αναπροσαρμογή που έγινε στους έμμεσους φόρους. Η αύξητική επίπτωση στην περίπτωση αυτή υπολογίζεται σε 3 περίπου εκατοστιαίες μονάδες που επιβράδυναν το ρυθμό αύξησης των τιμών καταναλωτή.

Στις χώρες μέλη του ΟΟΣΑ η άνοδος του δείκτη τιμών καταναλωτή ήταν 8% έναντι 10,6% το 1981. Δηλαδή, έχουμε πτώση του πληθωρισμού στα επίπεδα που κυμαινόταν πριν την πληθωριστική έξαρση του 1979.

1 9 8 3

Το 1983 είχαμε διατήρηση του ρυθμού ανόδου του πληθωρισμού σε επίπεδα γύρω στο 20%. Συγκεκριμένα ο δείκτης τιμών καταναλωτή αυξήθηκε σε μέσα επίπεδα 20,5% έναντι αντίστοιχης ανόδου 21% το 1982.

Κύρια αιτία για τη διατήρηση του επιπέδου των τιμών σε τόσο υψηλά επίπεδα ήταν η υποτίμηση της δραχμής κατά 15,5% που έγινε στις αρχές του έτους (9 Ιανουαρίου).

Η αναπροσαρμογή αυτή της συναλλαγματικής ισοτιμίας της δραχμής απέβλεπε στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας που είχε διαθρωθεί τα τελευταία χρόνια, παρά τη συνεχή διολίσθηση του εθνικού μας νομίσματος.

Στη συνέχεια για ψυχολογικούς λόγους λόγω της ευαισθησίας του κοινού σε ότι αφορά την τιμή του δολλαρίου, η δραχμή κρατήθηκε περίπου σταθερή σε σχέση με το δολλάριο, μέχρι τις 3 Αυγούστου οπότε και αποδεσμεύτηκε απ'αυτό.

Τελικά σε σχέση με το δολλάριο η δραχμή υποτιμήθηκε σε μέσα επίπεδα κατά 24,1% ενώ η υποτίμησή της σε σχέση με την Ευρωπαϊκή Νομισματική μονάδα ήταν πολύ μικρότερη (16,4%). Οι εξελίξεις αυτές σε σχέση με τα κύρια επιμέρους νομίσματα οδήγησαν σε πτώση του δείκτη της σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας κατά 19,5% έναντι 9,5% το 1982.

Αντίθετα όμως από τα προηγούμενα χρόνια το 1983 παρατηρήθηκε μείωση τη εργατικού κόστους ανά μονάδα προϊόντος. Αυτό ήταν αποτέλεσμα της συγκρατικής εισοδηματικής πολιτικής που εφαρμόστηκε.

Έτσι για το μεν σύνολο του μη γεωργικού τομέα η αύξηση του κόστους εργασίας υπολογίζεται ότι μειώθηκε στο 17% από 26,1% το 1982 στη δε βιομηχανία έπεσε στο 18,4% από 37,6% το 1982.

Το αντιπληθωριστικό αυτό αποτέλεσμα όμως, όπως φαίνεται αντισταθμίστηκε από τις επιδράσεις άλλων πληθωριστικών παραγόντων (βελτίωση παραγωγικότητας). Έτσι δεν συνοδεύτηκε από αντίστοιχη πτώση του επιπέδου των τιμών.

Πτωτική επίδραση στο δείκτη τιμών καταναλωτή είχε και η συγκράτηση της αυξητικής τάσης στις τιμές των ειδών διατροφής (18,1%) έναντι 21,1% το 1982 και 30,1%

το 1981) που σημειώθηκε κυρίως στις τιμές των οπωροκημευτικών, κρεάτων και γαλακτομικών προϊόντων. Χαλάρωση επίσης της ανατιμητικής τάσης παρουσιάστηκε επίσης στις τιμές των ειδών ένδυσης - υπόδησης και των υπηρεσιών και στέγασης.

Αντίθετα αισθητά μεγαλύτερη ήταν η άνοδος στις τιμές των συλλογικών υπηρεσιών λόγω της αναπροσαρμογής των τιμολογίων των οργανισμών κοινής ωφελείας και δημοσίων επιχειρήσεων που έγινε με σκοπό την ελάττωση του ελλείματος που παρουσιάζουν.

Επισημαίνεται τέλος ότι η διαφορά πληθωρισμού στην Ελλάδα σε σύγκριση με τις χώρες του ΟΟΣΑ ή της ΕΟΚ σαν σύνολο, διευρύνθηκε αφού η επιβράδυνση στις χώρες αυτές το 1983 ήταν περισσότερο ουσιαστική. Έτσι ο μέσος ρυθμός ανόδου των τιμών καταναλωτή στις χώρες του ΟΟΣΑ περιορίστηκε από 7,8% το 1982 σε 5,3% ενώ στις χώρες της ΕΟΚ ο ρυθμός πληθωρισμού έπεσε στο 7,3% από 9,8% το 1982.

1 9 8 4

Η επιβράδυνση του αυξητικού ρυθμού των τιμών που άρχισε το 1982 συνεχίστηκε και το 1984. Αυτό διαπιστώνεται από την εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή που αυξήθηκε κατά 18,5% έναντι αύξησης 20,5% το 1983. Σημειώθηκε δηλαδή επιβράδυνση κατά 2 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο.

Ένας πρώτος παράγοντας που συντέλεσε στην πώση του επιπέδου των τιμών ήταν η μικρότερη προσαρμογή της συναλλαγματικής ισοτιμίας της δραχμής που καταρτίζει η τράπεζα της Ελλάδος σημείωσε σε μέσα επίπεδα κάμψη κατά 15,3% έναντι 19,5% το 1983. Η επιβράδυνση της πτώσης της ισοτιμίας της δραχμής ήταν μεγαλύτερη έναντι των ευρωπαϊκών νομισμάτων.

Πράγματι η δραχμή υποτιμήθηκε σε σχέση με την Ευρωπαϊκή νομισματική μονάδα (ΕΝΜ) κατά 11,7% έναντι 16,4% το 1983, ενώ η υποτίμηση της δραχμής σε σχέση με το δολλάριο ήταν 21,9% έναντι 24,1% το 1983.

Η υποτίμηση αντανάκλα, σε μεγάλο βαθμό τις διαφορές στους ρυθμούς πληθωρισμού ενώ η υποτίμηση της σε σχέση με το δολλάριο οφείλεται κατά κύριο λόγο στην έντονη άνοδο του αμερικάνικου νομίσματος διεθνώς.

Ένας άλλος παράγοντας που βοήθησε στη συγκράτηση του πληθωρισμού ήταν η περιορισμένη άνοδος των εμμέσων φόρων, ενώ ένας τρίτος παράγοντας είναι η μείωση των περιθωρίων κέρδους που οφείλεται τόσο στον αυστηρό έλεγχο των τιμών που ασκήθηκε κατά τη διάρκεια του έτους όσο και στη μεγάλη πίεση του ανταγωνισμού που υπήρχε στην αγορά.

Η μείωση αυτή των περιθωρίων κέρδους προκάλεσε και αντίστοιχη μείωση των πληθωριστικών πιέσεων που προέρχεται από την πλευρά τους.

Αντίθετα αυξητική επίδραση στο επίπεδο των τιμών είχαν οι πωλήσεις που ασκήθηκαν από την πλευρά του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος.

Αναλυτικότερα βλέπουμε πως ο ρυθμός αύξησης του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος παρουσίασε επιτάχυνση σε σχέση με το προηγούμενο έτος (22,9%) έναντι 18,4% το 1983).

Αυτό οφείλεται στο ότι οι αυξήσεις που σημειώθηκαν και στις εβδομαδιαίες αποδοχές των εργασιών (25,3%) και στις μηνιαίες αποδοχές των υπαλλήλων (24,1%) ήταν

μεγαλύτερη από την αντίστοιχη αύξηση της μέσης παραγωγικότητας ανά ώρα εργασίας (2,8%) που σημειώθηκε κατά την διάρκεια του έτους.

Στις χώρες μέλη του ΟΟΣΑ η πορεία του πληθωρισμού μπορεί να θεωρηθεί ικανοποιητική. Ο δείκτης τιμών καταναλωτή, για την περιοχή σαν σύνολο έφθασε στο 5,3% όσο δηλαδή ήταν και το 1983 ενώ στις χώρες μέλη της ΕΟΚ σαν σύνολο, ο πληθωρισμός εξακολούθησε να παρουσιάζει επιβράδυνση και έπεσε τελικά στο 6,1% από 7,3% που ήταν το 1983.

1 9 8 5

Μετά από μια τριετία συνεχούς επιβράδυνσης των ανατιμητικών τάσεων, ο ρυθμός του πληθωρισμού επιταχύνθηκε σημαντικά το 1985 και έφθασε σε μέσα επίπεδα το 19,3% έναντι 18,5% το 1984. Αξίζει να σημειωθεί ότι η έντονη αυξητική επίδραση στο εσωτερικό επίπεδο των τιμών εκδηλώθηκε κατά το τελευταίο τετράμηνο του έτους.

Πράγματι το οκτάμηνο Ιανουαρίου-Αυγούστου, ο δείκτης τιμών καταναλωτή αυξήθηκε κατά 8,9% ενώ το τετράμηνο Σεπτεμβρίου-Δεκεμβρίου η αύξηση ήταν σημαντικά μεγαλύτερη (14,8%).

Η υποτίμηση της δραχμής ήταν και η κυριότερη αιτία που ώθησε προς τα πάνω τον πληθωρισμό. Η υποτίμηση έγινε στις 11 Οκτωβρίου και η δραχμή υποτιμήθηκε κατά 15%. Μετά την ημερομηνία αυτή η σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία της δραχμής παρέμεινε σχεδόν σταθερή μέχρι το τέλος του έτους.

Συγκεκριμένα ο δείκτης της σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας της δραχμής που καταρτίζει η τράπεζα της Ελλάδας σημείωσε, σε μέσα επίπεδα, πτώση κατά 17,9% έναντι 11,5% το 1984, ενώ οι μειώσεις στα αντίστοιχα εννεάμηνα ήταν 11,6% και 13%.

Αναφορικά με τις επιμέρους ισοτιμίες σημειώνεται ότι, λόγω των εξελίξεων στις διεθνείς αγορές συναλλάγματος επιβραδύνθηκε ο ρυθμός υποτίμησης της δραχμής σε σχέση με το δολλάριο (1984: 21,9%, 1985: 18,4%) ενώ αντίθετα επιταχύνθηκε ο αντίστοιχος ρυθμός σε σχέση με την ευρωπαϊκή Νομισματική μονάδα (1984: 11,7%, 1985: 16,3%).

Ένας δεύτερος λόγος που οδήγησε στην άνοδο του επιπέδου των τιμών ήταν οι ανατιμήσεις που έγιναν στα υγρά καύσιμα, κατά το τελευταίο τετράμηνο του έτους με σκοπό την κάλυψη του ελλείματος του λογαριασμού πετρελαιοειδών.

Η επιτάχυνση όμως του πληθωρισμού ήταν και αναμενόμενη συνέπεια της πολιτικής για την μείωση των ελλειμάτων του δημοσίου τομέα που άρχισε να εφαρμόζεται τον Σεπτέμβριο με την αναπροσαρμογή των τιμών των αγαθών και υπηρεσιών που προσφέρονται από τους δημοσίους φορείς καθώς και της επιβολής χρωματικών προκαταβολών σε ένα ευρύ φάσμα εισαγωγών που αποφασίστηκε στις 11 Οκτωβρίου.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις η συμμετοχή της υποτίμησης της δραχμής στην επιτάχυνση του πληθωρισμού (6,9 εκατοστιαίες μονάδες), ήταν 25%. Ενώ οι ανατιμήσεις που έγιναν τόσο στα υγρά καύσιμα όσο και στα τιμολόγια των δημοσίων επιχειρήσεων είχαν αντίστοιχη συμμετοχή 19% και 17,5%.

Γίνεται επομένως κατανοητό ότι η επίταση των πληθωριστικών πιέσεων συνδέεται άμεσα με τα μέτρα σταθεροποίησης της οικονομίας που πάρθηκαν από την κυβέρνηση κατά το τελευταίο τετράμηνο του έτους.

Οι εξελίξεις στις τιμές όμως διεύρυναν περισσότερο τη διαφορά στους ρυθμούς πληθωρισμού μεταξύ της Ελλάδας και των χωρών του ΟΟΣΑ ή της ΕΟΚ, όπου ο ρυθμός ανόδου των τιμών επιβραδύνθηκε.

Συγκεκριμένα ο ρυθμός ανόδου των τιμών καταναλωτή στις χώρες του ΟΟΣΑ από 5,3% το 1984 έπεσε στο 4,6% ενώ στις χώρες της ΕΟΚ από 6,1% το 1984 υποχώρησε στο 5,4%.

1 9 8 6

Ο ρυθμός του πληθωρισμού στο χώρο του ΟΟΣΑ σαν σύνολο με βάση του αποπληθωριστή της ιδιωτικής καταναλωτικής δαπάνης σταθεροποιήθηκε από το β'εξάμηνο του 1984 σε επίπεδο ελαφρά χαμηλότερο το 5% ύστερα από συνεχή βαθμιαία μείωση του στη διάρκεια της τελευταίας πενταετίας από το 1980. (μετά την δεύτερη πετρελαϊκή κρίση).

Στις επτά μεγάλες βιομηχανικές χώρες μέλη του οργανισμού, ο πληθωρισμός είναι ακόμη χαμηλότερος κατά μια περίπου ποσοστιαία μονάδα, ενώ στις Ευρωπαϊκές χώρες-μέλη συνεχίζεται η χαλάρωση των πληθωριστικών πιέσεων, παρά τις αυξημένες τιμές των εισαγόμενων λόγω της αντίμησης του δολλαρίου.

Η πτώση του πληθωρισμού σε διεθνές επίπεδο ακολούθησε την συντονισμένη δράση των χωρών μελών του ΟΟΣΑ στην εφαρμογή περιοριστικής νομισματικής και εισοδηματικής πολιτικής μετά την δεύτερη πετρελαιική κρίση, και στην παρατεταμένη ατονία στις διεθνείς αγορές πετρελαίου, πρώτων υλών και βασικών εμπορευμάτων.

Οι μετριπαθής διεκδικήσεις της εργατικής τάξης και η στροφή των όρων εμπορίου σε βάρος των χωρών του τρίτου κόσμου συντέλεσαν στην αποκατάσταση νομισματικής σταθερότητας και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας που στήριξε την οικονομική πρόοδο στο χώρο του ΟΟΣΑ στην διάρκεια της τελευταίας τριετίας.

Παρά το γεγονός ότι ο πληθωρισμός έχει φθάσει ποια σε ένα κατώτατο επίπεδο, οι φόβοι για τις δυσμενείς συνέπειες του πληθωρισμού κάνουν διστακτική την αναστροφή της οικονομικής πολιτικής και την απόδοση απόλυτης προτεραιότητας στην πλήρη απασχόληση των εργαζομένων παρά την συνεχιζόμενη αύξηση της ανεργίας σε κοινωνικά απαράδεκτα επίπεδα.

Αυτό προδικάζει ενδεχόμενα κάποια αστάθεια και προσωρινότητα της ανάκαμψης, καθώς επίσης και τη διατήρηση του πληθωρισμού σε χαμηλά επίπεδα κάτω από συνεχή και συστηματικό έλεγχο.

Η μείωση του ρυθμού του πληθωρισμού το 1985 στην περιοχή της ΕΟΚ, που διατήρησε χαμηλό ρυθμό οικονομικής ανάκαμψης, ήταν δυσανάλογη σε σχέση με τις Η.Π.Α και την Ιαπωνία που κατόρθωσαν μεν να συγκρατήσουν τους ρυθμούς του πληθωρισμού το 1984, υπέστησαν όμως μείση στο ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ. Στις μικρότερες Ευρωπαϊκές

χώρες-μέλη του ΟΟΣΑ διατηρήθηκε και ο πληθωρισμός και η οικονομική ανακάλυψη περίπου στα επίπεδα του προηγούμενου χρόνου.

Οι εξελίξεις αυτές οδήγησαν σε παραπέρα σύγκλιση και μείωση της διαφοράς του πληθωρισμού σε ολόκληρο το χώρο του ΟΟΣΑ το 1985.

Για το 1986 προβλέπεται διατήρηση του πληθωρισμού στο χώρο του ΟΟΣΑ στα επίπεδα του 1985 (4,7%). Αυτό θα είναι το σύνθετο αποτέλεσμα της ελαφράς αναζωπύρωσης των πληθωριστικών πιέσεων στο βορειοαμερικανικό χώρο και την Ιαπωνία της συνέχισης της χαλάρωσης των πιέσεων αυτών στο χώρο της ΕΟΚ.

Παραπέρα υποχώρηση του πληθωρισμού αναμένεται να επιτευχθεί κύρια στις χώρες μέλη του ΟΟΣΑ που μέχρι τώρα είχαν ρυθμούς άνω του μέσου όρου.

1 9 8 7

Ο ρυθμός πληθωρισμού στις χώρες του ΟΟΣΑ ως σύνολο, με βάση τον αποπληθωριστή της ιδιωτικής καταναλωτικής δαπάνης, σημείωσε και νέα παραπέρα υποχώρηση στη διάρκεια του τρέχοντος έτους και εκτιμάται να διαμορφωθεί γύρω στο 3,0% από 4,8% το 1985, ενώ στις επτά ισχυρότερες βιομηχανικές χώρες η αποδυνάμωση των πληθωριστικών πιέσεων αναμένεται περισσότερο εντυπωσιακή (2,5%). Στις χώρες μέλη της ΕΟΚ ο ρυθμός πληθωρισμού από 5,8% το 1985 εκτιμάται να υποχωρήσει το 1986 στο 3,5%.

Για το 1987 ο ρυθμός πληθωρισμού στις χώρες του Οργανισμού προβλέπεται να σταθεροποιηθεί γύρω στο 3%. Είναι αξιοσημείωτο, πάντως, το γεγονός ότι σε μερικές χώρες οι ρυθμοί πληθωρισμού συνεχίζουν να διατηρούνται σε υψηλά επίπεδα και προβλέπεται να διατηρηθούν πάνω από 10% και στο 1987.

1 9 8 8

Ελαφρά αναζωπύρωση των πληθωριστικών πιέσεων παρατηρήθηκε στη διάρκεια του τρέχοντος έτους. Λόγω της αύξησης των τιμών του πετρελαίου και ορισμένων άλλων πρώτων υλών, ο αποπληθωριστής της ιδιωτικής καταναλωτικής δαπάνης στις χώρες-μέλη του ΟΟΣΑ εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί αρνητικά ψηλότερα το 1987.

Ειδικότερα όμως στις χώρες-μέλη της ΕΟΚ θα υπάρξει σχετική σταθερότητα. Επισημαίνεται, πάντως, ότι η σταθερότητα αυτή τιμών το 1987 προέρχεται από μεγάλη υποχώρηση των ρυθμών πληθωρισμού στις χώρες του νότου της ΕΟΚ (Ελλάδα, Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία) που αντιστάθμισαν μικρές αυξήσεις στις λοιπές χώρες (πλην Ολλανδίας και Ιρλανδίας). Επισημαίνεται επιτάχυνση του πληθωρισμού στις ΗΠΑ, που αναμένεται να συνεχισθεί και κατά το 1988.

Π Ι Ν Α Κ Α Σ

Μεταβολές (%) Αποπληθωριστή Ιδιωτικής
Κατανάλωσης σε χώρες του ΟΟΣΑ

	<u>1986</u>	<u>1987</u> (Εκτιμήσεις)
<u>Σύνολο ΟΟΣΑ</u>	<u>2,8</u>	<u>3,5</u>
<u>Σύνολο ΕΟΚ</u>	<u>3,1</u>	<u>3,0</u>
Βέλγιο	1,4	1,5
Γαλλία	2,2	3,25
Γερμανία Δ.	-0,4	0,75
Δανία	3,6	4,0
Ελλάδα	22,3	14,75
Ηνωμένο Βασίλειο	3,7	4,0
Ιρλανδία	3,7	3,25
Ισπανία	8,9	5,75
Ιταλία	6,1	4,75
Λουξεμβούργο	0	1,0
Ολλανδία	0	-0,5
Πορτογαλία	11,7	9,75
<u>Άλλες Χώρες</u>		
ΗΠΑ	2,1	4,0
Ιαπωνία	0,6	0
Καναδάς	4,1	3,75
Αυστραλία	9,5	8,25
Τουρκία	34,0	30,0

1 9 8 9

Ο ρυθμός ανόδου του αποπληθωριστή της ιδιωτικής κατανάλωσης εκτιμάται ότι θα διατηρηθεί σχεδόν σταθερός κατά το έτος 1988 στις χώρες-μέλη του ΟΟΣΑ, καθώς επίσης και στις χώρες της ΕΟΚ. Εν τούτοις, σε ορισμένες χώρες με υψηλούς ρυθμούς πληθωρισμού, όπως την Ελλάδα, Ισπανία και Πορτογαλία, αναμένεται αισθητή υποχώρηση. Επισημαίνεται ότι κατά το 1988 παρατηρήθηκε επιτάχυνση του πληθωρισμού στην Ιαπωνία και στη Δυτική Γερμανία, η οποία αναμένεται να συνεχισθεί και κατά το 1989.

Οι αυξήσεις των εμπορευματικών τιμών εκτός πετρελαίου δε φαίνεται να έχουν επηρεάσει σημαντικά την τελική διαμόρφωση του πληθωρισμού, ενδεχομένως και λόγω της ευνοϊκής επίδρασης από την υποχώρηση των τιμών πετρελαίου. Πρέπει να σημειωθεί όμως, ότι σύμφωνα με πρόσφατες εκτιμήσεις, υπάρχουν κίνδυνοι για ενίσχυση των πληθωριστικών πιέσεων σε χώρες με σχετικά αυξημένη ζήτηση και υψηλό βαθμό χρησιμοποίησης του παραγωγικού δυναμικού, όπως οι ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Π Ι Ν Α Κ Α Σ

Μεταβολές (%) Αποπληθωριστή Ιδιωτικής Κατανάλωσης σε χώρες του ΟΟΣΑ ¹⁾

	<u>1987</u>	<u>1988</u> (Εκτιμήσεις)
<u>Σύνολο ΟΟΣΑ</u>	<u>3,4</u>	<u>3,5</u>
<u>Σύνολο ΕΟΚ</u>	<u>2,9</u>	<u>2,8</u>
Βέλγιο	1,7	1,8
Γαλλία	3,0	2,5
Γερμανία Δ.	0,5	1,0
Δανία	4,1	4,5
Ελλάδα	15,8	13,5
Ηνωμένο Βασίλειο	3,3	3,3
Ιρλανδία	3,0	2,8
Ισπανία	5,3	4,5
Ιταλία	4,8	4,5
Λουξεμβούργο	1,0	1,5
Ολλανδία	-0,1	0,8
Πορτογαλία	9,5	6,5
<u>Άλλες Χώρες</u>		
ΗΠΑ	4,0	3,8
Ιαπωνία	-0,1	1,3
Καναδάς	4,3	3,8
Αυστραλία	8,0	5,3
Τουρκία	39,0	56,0

* Εκτιμήσεις ΥΠΕΘΟ που συγκλίνουν με τις
αναθεωρημένες
εκτιμήσεις του ΟΟΣΑ και θα παρουσιασθούν από ECONOMIC
OUTLOOK του Δεκεμβρίου 1988.

1) Πηγή: Ο.Ε.С.Д., ECONOMIC OUTLOOK No 43, JUNE 1988

1 9 9 0

Ο ρυθμός ανόδου του αποπληθωριστή ιδιωτικής κατανάλωσης στις χώρες-μέλη του ΟΟΣΑ σημείωσε σημαντική επιτάχυνση το 1989 (4,4% έναντι 3,3% το 1988 - βλέπε Πίνακα), ενώ για το 1990 εκτιμάται ότι θα σταθεροποιηθεί στα ίδια επίπεδα. Ανάλογες ήταν και οι εξελίξεις στις χώρες-μέλη της ΕΟΚ, στις οποίες ο αποπληθωριστής ιδιωτικής κατανάλωσης επιταχύνθηκε επίσης και έφθασε στο 4,6% το 1989 έναντι 3,3% το 1988.

Η επιτάχυνση του πληθωρισμού οφείλεται στην άνοδο της συνολικής ζήτησης, στην αύξηση των τιμών του πετρελαίου και στην άνοδο που παρουσίασαν άλλες εισαγόμενες βασικές πρώτες ύλες. Στις χώρες της ΕΟΚ συνετέλεσαν επίσης και άλλοι εσωτερικοί παράγοντες, όπως η αύξηση των έμμεσων φόρων και των τιμολογίων επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας.

Π Ι Ν Α Κ Α Σ

Μεταβολές (%) Αποπληθωριστή Ιδιωτικής Κατανάλωσης σε χώρες του ΟΟΣΑ ¹⁾

	<u>1988</u>	<u>1989</u>
<u>Σύνολο ΟΟΣΑ</u>	<u>3,3</u>	<u>4,4</u>
<u>Σύνολο ΕΟΚ</u>	<u>3,3</u>	<u>4,6</u>
Βέλγιο	1,7	3,3
Γαλλία	2,7	3,4
Γερμανία Δ.	1,2	3,3
Δανία	4,9	4,8
Ελλάδα	14,0	14,1
Ηνωμένο Βασίλειο	5,0	5,7
Ιρλανδία	2,6	3,5
Ισπανία	5,1	6,7
Ιταλία	4,9	6,1
Λουξεμβούργο	1,4	3,4
Ολλανδία	0,8	1,5
Πορτογαλία	10,0	12,8
<u>Άλλες Χώρες</u>		
ΗΠΑ	3,9	4,5
Ιαπωνία	0,0	1,7
Καναδάς	3,7	4,8
Αυστραλία	6,9	7,3
Τουρκία	62,8	75,0

1 9 9 1

Διαμόρφωση των Τιμών

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του ΟΟΣΑ (Ιούνιος), ο ρυθμός των τιμών καταναλωτού (αποπληθωριστής ιδιωτικής κατανάλωσης) στις χώρες - μέλη του Οργανισμού το 1990 προβλέπεται να κυμανθεί σε ελαφρά υψηλότερο επίπεδο σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος (1990: 4,6%, 1989: 4,3%).

Η περιορισμένη αυτή επιτάχυνση αναμενόταν να προέλθει από τις εξελίξεις στα επίπεδα τιμών των μη Ευρωπαϊκών χωρών - μελών του Οργανισμού. Αντίθετα, στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα ο ρυθμός πληθωρισμού προβλεπόταν να διαμορφωθεί στα ίδια ή ελαφρώς χαμηλότερα επίπεδα (1990: 4,2%, 1989 4,4%).

Π Ι Ν Α Κ Α Σ

Μεταβολές (%) Αποπληθωριστή Ιδιωτικής
Κατανάλωσης σε χώρες του ΟΟΣΑ ¹⁾

	<u>1989</u>	<u>1990</u> (Εκτιμήσεις)
<u>Σύνολο ΟΟΣΑ</u>	<u>4,3</u>	<u>4,6</u>
<u>Σύνολο ΕΟΚ</u>	<u>4,4</u>	<u>4,2</u>
Βέλγιο	3,1	3,1
Γαλλία	3,3	3,0
Γερμανία Δ.	3,1	2,6
Δανία	5,0	2,8
Ελλάδα	15,6	20,5
Ηνωμένο Βασίλειο	5,5	4,5
Ιρλανδία	4,0	3,0
Ισπανία	6,6	6,8
Ιταλία	6,0	6,1
Λουξεμβούργο	3,4	3,1
Ολλανδία	1,1	2,4
Πορτογαλία	12,7	12,0
<u>Άλλες Χώρες</u>		
ΗΠΑ	4,4	4,8
Ιαπωνία	1,7	2,8
Καναδάς	4,6	4,4
Αυστραλία	6,7	6,8
Τουρκία	71,8	62,0

Οι προβλέψεις αυτές είναι βέβαιο ότι θα αναθεωρηθούν προς τα πάνω μετά την πρόσφατη κατακόρυφη άνοδο της τιμής του πετρελαίου και τις άμεσες ή έμμεσες επιπτώσεις της ανόδου αυτής στις τιμές καταναλωτού.

Πάντως το μέγεθος της τελικής ανόδου θα εξαρτηθεί από το ύψος στο οποίο τελικά θα σταθεροποιηθεί η τιμή του πετρελαίου από το ποσοστό της αύξησεως αυτής που θα μεταφερθεί στις τελικές τιμές και τέλος από τις γενικότερες πληθωριστικές προσδοκίες και την ανατιμητική ψυχολογία που είναι ενδεχόμενο να εκθρέψει η άνοδος της τιμής στα καύσιμα.

1 9 9 2

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του ΟΟΣΑ, ο ρυθμός ανόδου των τιμών καταναλωτού (αποπληθωριστής ιδιωτικής κατανάλωσης) στις χώρες-μέλη του Οργανισμού κινήθηκε με ρυθμό βραδύτερο κατά το πρώτο εξάμηνο του 1991 από εκείνον του προηγούμενου έτους, προβλέπεται όμως ότι θα διαμορφωθεί τελικά για το σύνολο έτους στα ίδια περίπου επίπεδα (1991:4,5%, 1990: 4,6%).

Στις χώρες μέλη της ΕΟΚ, ειδικότερα, εκτιμάται ότι θα σημειωθεί ελαφρά επιτάχυνση στο ρυθμό αύξησης των τιμών καταναλωτού (1991: 4,6%, 1990:4,2%).

Η σχετική αυτή στασιμότητα του πληθωρισμού επί ετήσιας βάσεως οφείλεται στη σημαντική επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας, στις χώρες-μέλη του Οργανισμού κατά το πρώτο εξάμηνο του 1991 και στην υποχώρηση της τιμής του πετρελαίου στα προ του πολέμου επίπεδα.

Π Ι Ν Α Κ Α Σ

Μεταβολές (%) Αποπληθωριστή Ιδιωτικής Κατανάλωσης σε χώρες του ΟΟΣΑ

	<u>1990</u>	<u>1991</u> (Εκτιμήσεις)
<u>Σύνολο ΟΟΣΑ</u>	<u>4,6</u>	<u>4,5</u>
<u>Σύνολο ΕΟΚ</u>	<u>4,2</u>	<u>4,6</u>
Βέλγιο	3,5	3,3
Γαλλία	3,0	3,1
Γερμανία Δ.	2,5	3,3
Δανία	2,6	2,8
Ελλάδα	20,0	17,8
Ηνωμένο Βασίλειο	4,8	6,0
Ιρλανδία	3,2	3,0
Ισπανία	6,7	6,1
Ιταλία	6,2	6,4
Λουξεμβούργο	3,7	3,4
Ολλανδία	2,5	2,7
Πορτογαλία	13,4	11,7
<u>Άλλες Χώρες</u>		
ΗΠΑ	5,0	4,3
Ιαπωνία	2,4	2,5
Καναδάς	4,2	5,8
Αυστραλία	6,1	4,2
Τουρκία	60,3	64,0

1 9 9 3

Ο δωδεκάμηνος ρυθμός του πληθωρισμού ο οποίος είχε υποχρήσει στο 14,4% το Δεκέμβριο του 1992 άρχισε να επιταχύνεται από τον Ιανουάριο του 1993 και ανήλθε στο 16,4% το Μάιο. Στη συνέχεια άρχισε να επιβραδύνεται και έφτασε το 14,6% τον Αύγουστο και το 12,3% τον Οκτώβριο.

Μεταξύ Δεκεμβρίου 1992 και Οκτωβρίου 1993 οι τιμές του καταναλωτή αυξήθηκαν κατά 10,1% ενώ στην ίδια περίοδο του προηγούμενου έτους είχαν αυξηθεί κατά 12,2%. Έτσι ο μέσος δωδεκάμηνος ρυθμός της περιόδου Ιανουαρίου-Οκτωβρίου 1993 (14,9%) ήταν χαμηλότερος από το μέσο ρυθμό της αντίστοιχης περιόδου του 1992 (16,1%).

Η σημαντική αναπροσαρμογή των τιμών των καυσίμων και οι άλλες αυξήσεις της έμμεσης φορολογίας που ίσχυσαν από τον Αύγουστο του 1992 άσκησαν αυξητική επίδραση στο δωδεκάμηνο ρυθμό του πληθωρισμού μέχρι τον Αύγουστο του τρέχοντος έτους.

Εξάλλου κατά τους πρώτους δέκα μήνες του 1993 συνέβαλαν αυξητικά στον πληθωρισμό η μικρότερη, σε σχέση με πέρυσι, μείωση των τιμών των οπωροκηπευτικών καθώς και οι μεγαλύτερη, σε σχέση με πέρυσι αυξήσεις στα τιμολόγια των ΔΕΚΟ και σε μικρότερο βαθμό στα ενοίκια.

Πάντως προβλέπεται ότι ο δωδεκάμηνος ρυθμός του πληθωρισμού θα παραμένει στο 12-12,5% ενώ η μέση ετήσια αύξηση των τιμών καταναλωτή θα περιοριστεί στο 14,5% περίπου έναντι 15,8 το 1992.

Τ Ι Μ Ε Σ

Δείκτης τιμών καταναλωτή, ΕΣΥΕ

Ετος ή μήνας	Στάθμιση	1982	1983	1984
Γενικός δείκτης	1000	36,2	43,5	51,6
Διατροφή	324,4	39,8	47,0	55,6
Ποτά και καπνός	36,5	33,3	39,5	47,1
Ενδυση και υπόδηση	128,3	29,4	36,0	45,4
Στέγαση	130,6	41,5	47,2	53,9
Διαρκή αγαθά και είδη άμεσης κατανάλωσης	85,5	32,9	41,2	49,1
Υγεία και ατομική καθαριότητα	62,5	35,0	42,6	50,8
Εκπαίδευση, μόρφωση, αναψυχή	87,4	30,4	38,3	46,3
Μεταφορές και επικοινωνίες	130,0	41,5	50,2	56,1
Άλλα αγαθά και υπηρεσίες	14,8	30,7	41,1	48,8

Ετος ή μήνας	1985	1986	1987	1988
Γενικός δείκτης	61,5	75,7	88,1	100,0
Διατροφή	66,4	79,9	90,0	100,0
Ποτά και καπνός	54,0	65,3	75,6	100,0
Ενδυση και υπόδηση	55,5	69,6	84,7	100,0
Στέγαση	63,3	76,7	87,6	100,0
Διαρκή αγαθά και είδη άμεσης κατανάλωσης	59,2	76,8	91,5	100,0
Υγεία και ατομική καθαριότητα	58,3	70,4	84,8	100,0
Εκπαίδευση, μόρφωση, αναψυχή	57,3	69,9	86,3	100,0
Μεταφορές και επικοινωνίες	65,5	83,0	92,5	100,0
Άλλα αγαθά και υπηρεσίες	61,0	77,1	90,7	100,0

Ετος ή μήνας	1989	1990	1991
Γενικός δείκτης	113,7	136,9	163,6
Διατροφή	119,2	144,3	172,2
Ποτά και καπνός	115,7	146,7	176,8
Ενδυση και υπόδηση	114,6	134,4	156,5
Στέγαση	110,0	136,1	172,0
Διαρκή αγαθά και είδη άμεσης κατανάλωσης	110,4	127,5	149,5
Υγεία και ατομική καθαριότητα	113,1	133,0	157,8
Εκπαίδευση, μόρφωση, αναψυχή	113,3	131,6	156,1
Μεταφορές και επικοινωνίες	106,8	134,9	161,1
Άλλα αγαθά και υπηρεσίες	110,0	127,8	149,4

Ετος ή μήνας	1990:Ιουλ.	1990:Αυγ.	1990:Σεπτ
Γενικός δείκτης	137,2	138,0	143,3
Διατροφή	146,6	147,9	149,6
Ποτά και καπνός	150,2	150,4	150,8
Ενδυση και υπόδηση	132,5	129,1	135,8
Στέγαση	137,7	141,9	146,4
Διαρκή αγαθά και είδη άμεσης κατανάλωσης	126,3	123,9	130,8
Υγεία και ατομική καθαριότητα	132,1	132,0	138,4
Εκπαίδευση, μόρφωση, αναψυχή	130,8	130,1	140,0
Μεταφορές και επικοινωνίες	133,7	140,0	147,6
Άλλα αγαθά και υπηρεσίες	127,1	126,3	131,5

Ετος ή μήνας	1990:Οκτ.	1990:Νοέμ	1990:Δεκ.
Γενικός δείκτης	146,7	148,7	151,2
Διατροφή	152,2	154,0	157,7
Ποτά και καπνός	151,1	152,0	153,9
Ενδυση και υπόδηση	149,3	151,2	151,3
Στέγαση	147,7	150,5	152,9
Διαρκή αγαθά και είδη άμεσης κατανάλωσης	134,0	139,0	139,6
Υγεία και ατομική καθαριότητα	139,8	142,0	146,2
Εκπαίδευση, μόρφωση, αναψυχή	140,3	141,8	142,9
Μεταφορές και επικοινωνίες	148,5	148,8	153,1
Άλλα αγαθά και υπηρεσίες	134,4	136,2	136,5

Ετος ή μήνας	1991:Ιαν.	1991:Φεβρ	1991:Μαρτ
Γενικός δείκτης	151,2	151,5	154,4
Διατροφή	158,8	162,3	164,4
Ποτά και καπνός	154,3	160,1	166,8
Ενδυση και υπόδηση	145,0	138,5	145,6
Στέγαση	157,0	158,0	160,4
Διαρκή αγαθά και είδη άμεσης κατανάλωσης	138,6	137,7	141,9
Υγεία και ατομική καθαριότητα	145,7	145,1	149,6
Εκπαίδευση, μόρφωση, αναψυχή	145,1	146,2	145,5
Μεταφορές και επικοινωνίες	152,8	152,1	152,4
Άλλα αγαθά και υπηρεσίες	138,5	139,4	142,3

Ετος ή μήνας	1991:Απρ.	1991:Μαΐος	1991:Ιουν
Γενικός δείκτης	159,9	160,2	163,9
Διατροφή	169,6	162,3	164,4
Ποτά και καπνός	169,6	169,0	177,3
Ενδυση και υπόδηση	152,4	152,9	152,9
Στέγαση	166,8	168,1	169,3
Διαρκή αγαθά και είδη άμεσης κατανάλωσης	146,5	149,1	150,5
Υγεία και ατομική καθαριότητα	155,5	157,2	157,8
Εκπαίδευση, μόρφωση, αναψυχή	151,0	152,1	152,9
Μεταφορές και επικοινωνίες	157,7	160,3	160,4
Άλλα αγαθά και υπηρεσίες	143,8	146,3	151,0

Έτος ή μήνας	1991:Ιουλ.	1991:Αυγ.	1991:Σεπτ
Γενικός δείκτης	163,0	162,8	169,4
Διατροφή	171,3	170,1	177,2
Ποτά και καπνός	185,5	186,0	186,7
Ενδυση και υπόδηση	154,9	150,0	161,1
Στέγαση	173,7	179,4	180,3
Διαρκή αγαθά και είδη άμεσης κατανάλωσης	147,4	144,9	154,9
Υγεία και ατομική καθαριότητα	157,7	159,1	164,0
Εκπαίδευση, μόρφωση, αναψυχή	152,7	153,0	168,1
Μεταφορές και επικοινωνίες	159,9	161,9	163,0
Άλλα αγαθά και υπηρεσίες	151,0	151,1	154,7

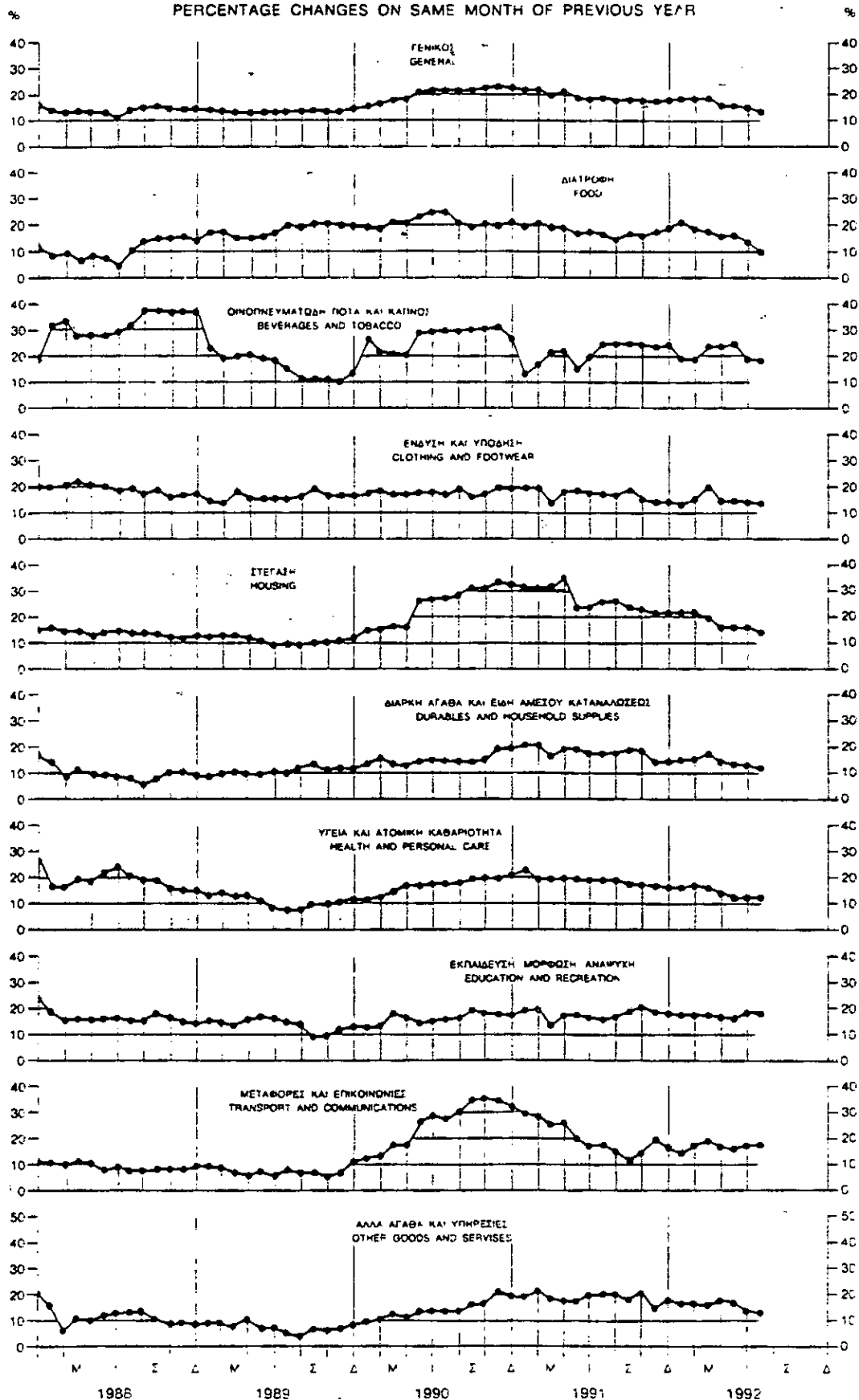
Ετος ή μήνας	1991:Οκτ.	1991:Νοέμ.	1991:Δεκ.
Γενικός δείκτης	172,6	175,4	178,4
Διατροφή	179,2	183,0	189,6
Ποτά και καπνός	186,7	188,0	191,0
Ενδυση και υπόδηση	171,8	173,1	172,9
Στέγαση	181,2	183,5	185,9
Διαρκή αγαθά και είδη άμεσης κατανάλωσης	159,0	161,1	162,2
Υγεία και ατομική καθαριότητα	165,1	166,3	170,7
Εκπαίδευση, μόρφωση, αναψυχή	168,4	168,6	168,6
Μεταφορές και επικοινωνίες	166,5	172,5	174,2
Άλλα αγαθά και υπηρεσίες	157,3	157,8	159,3

Ετος ή μήνας	1992:Ιαν.	1992:Φεβρ.	1992:Μαρτ
Γενικός δείκτης	178,6	179,1	182,7
Διατροφή	191,8	192,3	193,1
Ποτά και καπνός	198,9	206,1	206,3
Ενδυση και υπόδηση	163,8	159,1	174,3
Στέγαση	191,2	192,5	191,3
Διαρκή αγαθά και είδη άμεσης κατανάλωσης	159,6	158,9	166,7
Υγεία και ατομική καθαριότητα	169,2	169,8	173,5
Εκπαίδευση, μόρφωση, αναψυχή	171,0	171,7	171,4
Μεταφορές και επικοινωνίες	174,9	178,7	181,4
Άλλα αγαθά και υπηρεσίες	161,8	162,8	164,7

Ετος ή μήνας	1992:Απρ.	1992:Μαΐος	1992:Ιουν
Γενικός δείκτης	185,5	185,5	188,8
Διατροφή	196,5	194,1	197,5
Ποτά και καπνός	209,7	210,3	211,0
Ενδυση και υπόδηση	174,4	175,3	182,4
Στέγαση	193,4	194,9	196,7
Διαρκή αγαθά και είδη άμεσης κατανάλωσης	167,8	169,4	170,8
Υγεία και ατομική καθαριότητα	177,3	176,5	177,4
Εκπαίδευση, μόρφωση, αναψυχή	176,8	177,2	181,5
Μεταφορές και επικοινωνίες	184,5	186,1	188,2
Άλλα αγαθά και υπηρεσίες	168,8	171,1	171,8

Ετος ή μήνας	1992:Ιουλ.	1992:Αυγ.	1992:Σεπτ
Γενικός δείκτης	185,1
Διατροφή	188,4
Ποτά και καπνός	219,2
Ενδυση και υπόδηση	176,3
Στέγαση	198,2
Διαρκή αγαθά και είδη άμεσης κατανάλωσης	165,3
Υγεία και ατομική καθαριότητα	177,2
Εκπαίδευση, μόρφωση, αναψυχή	180,5
Μεταφορές και επικοινωνίες	188,2
Άλλα αγαθά και υπηρεσίες	170,7

4. ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ ΕΣΥΕ
CONSUMER PRICE INDEX, NSSG
 (ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΣΕ % ΕΝΑΝΤΙ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ ΜΗΝΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΕΤΟΥΣ)
 PERCENTAGE CHANGES ON SAME MONTH OF PREVIOUS YEAR

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΞΕΛΙΞΕΩΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ
ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΟΥ Ο.Ο.Σ.Α

(Διαφορές % σχετικά με την προηγούμενη περίοδο
χωρίς διορθώσεις των εποχικών μεταβολών) **

ΧΩΡΕΣ	Μέσοι ετήσιοι ρυθμοί				
	1969-78	1978-87	1988	1989	1990
ΗΠΑ	6,6	6,4	4,1	4,8	5,4
Ιαπωνία	9,6	2,9	0,7	2,3	3,1
Γερμανία	5,0	3,2	1,3	2,8	2,7
Γαλλία	8,6	8,6	2,7	3,6	3,4
Ιταλία (α)	12,1	12,8	5,0	6,6	6,1
Βρετανία	12,4	8,2	4,9	7,8	9,5
Καναδάς	7,2	7,2	4,0	5,0	4,8
Σύν. των 7 χωρών (α)	8,0	6,4	3,3	4,5	5,0
Αυστρία	6,4	4,2	2,0	2,5	3,3
Βέλγιο	7,4	5,4	1,2	3,1	3,4
Δανία	9,1	7,7	4,6	4,8	2,7
Φινλανδία	10,6	7,6	5,1	6,6	6,1
ΕΛΛΑΔΑ	11,4	20,7	13,5	13,7	20,4

ΧΩΡΕΣ	Μέσοι ετήσιοι ρυθμοί				
	1969-78	1978-87	1988	1989	1990
Ισλανδία (ε)	26,9	42,3	25,7	20,7	15,5
Ιρλανδία	12,6	11,0	2,1	4,1	3,3
Λουξεμβούργο (ε)	6,7	5,2	1,4	3,4	3,7
Ολλανδία	7,3	3,4	0,7	1,1	2,5
Νορβηγία	8,8	8,5	6,7	4,6	4,1
Πορτογαλία (ε)	16,8	19,6	9,7	12,6	13,4
Ισπανία	14,1	11,8	4,8	6,8	6,7
Σουηδία	8,7	8,2	5,8	6,4	10,5
Ελβετία	5,1	3,5	1,9	3,2	5,4
Τουρκία	21,4	46,6	75,4	63,3	60,3
Αυστραλία	9,8	8,7	7,2	7,6	7,3
Ν.Ζηλανδία	11,2	13,3	6,4	5,7	6,1
ΕΟΚ (α)	9,9	8,6	3,6	5,3	5,7
Σύνολο ΟΟΣΑ (α)	8,6	7,5	4,8	5,8	6,3
Σύνολο ΟΟΣΑ εκτός Τουρκίας (θ)	8,3	6,7	3,5	4,7	5,2

ΧΩΡΕΣ	12 μήνες μέχρι και Απρ.	6 μήνες μέχρι και Απρ.
ΗΠΑ	4,9	1,2
Ιαπωνία	3,7	0,8
Γερμανία	2,8	1,2
Γαλλία	3,8	8,0
Ιταλία (α)	6,9	3,6
Βρετανία	6,4	2,1
Καναδάς	6,3	3,5
Σύν. των 7 χωρών (α)	4,7	1,5
Αυστρία	3,3	1,3
Βέλγιο	2,9	0,2
Δανία	2,6	0,3
Φινλανδία	4,6	2,4
ΕΛΛΑΔΑ	21,5	8,6
Ισλανδία (ε)	5,5	2,6
Ιρλανδία	2,6 (γ)	1,4 (γ)

ΧΩΡΕΣ	12 μήνες μέχρι και Απρ.	6 μήνες μέχρι και Απρ.
Λουξεμβούργο (ε)	3,9	1,9
Ολλανδία	2,6	0,8
Νορβηγία	3,8	1,5
Πορτογαλία (ε)	11,8	5,7
Ισπανία	5,9	1,7
Σουηδία	10,9	6,4
Ελβετία	5,8	2,9
Τουρκία	62,1	31,4 (γ)
Αυστραλία	4,9	2,5 (γ)
Ν.Ζηλανδία	4,5	1,7
ΕΟΚ (α)	5,1	2,0
Σύνολο ΟΟΣΑ (α)	6,2	2,4
Σύνολο ΟΟΣΑ εκτός Τουρκίας (θ)	4,9	1,6

ΧΩΡΕΣ	Πραγματικός ρυθμός			
	Ιαν.	Φεβρ.	Μαρτ.	Απρ.
ΗΠΑ	0,6	0,1	0,1	0,1
Ιαπωνία	0,8	-0,3	0,5	0,5
Γερμανία	0,6	0,3	-0,1	0,5
Γαλλία	0,4	0,2	0,1	0,3
Ιταλία (α)	0,7	0,9	0,4	0,6
Βρετανία	0,2	0,5	0,4	1,3
Καναδάς	2,6	0	0,4	0
Σύν.των 7 χωρών (α)	0,7	0,2	0,2	0,4
Αυστρία	0,5	0,7	0,3	0,1
Βέλγιο	0,8	0,3	-0,4	0,1
Δανία	0	0,3	0,2	0,2
Φινλανδία	1,5	0,5	0,1	0,4
ΕΛΛΑΔΑ	-0,2	0,1	1,8	3,4
Ισλανδία (ε)	0,6	0,3	0,2	0,5
Ιρλανδία	<--	0,3	-->	<--

ΧΩΡΕΣ	Πραγματικός ρυθμός			
	Ιαν.	Φεβρ.	Μαρτ.	Απρ.
Λουξεμβούργο (ε)	0,1	0,2
Ολλανδία	0,1	0	0,6	0,3
Νορβηγία	0,4	0,3	0,7	0,3
Πορτογαλία (ε)	1,0	1,8	0,5	0,8
Ισπανία	1,2	-0,1	0,3	0,2
Σουηδία	2,6	2,8	0,4	0,6
Ελβετία	0,8	1,0	0	0,2
Τουρκία	4,9	5,4	4,4	6,6
Αυστραλία	<--	-->	<--
Ν. Ζηλανδία	<--	-->	<--
ΕΟΚ (α)	0,5	0,4	0,2	0,6
Σύνολο ΟΟΣΑ (α)	0,8	0,4	0,4	0,6
Σύνολο ΟΟΣΑ εκτός Τουρκίας (θ)	0,7	0,2	0,2	0,4

**** ΣΗΜΕΙΩΣΗ:** Οι αριθμοί του πίνακα είναι αντιγραφή των επίσημων δεικτών τιμών καταναλωτή στις χώρες του ΟΟΣΑ. Ορισμένες δημοσιεύουν δείκτες διορθωμένους κατά τις επιχικές διακυμάνσεις. Οι δείκτες αυτοί αναφέρονται ενίοτε στις δημόσιες συζητήσεις. Αλλά, ο πίνακας του ΟΟΣΑ περιορίζεται στη δημοσίευση δεδομένων μη διορθωμένων κατά τις εποχικές διακυμάνσεις, γιατί μόνο αυτό διαθέτουν οι περισσότερες χώρες. Για να'χει κανείς λογική ιδέα του "ρυθμού του πληθωρισμού" είναι συνήθως αναγκαίο να μελετήσει την εξέλιξη των τιμών σε περίοδο τουλάχιστον πολλών μηνών. Οι αριθμοί του πίνακα που αντιπροσωπεύουν οι αριθμοί αυτοί μπορεί να μην αντανακλούν ακριβώς τον πραγματικό ρυθμό του πληθωρισμού, αν σημαντική μεταβολή προς τα πάνω ή προς τα κάτω στην περίοδο που μελετάται.

- (α) Οι συνολικοί δείκτες υπολογίστηκαν με βάση την ιδιωτική κατανάλωση και τις τιμές συναλλάγματος του προηγούμενου έτους.
- (β) Πριν από το 1976 δεν περιλαμβάνονται ενοίκια.
- (γ) Δείκτες τιμών καταναλωτή, διαθέσιμοι μόνο σε τριμηνιαία βάση. Γι' αυτό οι μισθοί 12μήνου ή 6μήνου αντιπροσωπεύουν εξελίξεις αντίστοιχα επί τεσσάρων ή δύο τριμηνιών μέχρι την τελευταία περίοδο για την οποία υπάρχουν δεδομένα.
- (δ) Ο μηνιαίος ρυθμός αντιπροσωπεύει το ρυθμό εξέλιξης μεταξύ δύο τριμηνιαίων δεικτών, υπολογιζόμενο σε μηνιαία βάση στο μέσο της τριμηνίας.
- (ε) Εκτός ενοικίων
- (η) Ως τον πιο πρόσφατο μήνα υπάρχουν στοιχεία.
- (θ) Εξαιρείται η Τουρκία εξαιτίας του υψηλού πληθωρισμού.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

	% Μεταβολή έναντι αντίστοιχου μήνα προηγούμενου χρόνου			
	1983	1984	1985	1986
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	19,2	20,1	19,0	25,0
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	21,1	19,0	18,3	24,4
ΜΑΡΤΙΟΣ	22,3	17,6	18,1	24,8
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	20,7	18,0	17,7	24,7
ΜΑΙΟΣ	21,0	17,6	17,0	24,5
ΙΟΥΝΙΟΣ	18,3	19,2	17,2	24,4
ΙΟΥΛΙΟΣ	18,5	19,2	16,7	24,6
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	20,0	18,7	17,8	24,2
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	20,9	18,0	20,1	22,8
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	21,1	18,0	21,1	21,9
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	19,9	18,0	22,7	19,8
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	19,9	18,1	25,0	16,9

	% Μεταβολή έναντι προηγούμενου μήνα			
	1983	1984	1985	1986
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	1,3	1,5	2,3	2,3
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	1,4	0,5	-0,2	-0,7
ΜΑΡΤΙΟΣ	4,3	3,0	2,9	3,2
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	1,6	1,9	1,6	1,5
ΜΑΙΟΣ	1,6	1,3	0,7	0,5
ΙΟΥΝΙΟΣ	0,3	1,6	1,8	1,7
ΙΟΥΛΙΟΣ	-0,3	-0,3	-0,7	-0,5
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	-0,2	-0,6	0,3	0,0
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	3,2	2,9	5,0	3,8
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	2,5	2,5	3,3	2,6
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	1,1	1,1	2,5	0,7
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	1,4	1,5	3,3	0,9

	% Μεταβολή έναντι Δεκεμβρίου προηγούμενου χρόνου			
	1983	1984	1985	1986
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	1,3	1,5	2,3	2,3
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	2,7	1,9	2,1	1,6
ΜΑΡΤΙΟΣ	7,1	5,0	5,0	4,8
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	8,8	7,0	6,6	6,4
ΜΑΙΟΣ	10,5	8,4	7,4	7,0
ΙΟΥΝΙΟΣ	10,8	10,2	9,3	8,8
ΙΟΥΛΙΟΣ	10,4	9,8	8,5	8,2
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	10,2	9,2	8,9	8,2
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	14,1	12,3	14,3	12,3
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	17,0	15,1	18,0	15,2
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	18,3	16,4	21,0	16,0
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	19,9	18,1	25,0	16,9

% Μεταβολή σε μέσα επίπεδα				
	1983	1984	1985	1986
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	19,2	20,1	19,0	25,0
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	20,2	19,6	18,6	24,7
ΜΑΡΤΙΟΣ	20,9	18,9	18,5	24,7
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	20,8	18,6	18,3	24,7
ΜΑΙΟΣ	20,9	18,4	18,0	24,7
ΙΟΥΝΙΟΣ	20,4	18,6	17,8	24,6
ΙΟΥΛΙΟΣ	20,1	18,6	17,7	24,6
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	20,1	18,7	17,7	24,6
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	20,2	18,5	18,0	24,3
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	20,3	18,4	18,3	24,1
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	20,3	18,5	18,7	23,6
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	20,2	18,4	19,3	23,0

ΕΞΕΛΙΞΗ ΔΕΙΚΤΗ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ (Δ.Τ.Κ.)

	Σε μέσα επίπεδα								
	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993
ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	19,3	23,0	16,4	13,5	13,7	20,4	18,9	15,8	15,6
Διατροφή	19,5	20,3	12,6	11,2	18,2	21,3	17,6	15,1	12,1
Οινο/ώδη ποτά-καπνός	14,8	20,9	15,7	32,3	15,9	26,9	21,1	24,3	22,0
Ενδυση υπόδηση	22,1	25,4	21,7	18,1	16,0	17,9	16,9	15,1	22,3
Στέγαση	17,1	20,8	14,6	13,4	10,9	25,2	26,1	18,2	18,0
Διαρκή αγαθά & είδη άμεσης καταναλ.	20,5	29,9	19,1	9,3	10,7	15,3	17,8	13,2	9,4
Υγεία - Ατομική Καθαριότ	14,9	20,6	20,5	17,9	10,5	16,9	18,7	15,0	21,0
Εκπαίδ. Μόρφωση Αναψυχή	23,8	21,9	23,6	15,8	13,5	16,3	17,7	18,5	17,3
Μεταφορ. Επικοινων.	16,8	26,7	11,4	8,3	6,7	25,9	19,7	21,2	25,0
Άλλα αγαθά & υπηρεσ.	23,1	26,3	17,8	10,2	6,8	14,1	18,6	15,2	11,1

	Σε ετήσια βάση								
	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993
ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	25,0	16,9	15,7	14,0	14,8	22,8	17,8	14,4	16,4
Διατροφή	23,8	13,9	11,1	14,6	19,9	21,0	18,8	9,3	13,5
Οινο/ώδη ποτά-καπνός	17,0	16,7	17,9	36,2	13,3	26,4	24,3	24,4	22,0
Ενδυση υπόδηση	24,2	25,6	19,3	16,4	16,2	19,2	14,2	13,5	12,8
Στέγαση	24,5	14,1	14,7	12,2	12,4	32,1	21,9	16,7	19,1
Διαρκή αγαθά & είδη άμεσης καταναλ.	25,6	23,1	16,5	9,6	11,5	19,6	14,5	9,1	8,7
Υγεία - Ατομική Καθαριότ	17,3	18,3	25,4	14,0	10,5	20,9	16,3	15,1	22,3
Εκπαίδ. Μόρφωση Αναψυχή	26,1	18,0	23,6	14,6	12,4	17,4	18,6	17,4	17,0
Μεταφορ. Επικοινων.	32,8	11,9	11,2	8,2	10,3	32,3	16,4	22,7	24,1
Άλλα αγαθά & υπηρεσ.	37,7	12,0	19,3	8,0	8,0	19,3	17,9	12,3	9,2

ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΑΝΘΩΡΙΣΜΟΥ

	Ε Λ Λ Α Δ Α			Ε Ο Κ	
	Δ.Τ.Κ. μέσα επίπεδα	Δ.Τ.Κ. ετήσια βάση	Αποπλη- θωριστής Ι.Κ.	Δ.Τ.Κ.	Αποπλη- θωριστής Ι.Κ.
1980	24,8	26,1	22,0	13,7	12,9
1981	24,5	22,5	22,5	12,4	11,7
1982	20,9	19,1	20,7	10,9	10,4
1983	20,2	19,9	18,1	8,7	8,1
1984	18,5	18,1	17,9	7,3	6,9
1985	19,3	25,0	18,2	6,1	5,5
1986	23,0	16,9	22,3	3,7	3,3
1987	16,4	15,7	15,7	3,3	3,3
1988	13,5	14,0	14,2	3,6	3,5
1989	13,7	14,8	15,2	5,3	4,6
1990	20,4	22,8	19,7	5,6	4,3
1991	18,9	17,8	18,5	5,1	5,0
1992	15,8	14,4	15,7	4,3	4,7
1993	14,0	13,5	13,0	3,4	3,8

	Ο Ο Σ Α		ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ
	Δ.Τ.Κ.	Αποπληθωριστής I.Κ.	Δ.Τ.Κ.
1980	13,5	11,3	15,8
1981	10,8	9,4	14,1
1982	8,0	7,3	12,3
1983	5,6	5,8	12,6
1984	5,6	5,1	13,9
1985	4,9	4,5	10,1
1986	3,0	2,9	7,2
1987	3,6	3,3	9,0
1988	4,3	3,5	12,8
1989	5,4	4,5	16,3
1990	5,8	4,7	20,3
1991	5,2	4,7	12,2
1992	4,1	3,7	12,0
1993	3,3	3,2	10,0

ΣΧΕΣΗ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ				
	ΕΛΛΑΣ ΕΟΚ 1/4	ΕΛΛΑΣ ΕΟΚ 3/5	ΕΛΛΑΣ ΟΟΣΑ 1/6	ΕΛΛΑΣ ΟΟΣΑ 3/7
1980	1,81	1,71	1,84	1,95
1981	1,98	1,92	2,27	2,39
1982	1,92	1,99	2,61	2,84
1983	2,32	2,23	3,61	3,12
1984	2,53	2,59	3,30	3,51
1985	3,16	3,31	3,94	4,04
1986	6,22	6,76	7,67	7,69
1987	4,97	4,76	4,56	4,76
1988	3,75	4,06	3,14	4,06
1989	2,58	3,30	2,54	3,38
1990	3,64	4,58	3,52	4,19
1991	3,71	3,70	3,63	3,94
1992	3,67	3,34	3,85	4,24
1993	4,12	3,42	4,24	4,06

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) Δημήτριος Δεληβάνης
- 2) Πληθωρισμός και νομισματικός στόχος: Ε.Ζολώτας 1978 Τράπεζα της Ελλάδος, Αρχείο Μελετών και Ομιλιών.
- 3) Τα πρώτα 50 χρόνια της Τραπεζής της Ελλάδος, Τράπεζα της Ελλάδος.
- 4) Οικονομική: PAULA. SAMMELSON, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ.
- 5) Ανάλυση εθνικού εισοδήματος και εθνικών λογαριασμών: Στηλιανός Α.Σαραντίδης (Πειραιάς 1973).
- 6) Πληθωρισμός και προσωπικός φόρος εισοδήματος ΙΟΒΕ 1980.
- 7) Εκθέσεις της τράπεζας της Ελλάδος από 1965-1987.
- 8) Οικονομικός ταχυδρόμος φ.18 - 1985 (άρθρο "ακολουθούμενοι και ακολουθητέα τακτική στη μάχη ενάντια του πληθωρισμού" του Γεράκη - Ευταξία.
- 9) Οικονομικός 1 Ιουνίου 1989 (άρθρο "ο πληθωρισμός και τα επιτόκια καταθέσεων" του Ε.Α.ΧΕΚΙΜΟΓΛΟΥ (οικονομολόγος, Διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης)
- 10) Μακροοικονομική θεωρία και πολιτική: Ευθ.Πουρναράκης, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ.
- 11) Οικονομικός Ταχυδρόμος φ.42 - 1984 (άρθρο "ένα σχέδιο αντιμετώπισης του πληθωρισμού" του Σ.Θεοφανίδη.
- 12) Ε.Σ.Υ.Ε. Μηνιαία στατιστικά δελτία.
- 13) Εισηγητικές εκθέσεις του προϋπολογισμού (Βουλή)
- 14) Οικονομική ανάλυση του πληθωρισμού: James A. TREVITHICK και CHARLES MULVEY, ΕΚΔΟΣΗ Α.ΣΑΚΚΟΥΛΑ.

Π Ε Ρ Ι - Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

- Ορισμός του πληθωρισμού	1
- Διακρίσεις πληθωρισμού ανάλογα με την ένταση	3
- Είδη Πληθωρισμού	4
(i) Πληθωρισμός ζήτησεως	6
(ii) Πληθωρισμός κόστους	6
	10

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

- Αιτίες πληθωρισμού	15
- Συνέπειες πληθωρισμού	20
- Μέτρα καταπολέμησης πληθωρισμού	30

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

- Ιστορική εξέλιξη	30
- Προπολεμική περίοδος	30
- Παγκόσμιος πόλεμος και μεθεόρτια	30
- Περίοδος 1953-1959	31
- Περίοδος 1960-1974	31
- Ο πληθωρισμός στην Ελλάδα την περίοδο 1974	32

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

- Η καμπύλη PHILIPS	36
- Το φυσικό ποσοστό ανεργίας και η μακροχρόνια καμπύλη PHILIPS	39

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

- Επιπτώσεις του πληθωρισμού επί του ισοζυγίου πληρωμών	43
- Επιπτώσεις του πληθωρισμού στις εισαγωγές	43
- Επιπτώσεις του πληθωρισμού στις εξαγωγές	44
- Οι επιπτώσεις του πληθωρισμού στα εισοδήματα	45
- Οι επιπτώσεις του πληθωρισμού στις περιουσίες	46
- Επιπτώσεις του πληθωρισμού στις εισροές εκροές κεφαλαίων	49

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

- Πληθωρισμός και φορολογία	51
- Το ατομικό και το εθνικό εισόδημα	52
- Ατομικό εισόδημα	52
- Πραγματικό ατομικό εισόδημα	52
- Ονομαστικό ατομικό εισόδημα	52
- Το Εθνικό Εισόδημα	54
- το Εγχώριο Προϊόν	55

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

- Ο πληθωρισμός και τα επιτόκια καταθέσεων	59
- Πληθωρισμός και νομισματική πολιτική	63
- Μέσα νομισματικής πολιτικής	64

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

- Ανάλυση του πληθωρισμού ανά έτη 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984 1985, 1986, 1987, 1988, 1989 1990, 1991, 1992, 1993	68
--	----

<u>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ</u>	130
---------------------	-----

<u>ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ</u>	131
--------------------	-----